UNIVERSITY OF TORONTO
3 1761 01731649 8

Presented to the

LIBRARY *of the*

UNIVERSITY OF TORONTO

by

MRS. ANNE MC PHEE
AND MR. THOMAS MURKA

ZAJÍMAVÁ KNIHOVNA
SVAZEK 2.

JIŘÍ MAHEN

RYBÁŘSKÁ KNÍŽKA

Instinkt je sympatie. Kdyby mohla tato sympatie svůj předmět rozšířiti a mohla o sobě samé reflektovati, podala by nám klíč k životnímu dění —.

Henri Bergson

NAKLADATEL ST. KOČÍ, SPOL. S R. O.
BRNO, 1921

UNIVERSITY OF TORONTO
LIBRARY
MAR 12 1990

ZÁTIŠÍ U VODY

ÚVODEM

Tato knížka měla vyjít beze všeho úvodu, ale když jsem ukončil korektury těchto vzpomínek, poznámek, nápadů a povídek, pocítil jsem jasně, že bez několika slov nebyla by celá a proto vpisuji úvod do předu nějak dodatečně:

Knížka vyvolá jistě plno všelijakých otázek. Budou lidé, kteří se budou ptát, je-li tohle vlastně literatura. Budou lidičci, kteří se budou snad zlobit, že si koupili knížku, která patří rybářům. A budou ovšem rybáři, kteří místo receptů na chytání ryb najdou tu plno prapodivných příhod z rybářského i nerybářského života a budou se taky zlobit. Budou, kdož nebudou rozumět veselým přednáškám v knížce — budou, kdož nebudou ochotni důvěřovat podivnému realismu některých příhod, a pro všechny tyto bodré našince, zmatené všelijakými kulturními měřítky, musí tu být aspoň pár vět.

Povím to zkrátka. Tohle je knížka, která by ráda mluvila o něčem, co by se mohlo nazvat mužným poměrem k přírodě. Autor dobře ví, že jako „tichý blázen" (podle slovníku nejpitomějších slov v češtině) nemá vůbec práva na jakýkoliv projev o svém sportu, ale okolnost, že tiché bláznovství vyživuje celé národy a že je nejušlechtilejším sportem lidí, kteří znají svět, dodala mu odvahy, aby si promluvil o věcech, které nota bene miluje, trochu intimněji. A všelijaké stanovisko české literatury k „přírodě" stalo se mu dokonce pobídkou k tomu, aby do této knížky napsal i odborné kapitolky o rybaření, sny i skutečnost.

A tak se stala tahle knížka jakýmsi literárním faktem i protestem zároveň.

Mužný poměr k přírodě je částí nové renaissance evropského lidstva, částí nového gentlemanství, kterému tak těžko zvykáme, poněvadž tohle gentlemanství není modou a není na prodej. Nemysleme si, že se mu naučíme za deset, za padesát let. Vidíme přece, jak to s gentlemanstvím jde velmi pomalu hned na př. v ženské otázce. To jenom je část všeobecného gentlemanství a u nás se teprve začíná chápat literárně Ibsen se všelijakými pravdami o rovných právech muže a ženy, což je tak začátek gentlemanství k druhému pohlaví, po němž přijde krise a dlouho žádné vyjasnění (ale člověk se naučí při tom aspoň věřit v člověka a být vesele vážný v nejdramatičtějších peripetiích tohoto vývoje) — a to tu máme ještě gentlemanství k člověku vůbec, gentlemanství ke společnosti, gentlemanství k bohu... Čtu-li Bernarda Shawa, vím, že to není vlastně nic jiného než škola gentlemanství k člověku — podíváme-li se kolem do špinavých vod politického barbarství, vidíme, jak dlouho ještě se bude do této školy zapisovat.

A gentlemanství k přírodě? Což si někdo myslí, že se to odbude lyrickými knížkami začínajících básníků nebo morálními výklady lidiček, kteří se domnívají, že problém gentlemanství se rozluští prostě tím, že člověk ve všem bude vidět člověka? Člověk jako střed přírody: což to není obehraná a nemotorná písnička, kterou hraje na flašinetě světa nějaký Pán Bůh invalida? Všade jinde jdeme na věci právě z jejich „stanoviska" a nikoliv nějak z našeho

člověčího — proč to neděláme i v poměru k přírodě? Aby se mi rozumělo, zde aspoň dva doklady:

Mám v ruce knížku mladého českého spisovatele, v níž autor vypisuje svůj poměr k přírodě. Zajímá mne zrovna jeho poměr k vodnímu světu a hle! co nalézám. Autor popisuje odpoledne u rybníka. Vidí kapra... Kapr má zlé oči — a ten kapr stává se najednou autorovi i fysicky nesnesitelnou věcí, neboť tahle ryba žere prý — i mrtvá — kořata... Bum! Slyšme, co vykládá člověk o přírodě! Aj, jak ušlechtilý je pohled žaludkem na tvora se zlým okem! Ale což se takhle nedívá 90 procent všech lidí na přírodu? Ryba, toť věc k jídlu, les, toť věc do kamen, strom je buď užitečný nebo neužitečný atd. do nekonečna. Za vším vykukuje tvář našeho prapradědečka z dob, kdy jsme byli jako ptáci a kdy všechno v nás regulovat jenom hlad — a tenhle náš prapradědeček byla ovšem inteligence sama — což?

Vyšší stupeň ve vývoji gentlemanství k přírodě je dekorování člověka přírodou. Mladá dívka ohne půvabně levou ruku a položí na ni spoustu zahradních květin — ach, jak je krásná — tato dívka! Příroda dekoruje lidskou tvář, příroda dekoruje dokonce lidskou morálku. Právě mám v ruce knihu nejlepší české spisovatelky, kde se do rukou hlavní hrdinky klade místo těch zahradních květin dokonce celá jíva se spoustou epithet — a za tím vším není než obyčejná klepařské historie z malého města... dekorování člověka přírodou dopadne často, nedáme-li si pozor, jako blasfemie. Mužný poměr k přírodě je velký a vážný problém a nějak jsme ho prodali židu za prázdné

esthétství, nadčlověčenství, unanimismus a čert ví co ještě.

Vždyť kdybychom to mysleli se svým gentlemanstvím k přírodě vážně, museli bychom tu mít celou řadu knih, po nichž není zatím u nás ani stopy. Byly by to jakési informativní knížky o přírodě pro širší publikum a poněvadž zájem o věci se vzbouzí nejspíše na začátek esthetický, byly by to knížky plné nejroztomilejších obrázků pro malé i velké děti. Představuji si, že první splátkou na kult tohoto gentlemanství k přírodě byly by knížky, které by nám fotografiemi zachytily život našich stromů a křovin, krásu našich mezí, tvrdý zápas horské vegetace, hru našich vod atd. atd. — máme jedinou takovou knihu u nás? Vidím-li původní fotografie vědeckých publikací přírodovědeckého oddělení Britského musea ze života ptáků — moje srdce je plno díků všem těm, kdož po těchto vzácných věcech v přírodě slídili celé týdny a roky, neboť tady někde roste také duše moderního člověka, vážného a už nikdy jenom esthetický nebo morálně založeného individua. A já bych chtěl mít u nás pro to gentlemanství k přírodě celé knihy i o „neživých" věcech — tedy na př. o javorech, topolech, o říčních nánosech a jejich půvabech atd. zase do nekonečna.

Nemužný, živočišný nebo esthétský poměr k přírodě působí také to, že moderní člověk, jak jsem nedávno četl, je většinou člověk bez radosti. Tak zv. kultura mu zkazila vkus i fantasii a lžiumění ho dorazilo. Bodejť by měl tenhle tvor k něčemu v přírodě jasný poměr! Za každým křem vidí sebe, vidí „krásu", vidí „pravdu" — zatím co velká Příroda roztahuje nad tímhle lidským mrzáctvím svoje

mraky jako plášť milosrdenství. Ona, která nemluví, která je „necitelná", bije hromem a vraždí kdy chce a jak chce. Matko, vím to: neporozumějí ti než skutečně chlapské duše a nebudou k tobě upřímni než lidé, vychovaní sebekázní a utuženou vůlí. Jak pak má být moderní člověk pln sebevědomé radosti, když čeká, až se mu to snad nějakou spisovatelkou schválí, když za bránu vyjde si jenom v neděli a v létě jede do lázní, čte esthétské smetí a nic nezažije? A já pravím ti, občane republiky: lepší rozbité boty vandrem po světě, než dvacet románů o irémských zahradách a jiných dekorativních zázracích.

Rybařina — toť realismus a fantasie zároveň. Proto se doporučuje tato knížka vřele i nerybářům. Mnoho jsem píše ji, myslil na nebožtíka malíře *Preislera* a jeho rybářský sport a viděl před sebou plno hodných lidí, neboť skutečný rybář nemůže být mizerným člověkem. Nějak instinktivně vzpomínal jsem mnoho na nějakého *R. E. Jamota*, jehož poznámky z přírody čítával jsem v mládí. Tam byl kus toho gentlemanství k přírodě a my „mladí" to nesmíme jenom tak pustit z programu. Analogie z cizí literatury už si najdou páni kritici lehce sami.

Zazpíval bys někdy rád jako Lamartine vážně i nadšeně o moři a zazpíváš jednoduše jako český spisovatel o krásném světě Dyje, Váhu a Moravy.

PRVNÍ VÝLET

Na první výlet má se jet vždycky oddaně a vesele. Ať je zima nebo svítí slunce, ať prší, ať sněží, ať duje vichr, — jede-li se, pak se má jet sebevědomě a klidně; vidí se, co se vidí, provede se, co se dá, aspoň se obhlédne trochu situace. A taková lednová neděle má někdy v sobě tolik pěkného —!

Na př. pochod čerstvým zimním větrem. Je to lázeň pravláštního druhu, ale jak po ní pracují plíce! Nebo nedělní lednové slunce. Jdeš, jdeš a nějaké mechanické hledění do krajiny dává ti zapomenout, že slunce vůbec svítí, že bude na světě zase líp — až pak pomaloučku začne se ti u srdce a v duši ledacos odlepovat a najednou to pleskne v tobě jako rampouch, který spadl se stromu. Protáhne se člověk, našpulí hubu, zahvízdá si... Nebo lednová fujavice. Sníh žene se v nejdrobnějším prachu po umrzlých koláčích země a utíká pod tebou v nekonečno. A ty hupkáš nad ním jako strašidlo, máváš rukama, spěcháš, běžíš a sníh pod nohama syčí tak vesele!

Tof se rozumí — slunce hřálo pět dní tak vytrvale, ale moje jezero v P. je zamrzlé! Ví to každé malé dítě, že led neroztaje až teplým deštěm, ale rybář nevěří. Rybář má svou vášeň, svou víru, svoje výjimky. A kdyby všechna jezera měla na sobě led na metr, „jeho" jezero má jistě někde v jeho fantasii oko bez ledu a u toho oka čeká plno ryb na rybáře a říká: No, že už jdeš! A kdyby všechny ryby spaly a spaly, v „jeho" jezeře nedřímou pětikilové

štiky, dvoukiloví tloušti a candát, kterého dosud nikdo nechytil — a rybář sedne na vlak a jede.

Zpropadené jezero! Je skutečně zamrzlé úplně. Zejména v lese je celá partie schována jako pod „šturcem". Kmeny, kmínky, listí, větve, kousky slámy, palach — všechno zamrzlo a nepohne se. A v lese je proto smutno a neveselo. Z ptáků ozve se sem tam šelestem jenom sýkorka, ale jinak je všade pusto a prázdno. Na konci jezírka, tam kde přechází voda do luk v bažinu, není sice na několik kroků žádný led, ale jaká kaše se tu roztáhla! Všechno listí napadalo jenom sem, z vody je zelenohnědá omáčka, kde by prostě ryba nevydržela. Přes to — opatrnosti nikdy nezbývá — házím do vody pár udic s návnadou a vracím se do předu.

Co dělat? Jít do dědiny a vypůjčiti si sekyru? Trvalo by to půl hodiny a snad se to dá pořídit jinak. Led není tak tlustý. Beru velkou větev a vrážím ji do ledu. Marná námaha — led nepovoluje. Nezbývá než najít nějaký kámen a rozbít tak sklo, pod nímž leží začarován můj ráj. Ale kde vzít kámen? Na břehu jezírka je několik polí a v nich ani stopy po kameni, v lese pak najdeš sice oblázek, ale žádný kámen. Nezbývá než zajít do pole a ulamovat stvrdlé hrudy. Hrouda se donese na rameni k ledu, pak se jí udeří — led zapraští, ale nepovolí. Nezbývá než zdesateronásobit celé úsilí t. j. nosit hrudu za hrudou, ale konečně jsou v ledu aspoň tři díry a může se začít lovit. A lov je zase zajímavý tím, že se šňůra prostě hodí na led, návnada se hodí na dno, nebo se pověsí na polovičku nad dno a čeká se... kdež pak letní chytání a tohle! A přece to má také svoje velké kouzlo i s celou samotou kolem.

Vzpomínám na starého rybáře v K., který mně vykládával, jak v zimě nachytal nejkrásnější kusy právě pod ledem. Jak ryby rejdily úzkostlivě pod takovou puklinou a hledaly vzduch. A „člověk" zakročuje. Vzala se sekyra led se rozbil, podstavila se síť a za chvíli bylo v ní ryb, žes nestačil vyhazovat. V zimě se chytí také nejkrásnější kusy, ale musí se ovšem čekat. Chyba je zase v tom, že dravou rybu lze chytat jenom na dno a že nedostaneš na dno než rybu, která se dole zavrtá do listí a je konec. Takhle prostřední jelec kdyby byl — to už by byla ovšem jiná — ale kde vzít jelce? Nezbývá než čekat, věřit a doufat.

Den je krátký, čtvrthodiny i při tom čekání jdou rychle za sebou. Šňůry na ledě zamrzají. Na druhém břehu jezera objevil se rybář — zoufalec, který přišel chytat bez rybek, mysle, že nějaké dostane. Je to dobrý rybář, neboť nenadává, třeba měl šňůru připravenu, ale nemohl malé polapit. Za hodinu vytahuje okounka, který však zabral příliš hluboko a hyne v rukou rybářových, sotva mu rybář vytrhl háček z huby. Co dělat? Navlékne se i mrtvá rybka a hodí se na dno.

A pak stojíme, nemluvíme. Uvážu šňůru na konce vrb a jdu se podívat na šňůry v šedohnědé omáčce. Nic. Vrátím se. Jedna ze šňůr klouže před mýma očima do hloubky, ale když ji vytahuji, vidím, že to byl jenom žert utýrané rybky, která s napětím všech sil zajela si trochu dále. Mám ještě jednu rybku volnou, nastrážím ji a házím ji přes rákos do jámy na konci jezírka, kde náhodou není zamrzlá voda. Jenom hodím, šňůra zarachotí v rákosí, napne se a za chvilku vyhazuji ven první štiku tohoto roku. Má asi tři

čtvrti kila — dobrý začátek! Vracím se rychle k ledu, beru odtud dvě rybky a házím je do jámy s otevřenou vodou, ale trvá to, trvá dvě hodiny a nic nezabere. Za rákosem byl jenom jediný loupežník, ostatní dřímali v hlubinách a ani jíst se jim nechtělo.

Sesbírám nářadí a jdu. V duchu registruji loňský rok u jezera. Tady v hloubce za kladou, která tu leží už tři roky, sebrali loni mistru kováři měchy s rybami. Naproti „chytil" loni hajný na cizí šňůru pětikilovou štiku. Za tímto keřem podařilo se loni kamarádu učiteli utahat strašlivého kapra, který by se byl dal vytáhnout, kdyby mu byl učitel nesletěl na hlavu a tím ho nestydatě nepoplašil. A tady zrovna za ostružím je ono památné místo, kde bychom byli bývali dostali krásného velkého mníka, kdybychom ho byli bývali nezasekovali, když ještě neměl návnadu v sobě.

Sluníčko hřeje a štípe. Slabounký vítr věje mi do tváře. Z brázdy za viaduktem do V. vyletuje s divokým křikem bažant. Pod viaduktem je kousek vody tak čistý, že vidět až na dno, ačkoliv voda úplně potemněla. Nad viaduktem vidět boží kraj. Do daleka, do široka modro a modro a modro. Na dvou kopcích trochu bílo. Oblaka jako pápěří plují oblohou.

Nový rok nezačal špatně. Ve vzduchu už je vůbec cítit něco pěkného a nezvrtne-li se to, dopadne to velmi dobře. Mohlo by se říci, že je už cítit jaro, kdyby to nebylo tak otřepané a všední. Cítím, cítím nějakou pěknou jistotu hezké práce, moc pěkné zábavy a trošičku štěstí. Vidím tuto jistotu i v kolejích, jež se táhnou na levo do dálky. Jsou celé žluté, ale vrch je krásná perleť, která si na slunci

hraje a září. A teď se žene po nich ještě vláček do kopce! Funí, prská, odfukuje, rachotí — a přece jede taky nějak „vzdušně“ a proti těm dálkám za tratí má význam každým okénkem, tyčkou a knoflíkem. Topič vylezl na tendr a shazuje uhlí. Na platformě stojí nějaký mladík a mává šátkem. Připadá mi to vše jako vystřižené obrázky.

I barvy mezi stromy na stanici jsou večer jako z obrázků. Růžová a jasně zelená vedle sebe. Vedle toho nafialová šeď. Samé hedvábné barvičky.

A já si říkám:

Někde je jistě také princezna, která má tyhle všechny věci ráda jako já. I tu rybařinu. A ta princezna má zámek. U toho zámku je tůň vedle tůně a řeka s víry a vodopády. V zámku samotném je zvláštní místnost jenom pro rybářské nářadí. Jsou tam šňůry nejrozmanitějších tvarů. Rybářské hole, o jakých se mi ani nezdálo. Vrše, sítě, kesery, měchy, „bubny“ nejroztodivnějších rozměrů. Ve vodách u zámku všechny ryby. V zámku v ložnici krásně vystlaná postel. Polštář pod hlavu je úplně modrý.

VRAŽDĚNÍ NEVIŇÁTEK

Náhoda svedla mne po delší době s kamarádem z O. Je pořád stejně vášnivým rybářem, jakým býval před lety, a tak sotva posedíme chvilečku u černé kávy, už jsme ve svém živlu. Kamarád, usedlý nyní na samém kraji republiky, najímá si revír ve Slezsku a zve mne k sobě. Zase náhodou jedu tam za týden a tak se sejdeme u vod, v nichž jsem nikdy nelovil a nechytal. Proti nám, kteří patříme k černomořské oblasti se vším rybím příslušenstvím, mají tady na severu dosti pravidelně úhoře i lososa — může být tedy prohlídka vod velmi zajímavá.

Ráno o sedmé vystupujeme na menší stanici v D. Mlhy válejí se po úbočích skal a lesíků a alejí starých vysokých stromů vine se pěkný pruh řeky, která pluje nějak docela jinak než u nás (chytáme většinou u všech řek jenom z levého břehu po proudu, kdežto tady chytá se po proudu zase z pravého břehu) a pak se mi zdá, že i ta voda je tu nějaká jinačí. Průhlednější? Čistší? Veselejší? Přecházíme kol menší zátočiny na poloostrov, který vybíhá na krátko i do luk, a tu střetneme se s rybářem, který má naříčeno na štiky. Šňůry velmi primitivní a na konci šňůr jako návnada — línci... Vidím za rozmluvy s domorodcem, že z baťochu mu kouká velký armádní revolver...

— Nač to máte? — zeptám se bez rozpaků.

Trochu se zarazil, pak se pousměje... — Na bažanty — povídá.

Hm... Trochu divný revír, ale jsou takové rybářské re-

víry, kde rybáři jsou i pytláky — znám jich sám několik. Jenom že tady se mi to nechce nějak líbit. Dal bych nevím co na to, že tenhle rybář je rybářem jenom pro formu a že sedí u řeky, aby maskoval nějakou čekanou. Nota bene: čeká s armádní pistolí!

Divný revír.

Přecházíme mrtvé rameno řeky a tu se nám naskytne skutečně nemilá podívaná. Pod vrbami — jako by někdo papíru natrhal a do vody naházel — leží ryba podle ryby, mrtvé, mrazem pobité. Zamrzly v tůňce a byly vinné i s nevinnými povražděny. Jsou tu jelci, kleňata, mříncí, podoustve, střevle — všechno břichem vzhůru. Nebylo, kdo by se byl na ryby rozpomněl a tak tu neslavně zhynuly.

Vedle v tůni stejná podívaná: dno je poseto mrtvými rybkami, někde leží rybky na sobě, tolik je jich zničených na vždy. Vyhodíš jednu, vyhodíš druhou — všechny pobity! Jak si nahradí řeka tenhle ušlý život? Jak nahradí tuhle zničenou potravu velikých ryb? A z lidí nevšímá si toho nikdo?

Zdá se, že nikoliv, neboť po čtvrt hodině přicházíme k rameni, které spojuje úzkým kanálkem řeku s rybníkem a co tam vidíme, je pro rybáře zase nejvýš zarmucující leží tam asi 20 štik, také pomordovaných mrazy. Jsou mezi nimi i lepší kousky. Rybník byl vypuštěn, štiky uprchly do ramene, ale odtud se nedostaly pro malou vodu do řeky a bídně zmrzly. Kamarád je počítá — a napočítá jich skoro na 45...

Obcházíme rybník a vracíme se k menšímu rybníku za

železničním náspem. Jaký rybářský revír! I tu je plno povražděných, jenom že ke štikám přibyli tu i kapříci. Na třech stranách rybníčka napočítali jsme jich zase na 40 a v příkopě pod lesem ležela celá kopa pobitých ryb, zase hlavně štiky, až nám srdce usedalo...

Nevím, nevím, dovedl-li bych v tomhle revíru chytat, ten chlap s línky na šňůrách a s armádním revolverem v bačochu se mi nelíbil a celá krajina připadala mi podezřelá jako vandrák v lese. Z vodních ptáků také jistě tu není ani jednoho. Na vodní slípku vypravila by se s klacky snad celá dědina. Jaký revír!

Ale energický člověk měl by tu udělat pořádek. Nebudeme-li se my starat o své znejmilejší ve vodě, kdo se bude o ně starat? Ber, kamaráde, revír a hoň z něho škodnou!

JAK VYPADÁ RYBA POD VODOU?

Přednáška hastrmana Potěry v zemském rybářském spolku v B.:

Dámy a pánové! Paní a páni!

Díváme-li se za měsíčních nocí, kdy věci pod zemí jsou viditelny těm, kdož jsou toho hodni, do obličeje mrtvých na hřbitově, vidíme, že život barví naše larvy nejzajímavějším způsobem a že po smrti nezbude z nás než bílá věc. A tak je tomu i s rybami. Valná část lidí nemá o jejich barvách a šatech ani ponětí, poněvadž to, co vidíme z ryb, když je zabijeme nebo když pojdou, není než jakousi upomínkou na veselého tvora božího pod vodou, který není tak jednotvárně a ničemně stříbrný, jak se o rybě myslí. Vidíme, že je dokonce celá řada ryb, které vyhozeny na vzduch, mění takřka rázem svoji barvu, vyměšujíce plno slizu, čímž se úplně přebarví na praobyčejné, nezajímavé bělice. Proto myslím, že moje krátká přednáška o tom, jak vypadá ryba pod vodou, bude dosti zajímavá. Budu se snažit mluvit hodně lidsky a nechávám pro dnes naše stanovisko ke všem těmto věcem úplně stranou.

Vizme třeba na př. hned obyčejnou rybu našich rybníkův, nejznámější rybu našich vod — kapra obecného (cyprinus carpio). Spousta lidí zná ho jako docela průměrného vodního Matěje, který není v určitých odrůdách nepodoben opelichané slepici — a přece, jaká je to krásná a ušlechtilá ryba našich řek! Kdybyste měli příležitost potkati se s ním pod vodou, užasli byste, jak je elegantní

a skutečně barvitý. Připadá mi vždy jako nějaký rytíř z pohádky, neboť barva jeho šupin je zlatá a černá a celý krunýř leskne se zelenavým nádechem. Půvab celého krunýře je ještě stupňován tím, že šupiny mají jemnou, černou ovrubu, která tká do rybího pláště nejpřesnější vzorce — a tak není divu, že pěstit kapry patří u nás pod vodou k nejzajímavějšímu domácímu chovu a že někteří z našich vodních farmařů udělali si z toho dokonce sport. Věnují každý rok velké sumy na zakládání kapřích ohrad, z nichž opravdu neradi přepouštíme co člověku.

Ale vždyť i praobyčejný karas (carassius vulgaris) hraje u nás pro svoje různé zbarvení a různou podobu stejnou úlohu jako u vás nahoře králíci. Kdežto vy dostáváte do rukou karasy poněkud nažloutlé, máme my u nás vypěstěny celé řady žlutých karasů, modravěšedých exemplářů s úplně červenými ploutvemi, modrých druhů s fialovými ploutvemi a zaznamenáváme na 263 odrůd, které by prostě na vašem rybím trhu vzbudily sensaci.

Stejně je tomu i s prostou rybou našich řek s parmou (barbus vulgaris). Dobrý rybář ví, že parma vypadá v roce každý měsíc jinak — a což kdyby zase mohl je revidovat s námi v hlubinách vod! Tato olivově zelená ryba, zahalovaná v určité měsíce celou řadou podivných šedých a popelavých „závojů", dorůstá u nás váhy až 20 kg a pozorována v houfech na dně řek, skytá překrásnou podívanou. Tito naši vepři a vepříci pozorováni shora nemanifestují svou přítomnost než celým loďstvem nafialovělých hřbetních ploutví na širokých zádech barvy lučních trav — ale když se toto celé stádo obrací na pochodu, jaké kmi-

tání bílých hrdel tam dole! Našedivělá břicha prokmitají pološerem vod a naši otcové na výměnku spokojeně si pobručují, vidouce tento život pod sebou.

Nezapomeňme na lína, který u nás zase hraje stejnou úlohu jako u vás ovce. Zase mu říkáte tinca „vulgaris", zase je v tom kus neznalosti podvodního života. Tato ryba se zlatým leskem není obyčejnou rybou louží a jam, jsou líni, kteří jsou zajímavější než nejvzácnější druhy vašich beranů a existuje lín, lín úplně červený, lín karmínový, o němž dovoleno u nás psát jenom básníkům. A mezi těmito barvami zlatou a červenou máme určité stupně jistých druhů, jejichž něžné barvy byly by prostě zázrakem na vašich plátnech.

Z pánů už jistě každý chytil na udici jesena (idus melanotus) — není-li pravda: je to ryba střízlivých barev? A přece, když se žení, jak ho potkáváme na toulkách? Černavý hřbet jako by byl posypán zlatým prachem, ploutve přecházejí z červené do modré; z hlavy stala se pozlacená přilba — a vy víte, jaká je to obyčejná ryba! Voda miluje všechny stupně barev, jak možno vidět i na naší myši „polní", kterou je u nás perlín čili vaše červenice (scardinius erythrophtalmus). Všimli jste si někdy, jakými živými barvami rozkvétá pod vodou? Je to školský příklad pro to, jak voda umí barvit, když chce. Jaká živost barev! Modrá střídá se se zelenou, zelená s bílou a nad tím vlají jako šátky venkovských krasavic červené špičky zadních ploutví. Rozevlá se to někdy jimi pod vodou jako o nějaké slavnosti a mezi tím mihne se vám sem tam stříbrné břicho ostroretky stěhovavé (chondrostoma nasus)

s černými čarami na hřbetě a s oranžovými ploutvemi ve předu, maličký cejn perleťový (abramis sapa) s krásnou perlovou šedí na bocích a zase s černou ovrubou na ploutvích, čiperná střevle (phoxinus laevis) s kovově žlutým pásem od očí k ocasu, veselá bělice (alburnus lucidus) s šedým břiškem jako zrcádko, přespanilý sivý cejn (abramis ballerus), který má všechny ploutve zase zabarveny v konečcích do černa, aby jeho zjev byl dán aspoň několika náhodnými skvrnami ve spoustě vod, uvidíte modravé a temněhnědé hřbety plotic (leuciscus rutilus), vodních koz, které se všude popásají, uvidíte červenavé náprsenky cejna velikého (abramis brama), který za doby tření barví se perlovitým nádechem — jak že? — voda že je střízlivý živel, který se nedá k zemi vůbec přirovnávat? Kdo to řekl? Kdo to neviděl pranic a odvážil se tohoto úsudku? Vždyť i naši vrabci, cejni malí (abramis blicca) se svým namodralým hřbítkem jsou rozhodně hezčí než vaši strnadi a sýkorky. Kdo nevěří, ať si jich lapí pár v trávě, když se tam mrňousi trou a ať si je pořádně prohlédne! Ať si chytí podoustev, když se tře a podívá se, jaká je z ní krásná ryba se smutečním nádechem hnědé! Ať si konečně, je-li už docela nechápavý, vyndá v horách z vody pstruha nebo lipana —

Zdá se mi, že bych mohl vykládat třeba jenom o jediné rybě a že bych s její barvou nebyl hotov nikdy. Je to obyčejný křeček našich vod, okoun obecný (perca fluviatilis) — každý mi přisvědčí, že je to někdy hezčí ryba než papoušek nebo kolibřík. Žlutý, zelený, bílý, červený, hnědý, fialový s pěti až devíti příčnými pásy — k tomu cihlová

barva ploutví — a teď si to můžete překomponovat jak chcete a ujišťuji vás: to je teprve padesátá část toho, co my z okouna vidíme pod vodou. Jak že? Voda že je střízlivý, nepoetický živel?

Vezměme si okounovo příbuzenstvo. Candáta (lucioperca sandra), kočku našich tůní a lehce proudících vod. Viděli jste někdy jeho plachou krásu? Což ty lehce navlněné příčně hnědé pruhy na hřbetě — to není nic? Vezměte si naše drsky (aspro zingel i aspro vulgaris) jaká i tu živost barev na šedobílém podkladě! I ten ježdík (acerina vulgaris) je pln veselých skvrn a ježdík žlutý (acerina schraitzer) se svým citronovým přehozem a černými pásy — to už je dokonce paráda našich vod!

Ale lidé neznají našeho království a pletou tak páté přes deváté, jak můžeme na nich chtíť, aby si všímali rozkošných maličkostí? Obyčejnému člověku je jelec jako jelec, zatím co první z nich je u nás docela obyčejným hlídacím psem, neboť na nic jiného se kleň (squalius dobula) nehodí — kulaté tělo s velikou hlavou s červenými pysky — a ten druhý, čipera proudník (squalius lepusculus), lasice našich vod, má přece úzkou hubičku, úzký hřbet, černou pásku přes celé tělo... Obyčejný člověk zaměňuje řízka (gobio vulgaris), piskoře (cobitis fossilis), mřenku (cobitis barbatula) i sykavce (cobitis taenia) a přece, jaké jsou mezi nimi rozdíly! Mohu vůbec někdy splésti si stříbrně načervenalého řízka s hnědočerným „číkem" nebo pomalovaného a počárkovaného kmotra sykavce s šedě tečičkovanou mřenkou? Ale vždyť obyčejný člověk nepozná ani hořavky (rhodeus amarus)...

Voda prý není poetická — !

Prosím, nechť popíše někdo čiperné hony naší kuny, mrštného bolena (aspius rapax) za mlhavého rána. Nechť popíše někdo bytování sumců (silurus glanis) v rozlehlých zátočinách — ! Mám vyjmenovat všechny ryby našich vod a mluvit o všech jejich zajímavostech a zvláštnostech?

Vidím se, jak sám jsem ztrnul ponejprv ve svém životě, když v hlubině pod sebou viděl jsem převalovat se ohromné klubko mníků (lota vulgaris) — jak se to tam dole kmitalo čedičem i mramorem, zlatem a stříbrem zároveň! A tento živý kotouč, plný očí, vousů a vousků, ploutví a ocasů valí se po dně... Je to nějakých 100—200 ryb, které se posunují sem a tam, nadplouvají si, proplouvají se, smýkají se ryba přes rybu a ryba pomalu rybou — voda že není poetická?

Člověk neumí nic pořádně pozorovat. Co ví dohromady o štice? Bereme ji s sebou na lov. Je chytřejší než liška a když ji tak pustíme se řetězu a pošleme pod skálu ve vodě... její čumák, větřící u každé díry, její rozmyslný a opatrný „chod", její mžouravé oko, upřené na kořist a šilhající po vašem rozkaze — ! Ale což — vždyť člověk ani neví, jak bere štika kořist do huby... Toť se rozumí, že za břicho! A člověk chce rozumět krásе a poesii vod?

Ve vodě je všechno zajímavé, jenom se umět na to podívat... Zbývala by ještě otázka, jak se vlastně jeví rybám člověk ve vzduchu. Myslím, že ho vidí nějak ve výšce a v kruhu s ostatními předměty tam nahoře. Je to thema velmi poutavé, ale zatím neaktuelní. Ujišťuji jenom, že

člověk není rybám naprosto nějakým „nadoblačným" stvořením. Řekly mně to několikráte docela otevřeně. A pokud jsem pozoroval, obracejí se skutečně rády k člověku zády.

Mrazy konečně povolily a pod zemí jako by zabublal nový život. Abych se zbavil tíživého dojmu z revíru přítele v O., vyjíždím si na turistickou pochůzku podél „své" řeky. Dělám to také proto, abych zakřikl v sobě starého nedočkavce, který by seděl u vody od rána do noci a od zimy do zimy. A vyjít si bez prutu k řece, je pro rybáře zábava, nad níž taky honem není.

Konečně jsem přece dlužen návštěvu v K., kam jsem byl zván už loni. Povídá se, že tamní jezírka dosahují úctyhodné hloubky, tak že se v pověstech dokonce mluví o městu pod vodou. Ku podivu, co těchhle pověstí všade je! Není to v našich myslích ještě nějaký poplach z kolových staveb, které se poroučely za povodní do hlubin? Vždyť jezírka bývají na „města" malá, směšného rozsahu a najednou vidí tam fantasie venkovanů zvonice chrámů, paláce, ulice, rynky a tržiště — anebo že by to bylo v našich mozcích všeobecné doznívání katastrofy celé Atlantidy, kde jsme všichni měli nějakého prastrýce? Ach, tyhle vodní legendy!

Tady je jezírko v K. Velká modrá studna s výběžky vod k háji za starými vinicemi a ke dvěma topolům do luk u S... V rameni k topolům usadily se loni ondatry a už je sem tam vidět vynesené škeble na břeh. Kde je město pod vodou? Ve vodě odrážejí se jasně celá nebesa, proč by se v ní za jasných a tichých nocí neodrážely všechny polotóny a polobarvy, jež si lidská fantasie doplňuje po

svém? Není dokonce někdy slyšet hudbu, tenoučký pramének hudby tam zdola? A není to hudba, nějaká svatba, která se nemůže ukončit? A nepláče tam dole nevěsta, která marně čeká na ženicha a nedočká se ho, dokud... nechytí tu rybáři ohnivou rybu a nevezmou ji ze žaludka zlatý prsten s bílým kamínkem?

„Ohnivá ryba" není daleko. Před třemi roky viděli prý ji zcela bezpečně ve vodách u H. O tom, jak byla veliká, bylo plno řečí, z nichž se nedalo dohromady vybrat pranic. S rozumem se do vodních legend těžko dostat. Ohnivou rybou mohla být těžká nemocná parma, mohl jí být velký cejn, který při tření vyletuje často z vod jako šílený a celý od krve — ale co s tím? Ohnivá ryba bude se muset dostat nějak oklikami přes řeku a různé jámy do K. — jak to provede, je její věc. Přejme jí šťastnou cestu. Snad se jí to opravdu jednou povede a budeme pozváni i na svatbu.

Hola — ale co je tohle to? Dva šohaji na loďce honí nějakou příliš veselou rybu pod vodou. Loďka se kymácí, šohaji nadávají, ale že tu nikoho pod lesem u řeky není, nikdo se s nimi nerozčiluje a nejméně už já, vidím-li, že jde o zatracený pater noster, který byl natažen přes vodu. Ale co to mají u loďky?

— Co to máte?

— Sumce!

Na mou duši — a pěkného! Má patnáct? Šroubuje loďkou, ale teď ho konečně jeden z chlapů dostal na krátko a táhnou ho k protějšímu břehu. Vidím, jak se plácá ve vodě dlouhý šedivý válec, voda vystřikuje, ale ti dva do-

stávají ho konečně ven... Štěstí. Byl dobře zaseknut. Pověsil se zrovna na hák uprostřed, kde byla zavěšena cihla. A tu cihlu nosil pak ve vodě u samé tlamy jako pes.

Vody, „moje" vody, proč mně nepošlete takového milostpána do cesty? Myslíte, že bych se polekal? Komu to dáváte nejkrásnější ryby?

Dvě hodiny za lesem leží mlýn v L. Tam před šesti lety chytili dokonce i královnu našich vod... A víte, jak ji lapli? Náhodou ji našli v mlýnském kole, frčela tam bezmocně jako kláda... Přes dva metry prý měla...

Kdo? Inu, vyza! Velká dunajská vyza s hrbolovatými zády. A já nechytím ji tady nikde možná do smrti!

Ale pojďme ven, pojďme ven s prutem i s udicí, se vším příslušenstvím! Ještě jsou volni okoun i karas, cejn i jesen, jelec a kapr, lín i podoustev — pod oblaky se smýká modrý pruh jara a kdo zůstane doma, je zbabělec! Že jde vysoká voda? Kdo to řekl? Však ani tolik sněhu letos nebylo a po deštích skoro ani památky, kde by se vzala povodeň? (A konečně: Kde by se vzala v našem revíru u J.? Tři leta tam chodím do tůní, ale povodně jsem tam nezažil. A teď by zrovna brali tloušti na krev. Drát i udice — všechno je připraveno).

Na kraji lesa pod silnicí čeká zase jako loni kamarád — učitel a jdeme.

— Co dělá voda?

— U nás už je řeka v pořádku, ale za to v lese je prý všechno zatopeno a nevím, zda se k jezírku dostaneme...

— Kdo tam byl?

— Hajný.

— Mám se vrátit?

— Pojďme!

Jdeme, jdeme, ale nějak se nám ke hrázi nechce. Což bouří-li za ní opravdu žluté moře, které se vylilo z řeky za jezírkem a zaplavilo luka až k P.? Ale možná že hajný lhal a že to není tak zlé, že voda bude jenom trochu „nad normál" a že si zachytáme vesele po vůli. Tamhle jsou topoly, tady je hráz...

Jdeme jako svázáni a vzhůru na můstek jen co noha

nohu mine. Pak se na sebe podíváme, vystoupíme rychle na okraj neznámého světa — — —

Jezero se sice drží v březích, ale z chytání nebude asi pranic. Voda není špinavá, ale je zakalena a proudí nezvyklým tempem. Je jí jistě o metr, ba snad i o půl druhého více než jí tu bylo na podzim. Jdeme po hrázi. Vrba, u níž vždycky táboříme, je z poloviny pod vodou. Vidíme řeku na oné straně — je nalita až po okraj a tam, kde loni byly mezi stromky džungle kopřiv a chmele, valí se do našeho jezírka uprostřed žlutý proud úplně zakalené vody, který se žene k dolnímu konci se spoustou dřeviček a starého sítí...

Zkoušíme to naprosto nedůvěřivě s chytáním na horním konci... Nejde to! Všechny ryby jsou asi na vandru a nehoní a neloví. Všechny ryby děkují nám dneska za jakékoliv projevy přízně a kašlou na náš zájem. Odehrává se v minimálním měřítku zábava z onoho velebného dne, kdy se na zemi počaly oddělovat vody od pevniny a kdy ponejprv vystupovala horstva z burácejících vod — kolik tisíc duh viselo tehdy v mračnech a blescích nad světem! — A to je možná u ryb dole zasvěcený svátek, rybí boží hod, kdy i štika přestává honit a čte si Písmo svaté... Co tu chceme se svými červy?

Kamarád učitel vzdychá, je mu líto zbytečné cesty, ale já zastrkuji si růžicovitý nádor z vrbového kmínku za klobouk a moje srdce si zpívá:

Děti — takhle nějak — začínal po potopě světa — tady zase ráj...

A za čtrnáct dní je tu opravdu ráj... Než se do něho dostanu úplně, několik poznámek o všelijakých věcech:

Nemohu si pomoci, ale kdybych musel na sebe něco udat, udal bych, že přestupuji každý rok v dubnu rybářský zákon nejméně třikrát tím, že chodím hned od počátku dubna na štiky, ačkoliv zákon přikazuje jich šetřit do prvního května. Doba, kdy se štika začíná tříť, nekryje se zrovna dobře s obdobím hájení (ačkoliv u jiných ryb kryje se to celkem dosti správně). Štika jenom velice zřídka tře se až do května. Tření bývá obyčejně za březen a únor hotovo a v dubnu už by mělo být volno štiky lovit. Po tření berou znamenitě a dal by se tedy nějakou rozumnou a energickou rybařinou v tůních jejich stav přiměřeně zredukovat, aby to nedopadalo, jak to dopadá obyčejně teď. Tůně se buďto co nejpřísněji uzavrou a pak celá řada štik, které se tam nahrnou po jarních vodách a přecpou jezero, bídně zahyne (kluci vyhazují mrtvé štiky na okraj tůní, kde je vrány sežerou) — nebo se pustí klidně do tůní v čas tření okaři s drátěnými smyčkami a ti vychytají prostě zpitomělé štiky úplně, tak že na léto zbude ve vodách pár kilových a půlkilových kousků — jak se potom může v takových vodách rozumně hospodařit a rozumně chytat? Mluvil jsem s okařem, který se mi chlubil, že za jediný týden chytil v jezírku, kde mám právo rybařit, na 42 štik — a já mám snad sedět doma a čekat do 1. května, až bude jezírko vyloveno?

Znám celou řadu rybářů, kteří stejně jako já vědomě přestupují zákon, neboť není-li trestán okař, který na smyčku dostane jenom štiku, která se tře, jak bych mohl být trestán já, který nechytím v dubnu na rybku — pravidelně jiné štiky než tu, která se už netře? Štika, která je ve tření, obyčejně nezabere, to ví každý rybář.

A tak stojím v „úžinách" velkého jezera u R. a klidně lovím. Zkouším vodu, neboť vím, jak se dovede ozvat štikami najednou. S tenkým anglickým prutem v ruce a s malým červem na háčku hledám pár rybiček, které si potom hodím nastraženy na hlubinu. Voda je čistá, tráva leží na dně, jezero je plno po okraj. Po delším čekání chytím okounka, kterého hned napichuji a házím s jiné tyče k menšímu ostrůvku na této straně jezera. Bývá tam v létě plno rákosí, jímž přetahují štiky do kaluží, do luk a z kaluží do hlubin. A bývaly tam kusy, které dovedly pohonit rybáře, až byl zpocen.

Okoun pobíhá pod vodou, splávek skáče, ale po štikách nikde ani památky. Je skoro polovina dubna — že by přece jenom to letos protáhly? Ale první „teplý" déšť byl už před třemi nedělemi a to byl povel pro plevel, aby se připravoval na tření... štiky přestávají se zase třít a musí zabrat, zaberou!

Beru okouna a přehazuji ho na různá místa. „Káča" udatně hopsá po vlnkách, ale štiky ještě se nerozpomněly na svoje řemeslo... Zašel jsem si poněkud od úžin a proto se vracím, hodím okouna co nejdále od břehu (ach, ten zvuk zase po dlouhé době! — kolečko vrčí, šňůra sviští) položím hůl na břeh — vezmu anglickou hůlčičku, zavě-

sím na háček nového červa a jdu zase „proťukávat" okraje. Brk ani se nepohne. Voda se čeří, před tebou leží nějaká úplně neplodná vodní poušť. Až teprve na dvacátém místě sjede brk a když zasekneš, vytáhneš maloulinkou červenačku, která není k ničemu. Hodíš ji do vody zpět, chytáš dále. Nic... Pak zabere zase taková nějaká červenička, splávek pomalu sjede, zasekneš —

— V tom se ti přerazí hůl a když lapneš po šňůrce, zabubnuje na konci nějaká potvůrka. Ještě že jsou okraje plny vody. Táhneš, voda se rozvlní a najednou se před tebou plácá na břehu — první štika nové saisony! První štika — na červa! Není to špatné znamení? Ale to vykřikla voda a to zase neznamená nic jiného, než příští neděli donést si rybky už z domova a začít podle všech pravidel. I okoun na velké holi se ztratil a když zatáhneš za šňůru, šňůra se napne a jede... A nad jezerem jako by přeletělo nějaké pěkné slovo. Srdce vesele buší, duše střásá se sebe všechny přízraky zimy — úžiny, jaký to zase bude u vás život! Počkat! Tady je dvoukilová štika, dneska budou jenom dvě — ale kolik jich bude příští neděli? Jako loni? Po pěti a po sedmi?

— Začínáme! — chtělo by se volat do dálek. Louky leží ještě bez hnutí, ale naše nitro, rybářské nitro už kvete. Maličko a přijdou chrousti — půjdeme na jeseny, maličko — a začnou kvést blatouchy — půjdeme na boleny — a začnou kvést jabloně: půjdeme na sumce. Dveře našeho paláce jsou otevřeny.

A večer povídáme si to na čtyřech stanicích tiše a přece radostně: Berou...!

Tady je typický doklad špatného štičího hospodaření v tůních. Lepší doklad by se snad opravdu ani nenašel. Jde o menší tůň u B. Než jsem si vymohl loni povolení lovit v ní, dalo mně to dva měsíce práce, ale vyplatilo se to — přes to, že byla živa jenom určitou chvíli v roce. Hned po velké vodě. Duben, květen. Potom, ačkoliv ji hlídali dva hajní a jeden lesník, vybrali ji košaři a okaři nemilosrdně za pár nocí a jiter, tak že na celý rok bylo už po lovu. Proto jsem se zase spojil letos s místním člověkem a vyprosil si včasné zprávy. Místní člověk se omeškal o 14 dní a podle toho to dopadá... Voda opadla před třemi nedělemi, před 14 dny mohlo se už k okrajům tůně. Dneska je už voda pod břehy a probrána tak důkladně, že se stydím o tom vůbec mluviti.

Rybář, který přišel o několik minut později, co jsem vyhodil několik šnůr, vykládá mi, že jde dneska „jenom tak". Včera chytal v tůni celý den a nechytil pranic. Ryb tam bylo, že prý se dusily, ale už se dusit nebudou, neboť je to vychytáno koši nadobro. Hloubka vody není veliká a lidé vlezou všade.

A tak sedím na břehu velmi zajímavé oblasti vodní, která však už pro mne nebude mít skoro žádného významu. A mám zlost. Pěkná čistá voda, ale je zpustošena. Povím rybářům jenom jeden strašlivý fakt, který mluví za všechno. Na vodě dvakrát honí zcela klidně užovka a žáby plavou na povrchu od břehu ku břehu — přes — celou

šíři — tůně —! Ve vodě, kde by byla jediná štika, by si to žádná žába nedovolila za nic na světě!

Protivné žáby! Pamatuji se, jak jsme loni u Ž. lovili za jejich asistence v jezeře. Bylo úplně zatopeno a jenom na jediném místě mohlo se trochu k jeho břehům po ohromném pni svalené staré vrby. Když jsme tam dolezli a stojíce na konci větví manévrovali v nejvýš vratké poloze s udicemi — jak se nám tyhle žáby nasmály! Div že nám po nohách nelezly, před naším zrakem se nadýmaly, rochtaly, chechtaly se a po našem červu se ani rybka neohlédla.

A teď zase přejíždí žabí spřež po hladině, hledá se a už sem tam začínají notovat svatební. Za čtrnáct dní vydrží tu v tůni jedině okoun nebo bělice.

A přece je něco na té tůni pěkného. Právě že v ní není nic, roste mi na nějaký vyloupený skleněný zámek, kterého je mně líto. A tak se dívám do vody, ležím a nepohnu se. Dívám se, jak sem tam přepluje mimo menší rybka, dívám se, jak leknín nasazuje dole na nějaké růžové zelí, z kterého pak budou velké zelené lupeny. A dívám se, jak tam dole, za jedním takovým lupenem sedí přikrčená žába a taky se nehýbe. Je živá? Je... Vidím totiž i její oči pod vodou. Chvílemi je mhouří a přivírá...

A co dělá? Klade vajíčka? Vážná posice by na to ukazovala. A jak to teď žába vydrží dlouho pod vodou! Dívám se na ni, pak se dívám po hladině, pak se dívám do dálek a ta žába pořád sedí a pořád přimhuřuje oči...

Teď se energicky otočila na pravo. Vedle červeného „zelí" je kus staré trávy, ta se teď pohnula a v trávě se objevila druhá žába. Je to trochu komické. Tahle přichá-

zející žába se zarazila, když uviděla žábu u „zelí" sedící a jak se tak nemotorně vytáhla v trávě, zaujala posici jako člověk ve dveřích. Pravou „ruku" má podle těla, levou se drží za veřeje a polozhroucena nějak váhá a čeká...

A teď — co to je?

Ty dvě žáby se nehnou. Koukají na sebe, přimhuřují oči, žlutá kolečka u černých zorniček se otvírají a zavírají — ale jaká je to tragedie, komedie nebo hra?

Setkaly se prostě dvě žáby při kladení vajíček? Ale proč stojí hlavami proti sobě? Není to žabák, který snad žere zárodky příštího pokolení? Nebo je to otec a matka rodiny? A ta žába v trávě pořád stojí a stojí u dveří a nebýbá se. Nebo je to žabí lékař, který navštívil těhotnou? Je to neobyčejně groteskní situace, na níž ještě groteskněji je to, že trvala aspoň půl hodiny — bez nejmenšího pohnutí!

Návštěva v skleněném zámku.

Slunce, které mi svítilo pod vodu, schovalo se třikrát za různé kmeny a větve — vždycky když zasvitlo, uviděl jsem žábu u „dveří". — Pak slunce zašlo za mrak. Když vyšlo a zasvitlo do hlubin, byla tam dole zase jenom žába, sedící klidně na bobku, a v trávě nebylo pranikoho.

Povídám: doktor u pacientky. A podle chování rozhodně nějaký soused — gentleman.

RYBAŘINA ZREGULOVANÁ

Ryba, která ze mne udělala rybáře, byl pstruh. Rád si vzpomínám na první doby začínající rybářské náruživosti, neboť v tom byly hory, horské louky a horský vzduch, a rád zase kdykoliv vyjedu si ven na pár dní jenom „na ně". O pstruhu se říká, že je hloupá ryba, ale moje zkušenosti nevědí o tom pranic, stejně jako nevědí nic o pstruhu jako o rybě příliš chytré — pstruh je prostě ryba rozmarná a tak se musí také na ni chodit. S rozmarnou vášní, s jemným prutem, jemným háčkem a lehoučkou návnadou. A pak pustit se podél řeky a prošvihovat vodu. Chytíš dva a chytíš jich také třeba dvacet. A jsou revíry, kde za dvě hodiny nachytáš pstruhů celý bačoch.

Zejména rád vzpomínám si na to, jak mne tyto rybky učily být rybářsky chytrým. Rád si vzpomínám na svou první rybářskou hůl, strašlivý bambusový klacek, kterým jsem mohl tahat candáty z Labe — co jsem se s ním nazlobil a natahal po všelijakém křoví a po skalách, co jsem se s ním namlátil o balvany, když celá hůl zdřevěla v mosazných kroužcích a nedala se rozložit! — Až jsem konečně hůl zahodil a uřízl si pořádný ohebný lískový prut, s nímž to šlo pak zrovna hračkou. Rád si vzpomínám na svoje první parádní splávky, které jsem házel do vírků — co se jich pstruzi naočumovali z dálky! Až jsem jednou dopálen sebral praobyčejný husí brk, pěkně ho zařízl a měl jsem splávek, o jakém se mi'ani nezdálo. A později i tenhle splávek jsem zahodil a házel do proudů jenom pevnou nit

s jedním brokem... Rád si vzpomínam, jak jsem hledal pstruhy po celé říčce ve všelijakých hlubinách, jenom v obyčejných proudech nikoliv, až mně tam začali sami náhodou brát a já pak už jinam nechodil. Ryba si umí rybáře vychovat, jak ví každý, zejména kdo vášnivě rád chodí na kapry, což je tak asi největší rozmara mezi rybami.

Později cvičil jsem zase já pstruhy na všelijaké mouchy a naposled na lesklé plíšky, na něž jsem se ve stejnou dobu naučil také chytat tlouště, štiky a boleny. Jenom že s chytáním na plíšky je to všelijaké. Plíšky nesmí býti obyčejné krámské zboží (lesklá rybka nebo mosazné kolečko s trojháčkem) i tady musí si rybář do určitých vod vybrat jenom určitý plíšek určité velikosti a pak může si býti zdarem lovu jist. Náhodně volené mosazné vnadidlo může náhodou přivábit všelijakou rybu, ale přesně volený plíšek, jemně sestrojený a rybu skutečně dráždící, vyláká pstruha zpod keře i kamene a to je ovšem na věci hlavní. Rybáři v M. dali mi tři takové plíšky, když se dozvěděli, že se pojedu podívat do jejich vod a je vidět, že jsou to rybáři skuteční a žádní packalové, neboť jejich plíšky (vulgo špinery) jsou do jejich vod skutečně lákadlem vzorným.

Na malé žlutavé karabince je zavěšen tenký, ale pevný drátek asi 3 cm dlouhý, na dolním konci opatřený očkem, do něhož se navlékne malý trojháček. Podél drátu na spodním konci běží červenavá nit z flanelu, která je otočena dracounem. A tahle červenavá barva dráždí ryby pod vodou jistě nejvíce. Při tom je to vlastně ve vodě jenom červený bod, velká červená tečka s jemným náznakem červené barvy vzhůru k mosaznému plíšku, který je elipso-

vitě zařízнut, vypouklý a který se otáčí kolem malého osmihranného skleněného korálku na drátě. Mrskneme-li plíškem do vody a přitahujeme ho zvolna ku předu, letí pod vodou opravdu krásný zlatý hmyz s krvavou skvrnou na zadku — a ryba letí za ním. Kouzelná vražedná hračička.

Už o čtvrté ráno stojíme tři rybáři u řeky a umlouváme si tento program: Pochod vzhůru proti regulovanému proudu asi 2 km za místo, kde začíná regulace, tam odpočinek a pak pochod dolů po proudu až do stanice v K. Odtud vlakem do H. a chytačka po regulovaném proudu dolů až k V.

Za chvíli jsme v práci. Tato rybařina je totiž tak trochu dřinou, neboť házet plíšky do vody není zábavou. Ruka brzo zemdlí a rybář se unaví. Musí se házet pěkně, pomalu, bez námahy, až ke druhému břehu, pak se nechá plíšek padnout do vody a pak teprve se pozvolna přitahuje. Pstruzi dlouho nezabírají, až u staré zbořené zdi daleko od K. zabere první. Ku podivu, jak už je mrška vypasená! Je to menší ryba, větších dle všeho tady nahoře není. Řeka je přísně střežena spolkem, který každý rok pečuje o novou násadu.

Okolí řeky je dosti jednotvárné — a jenom valašské kopce za strání jsou skutečně překrásné. Jsou svěží — to je pravé slovo pro ně a měly by mít proto pod sebou ve vodě kilové pstruhy, dvoukilové lipně, mníky a jelce. — Ale to vše je tu ztraceno do širokého, ale plytkého koryta řeky a pod balvany a v náhodných jamách nevidět ani hrouzka.

Jdeme, nemluvíme, pracujeme. První rybář má tři, druhý pět, já všeho všudy jednoho. Všechny ryby stejně velké t. j. malé, 5—6 na 1 kilogram. Těším se, že za zregulovanou částí to bude lepší, ale je to stejné — ani tam neberou veseleji než dole.

Vyšli jsme si na příliš brzo? Možná. Pojíme kousek chleba a salámu a nastupujeme zpáteční pochod. Ruka mne bolí a tak se bavím tím, že „seču" vodu t. j. přitisknu hůl k tělu, levou rukou ji držím a pravou rukou potrhávám šňůru, kterou jsem pustil hezky na dlouho po proudu. Při tom se ovšem musí jít krajem vody, ale když jsou pořádné boty, jdeš vodou, ani nevíš, že jí jdeš...

A vida — snad že neplaším pstruhy nebo že mne vůbec pro dlouhou šnůru nemohou na dálku vidět, pstroužci zabírají vesele. Zejména tam, kde se řeka dělí nebo letí prudce v zatáčkách, zabere každou chvíli nějaký — chyba při tomto „sečení" je ta, že se obyčejně ryba špatně zatrhne nebo příliš pozdě vytahuje a že tedy každý druhý kousek spadne. Ale nevím — nějak mne to nerozčiluje, neboť když jsem zvedal asi pátého, měl jsem sto chutí hodit ho zpět do vody. A než dojdeme do K., hodil jsem aspoň šest kousků do řeky. Nechci jich. To nejsou moji pstruzi. „Můj" pstruh musí rachotit na niti, musí se se mnou trochu prát...

Jedeme vlakem do H. — ale zase je to stejná historie. Malé ryby, pěkné ryby, ale nikoliv „moje" ryby. A kdybych jich měl kopu, neměl bych z nich mnoho radosti. Vědomí, že tyto ryby byly sem uměle nasazeny a že já je tahám ven, je mi nějakým tíživým vědomím, které mne

starého vodního pytláka tady znepokojuje. A pak tam potkám rybáře se zeleným proutěným košíčkem na řemeni a na tom košíčku div že ještě nevisí značka německé továrny na rybářské potřeby — safra, safra, děti — což pak je tu všechno zregulováno?

Ztratil jsem kamarády na druhém břehu nevím kde a tak najednou nechávám plíšků, usedám do trávy a dívám se po řece. Takhle jsem si to nepředstavoval. Vzpomínám na mlýn v B., kde jsme v tmavé, ale průhledné horské vodě pásli po pstruzích, kteří měli pravidelně přes kilo. To byla veselá práce! Vzpomínám na bystřinu v D., kde jsme pod balvany tahali ne pstruhy, ale rybí klancáty — vzpomínám na proudy v T., kde pod olšinami hrála si celá hejna pstruhů — jak vybarvených! Stoupl's na jez, spustil's šňůru a za chvíli už se tam dole třepal na udici nezbeda, až se okouni polekali.

Tamhle honí skorec. Skrčí se, proběhne vodou, vyhoupne se na kámen, zase se skrčí, rozežene se pod hladinou — co jsem se na jejich hry vynadíval a co jsme toho spolu nachytali! Já rybář, on rybář — jeden z nejčipernějších. Ani by to nikdo do takového kosa neřekl. A co, bratře, jak se ti to chytá v regulaci? Už to není to — ovšem že... A až nám to začnou regulovat tam dole u nás — ! Doufejme, že nebude dost peněz na to. Nebo budeme muset my rybáři zbuntovat celou revoluci proti tomu...

Tak — a teď se žene lijavec...

Za půl hodiny jsem promočen až na kůži a už je tu lijavec č. 2., cesta do V. trvá nekonečnost. Hory si vracejí mračna a déšť za deštěm propírá mne od hlavy k patě. Žlutá voda valí se řečištěm a burácí pod jezy.

POD SPLAVEM

Tohle byl také nějaký špatný výlet, ba velmi špatný výlet! Za celý den nějakých patnáct okounků, pár jelečků, bělic a mřínků — ze splavu, kde by měly být kusy nejméně po kilogramu a kde by měli „šíli" cvičit v houfech! Místo toho tamhle chlapec to nese v šátku domů. Chytal chudinka na starý háček a neměl v čepici než okounka — teď jde domů, ryb plno a pod splavem chytá pět kluků, kteří se podělili o červy a o pár udiček, jež jsem měl v kapse, a teď vychytají mlynáře do žebroty...

Ale tenhle je dobrák — to není mlynář v T., kterému jsme skutečně tak trochu vypálili rybník. A tak tedy vzpomínka, vzpomínka nad splavem na kraji rozkvetlé louky:

Mezi svými kamarády — rybáři, kterých mám víc než tucet a jichž na rozdíl od přátel nečísluji, mám jednoho, kterého poslouchám, a to mnoho znamená. Dovede mi poručit a nedělá mi to nijak vtíravě. Dělá to jako život sám a to mně u něho imponuje. A je také nějak — abych jeho skizzu dokreslil — nabit rybářskou zkušeností bez povídání, lehko se u něho žije, dobře se s ním chytá, bez obtíží se s ním rozcházíš, bez závazků se s ním sejdeš. Člověk, jak si ho vychovala dobrá rybařina. Doličkovitá tvář, u levého ucha díra po nějaké těžké operaci, pravé oko těžce pomrkává. Je trochu pověrčivý, na náhodu jde jako moucha na lep. Řeč krátká a úsečná. Orientace okamžitá, jedinečná.

Tak tedy — přijdeme časně ráno na nádraží a náhodou

se sejdeme. Domluvíme se, že bychom mohli jet tam a tam. Máme jenom červy s sebou, je to takový náhlý rybářský výjezd nazdařbůh... Jdu koupit lístky, pak se sháním po kamarádovi — tady je, hledá něco na vyvěšeném jízdním řádu — u čerta, snad se nerozmyslil? Hledá nějakou stanici na trati, po níž dnes určitě nepojedeme, a když ji konečně najde, vyvleče ze zástupu gestikulujících a křičících lidí před druhou pokladnou malého človíčka s lakonickým: Pojďte!

A pak ho vleče k „naší" pokladně. „Tady to dostanete", povídá a šoupne dědka do klubka čekajících. Za okamžik jsem informován. Dědek jede až na konec Moravy a tady nějaký vašnosta ho cpal ke špatné pokladně. Dívám se za dědkem. Je to menší mužík s velkou hlavou, s holým krkem, špinavou košilí, ale dosti čistými šaty. Na nohou má střevíce jako tisíc hromů, na bradě má pár divokých chlupů, žádná vousiska.

Jdeme na perron, čekáme na vlak, který se trochu spozdil, najednou sebou kamarád hodí: Kde je dědek? — a už je pryč. Čekám pět minut, deset minut — konečně jsou tu oba. Teď to trvá delší chvíli než jsem informován, ale pak vím všechno. Děda přijel do nemocnice, předevčírem. Vlastně ho přivezl starosta, který chtěl lacino zbavit obec starocha, blbce. Dědek dostal od nějakého doktora 10 K, aby zase jel domů, co by s dědkem v nemocnici dělali? Kdyby byl aspoň generálem, už by pro jeho nemoc nějaké sanatorium našli — ale takhle dědkovi dali ráno ještě najíst (na chlebě si dědek dle vlastního doznání něco „ušporoval") — a staroch šel na dráhu. Ze stanic nezná než po-

slední čtyři stanice před svou dědinou, na vedlejší trati z X. do Y. Teď pojede s námi, v T. musí přesedat, pak pojede do X. a tam ho bude muset někdo vsadit do vlaku, v němž se chudák jedině vyzná. Prve nepřišel za námi, poněvadž těch 10 korun na lístek nestačilo. Stoupl si tedy k zábradlí u pokladny a čekal jednoduše na zázrak...

A zázrak se stal. Dědek stojí mezi námi a má lístek až domů. A leze pěkně s námi do vagonu a jede. Nasytíme ho, napojíme ho — ale co s ním později? Vystupujeme obyčejně už na sedmé stanici a do T. je těch stanic třináct. Budeme se muset domluvit s průvodčím, neboť z lidí ve vagoně by si vážně nevzal tohohle člověka na starost nikdo.

Tu mne něco napadá: Poslouchejte, v T. je mlynář a k tomu mlynáři mne loni doporučoval inženýr, přítel č. 278. Za mlýnem pod lesem je prý pěkný rybník asi deset minut cesty — snad bychom se tam mohli podívat?

— Jeďme! Vyložíme-li dědka v T. do správného vlaku, musí až do X. dojet a v X. už mu jistě někdo pomůže.

Dědek sedí, nemluví, jede. A my připlácíme si na lístky a jedeme taky. Pravý rybář miluje bloudění bez cíle. A konečně ten rybník pod lesem nebude asi zrovna loužit pro kačeny.

Přijedeme do T. Kamarád vede dědka do správného vlaku, náhodou je u vlaku čiperný průvodčí, který se rád směje a nemá na lidstvo pifku, dědek se mu líbí, posadil si ho za dveře a že mu tedy v X. vyndá boty se vším příslušenstvím. A my se také nějak smějeme a vycházíme do neznáma.

Krajina, která nepraví pranic.

Mlýn, který se mi nějak nelíbí. Mlynář, který se mračí, dlouho nechce pochopit, co u toho rybníka u lesa chceme, ale nemá konečně nic proti tomu, abychom si šli zachytat. Že nám dá hocha s sebou...

— Pro Krista pána, nechal jsem červy doma! — zaběduje najednou do toho kamarád — musíme si narýpat nějakých na zahradě!

Jak to? Já i on máme přece červy v batochu — co to má znamenat? Ale mlynář se najednou usmívá a jde s námi do zahrady. Já — poslouchám... Beru dokonce rýč a ryji...

A když máme těch červů (nijakých žížal, kterých by ani podoustev do huby nevzala) asi dvacet, kamarád je opatrně schová do škatulky od sirek, podává ruku panu otci a vycházíme ze mlýna...

Kluk cape s námi. Ve mlýně je sice plno práce až nad hlavu, ale klukovi dal pan otec volno, aby se nám snad nestýskalo. K rybníčku je čtvrt hodiny a nikoliv deset minut, obloukem od rybníčka k dědině a odtud na stanici před K. je půl hodiny — mlýn (samota) zůstane v pravo.

— Co budeme chytat v rybníce, povídá kamarád, tam je to vyloveno, co?

Kluk kývе honem hlavou...

— Budeme chytat pod splavem. Já myslel, že je to rybník jako nebe a on zatím močál. To jsme se dostali!

Teď se mně začíná úplně rozbřeskovat. Nač ty komedie? A nač ty dlouhé řeči?

A kamarád sestavuje prut, váže malou udičku na vlas, vyndává škatulku s červy a navléká na háček obyčejnou

smrdutou žížalu. A já poslouchám a činím totéž. Vypůjčuji si dokonce od kamaráda červa — a za hodinu máme šťastně asi pět rybiček na břehu. Divíme se jim —

— A pak posílá kamarád kluka do dědiny pro pivo.

A pak... když kluk zmizí... hodí se pár kousků chleba nad splav. Trvá to malou chvíli — objeví se čumák, vedle druhý a pak to pod vodou začne rejdit. Policajta máme šťastně s krku, teď neztratit ani minuty!

A klademe je — toť se rozumí — zase před rákosí. Šňůra se zatěžká, hodí se na dno, na konec se dá pěkný háček se střídkou chleba a aby střídka pěkně plavala, přidá se k tomu malinký brček, že ho ani na hladině nevidět. A pak jdeme chytat zase pod splav. Kamarád uléhá dokonce pod strom a spí, tak že když přijde kluk s pivem, musíme křičet, aby se spáč probudil.

Sedneme pod splav a žvaníme páté přes deváté. Kamarád složil hůl, že už chytat nebude, ale já chytám na oko vytrvale dále. Nadáváme na výlet... Kluk že si odskočí do mlýna a už je v prachu... Voláme za ním, že musí odvést nádobí v hospodě a kluk vesele, že se brzo vrátí... A kamarád ještě za klukem, že by rád později i cigáro z hospody...

Kluk odběhne... Šňůry prázdné...

Kluk přijde ze mlýna a jde do dědiny... Nic!

Ale než se vrátí — máme v bafochu dva — a jsou to kapři podle slova božího.

A když se vrátí a odejde do mlýna definitivně — přibude k těm dvěma kousek, že nad ním i kamarád kroutí

hlavou. A co nám ten bachráč dal práce v rákosí! Ale to dědek v X. nám jistě už držel palec a jel domů, kde pan starosta jistě vyvaloval oči...

VZPOMÍNKA

Pro skutečného rybáře není nikdy rozhodující věcí, kolik ryb nachytá a kolik toho přinese domů, pravý rybář nese někdy třeba jedinou rybu a má z ní větší radost než z deseti kaprů. Pravého rybáře musí zajímat všechny vody a všechny ryby a kde tohoto zájmu není, tam se scvrká pojem rybáře na představu strýce, který lapá cokoliv, jen když je toho hodně. Je však vůbec si možno vážit „rybáře", který nese domů na př. plný pytel perlínů?

A tak si vzpomínám rád na dva pstruhy, které jsem donesl před lety...

To bylo ještě tehdy, kdy Macocha ještě byla nepřístupnou propastí, kdy chodba z Punkevní jeskyně nebyla ještě proražena, kdy se teprve hledala spojka mezi posledním dómem a podzemním syfonem v bludišti na pravo od Spodního jezírka na dně nejzajímavější propasti. Sešlo se nás tehdy pár, abychom se tam do toho chaosu podívali. Na Spodní můstek se uvázal provazový žebřík, spustil se přes okraj skal a pak uvázáni na laně putovali jsme kamarád za kamarádem pěkně do hlubiny. Nebýt toho, že se dole nezatížený a neupevněný žebřík pořád otáčel a že byly dřevěné příčky v něm příliš daleko od sebe, tak žes prováděl na žebříku podivné krkolomné cvičení nohama i rukama — byl celý sestup docela zábavným žertem asi na 10 minut, po nichž si každý vesele vydechl. Taky pohled dolů se žebříku byl trochu divný, neboť pod tebou šklebil se nedaleko svět celého dna a ohromná tla-

ma Pekelného jícnu, ale jakmile jsi se pořádně orientoval, bylo po strachu a díval jsi se bez vzrušení kolem.

A pak tam dole — když jsme ponejprv leželi nad hlubokým kolem natlačené vody se spoustou hliněných a skutečných krápníků na stropě divokého „komínu" a když jsme ponejprv naslouchali, uslyšíme-li někde temné údery kladiva někde vysoko, vysoko v horních prostorách nad námi — ! Bývaly to krásné chvíle a je jich škoda.

Ale ze dna Macochy zůstala mi nejvíce v hlavě obě jezírka se spoustou zelenavé vody, v níž občas vynořovaly se jemné silhouetty pstruhů — a tihle pstruzi nedali mi pokoje, až jsem si na ně zašel. Což pak tam venku v Punkvě — tam jsem nachytal dvakrát pěkné exempláře i několik „duháků" jsem donesl, ale to nebylo to. Bylo třeba vzít prut a jít znova na dno propasti...

Tenkrát byla to prazvláštní chytačka. Voda mezi Horním a Spodním jezírkem totiž neproudila vůbec a v propasti bylo takové ticho, že každé brknutí o kámen bylo velikým hlukem, který nutně každou rybu zaplašil. Obě jezírka byla pokryta spoustou prachu se skal, voda pod tímto prachem vypadala jako zledovatělá — těžké mlčení leželo kolem na balvanech i ve slujích.

Sestavím hůl, navinu šňůru, naličím červa a házím splávek do Horního jezírka. Hluboká voda spolkne šňůru i červa jako hračičku. Vypadá to tak komicky: jezírko s 15 metry zelené jasné vody do hloubky a na vršíčku plave brk a pod tím brkem nedaleko červ. Hledám rybu v tomto poloprůhledném jícnu vod, ale nemohu ji nalézt. Zvětšuji „vodu" na šňůře až na nějakých devět metrů, všechno

nadarmo. Kdyby proudila voda mezi jezírky, hráli by si tu pstruzi zcela určitě, ale takhle ďas ví, kde jsou a kam zalezli. Nejsou také tihle pstruzi poloslepí?

A ty strašlivé stěny kolem mlčí, existují, ať se přižene podzemními prostorami od severu sebe divější povodeň — co chci u nich? Pstruha? Nejsem hlupák, sedící nad ledovou jamou? Ještě k tomu může hodit nějaký potřeštěnec kámen s Horního můstku do propasti, kámen, který vždycky padá do Horního jezírka, a já zůstanu tu v písku jako tamhle ve vodě zabitá kavka.

Ale ani u Spodního jezírka není, není líp. V nehybné vodě nevidět ani rybu. A přece — v levém rohu hrají si pod povrchem dva pstruzi. Jezdí klidně sem a tam ... Přibližuji se k nim co nejopatrněji a skryt za balvanem, házím brk do vody. Okamžik a mám jednoho — a za minutu mám i toho druhého — ale pak je konec ...

Tolik jsem se na tenhle rybolov natěšil a teď bych se spokojil jenom dvěma kousky? Tenkrát, když jsme sem lezli po žebříku a když tu hučela pěkně Punkva, viděl jsem v Horním jezírku aspoň pět a ve Spodním aspoň 15 kousků — kde jsou?

Konečně je vidím ... Tam, kde skalní stěna ostře sjíždí do vody a kde její obrysy tratí se dovnitř do neznámých prostor, leží jich v hloubce asi osmi metrů 10—12, samí pěkní chlapci — ale jak na ně? Ať házím červa jak chci, pod skály ho nedostanu a ryby kromě toho mne vidí, ať se ukrývám kde chci. Čtyři už odpluli zvolna daleko pod skály, ostatní zarejdili do levého kouta, kde jich pak nevidím vůbec ...

Jak je dostat? Panečku, tohle je problém Macochy a ne díry v krasovém bludišti!

Pořádné vnadidlo je pro rybolov stejně důležité jako šňůra a háček a je opravdu nepochopitelno, jak mohou být na světě rybáři, kteří se vypraví k vodě s několika ničemnými, polomrtvými dešťovkami a na zpáteční cestě ještě hubují na mizerný lov. Jel jsem jednou s rybářem, který si vyšel na celý den k řece s 10 dešťovkami. S dešťovkami ničeho nepořídil, náhodou sešel se s kamarádem, vyprosil si na něm rybku a náhodou chytil štiku — ale což je možno takhle rybařit?

A jak se vnadidla házejí do řeky! Na háček zavěšují se celé kusy ssedlé krve, na něž by musel přijít ohromný tloušť, aby je spolkl — zatím co pořádný rybář zavěšuje jenom přiměřený kousek, velmi pečlivě nalíčený, aby se snad špička udice neproklubala za okamžik ven. Jsou lidé, kteří „prokrmují" vodu těstem, jehož se ryba ani netkne, a jsou nezkušení nadšenci, kteří nedovedou pořádně rybám uvařit hrách, což je tak trošičku umění samo o sobě. Chytat na housku nebo na brambory znamená všelijakým rybářům vzít prostě kus housky a pověsit ji na háček, vzít brambor a napíchnout ho, zatím co zkušený rybář udělá z bramboru a housky vnadidlo, které se zrovna vejde rybce do tlamy a dovede přilákat všelijaké druhy ryb. Staré rybářské knížky jsou plny receptů, vzatých zrovna z čarodějnické kuchyně, ale nač by toho všeho takový ledajaký rybář dbal! A ti staří rybáři uměli všelijaké věci: chytat na uvařený ječmen, pověšený v pytlíku do vody, lákat ryby

do košů, vymazaných krví a těstem, chytat na určité brouky, mouchy a kobylky v určitý čas . . .

Hledat červy nebývá tak jednoduché, jak by si leckdo představoval. Hledat červy neznamená také vzít prostě rýč a vyjít si na zahradu, neboť takhle nenajdou se nikdy červi nejlepší a nejčipernější a červ ve vodě má být hravá, živá věc. A pak pro rybáře není žížala jako žížala, neboť nejlepší ryby chytíme jenom na rousnici a celou řadu jiných pěkných ryb jenom na červeného hnojního červa. Kde je vzít, když nepršelo několik dnů nebo když je úplné sucho, kde je vzít, je-li mráz? A tak se musí pořádný rybář starat i o červy a hospodařit jimi.

Náhodou seznámil jsem se s člověkem, který je dnes mou pravou rukou a nevím, co bych si bez něho počal. Co jsem se jindy napotuloval s lucernou v ruce po všelijakých zákoutích různých zahrad a parků, co všelijakých řečí hloupých lidí jsem se při tom naposlouchal, ale dnes mám to pěkně zorganisováno — radost pohledět!

Můj známý je invalida, nemůže pořádně chodit. Udělali ho jakýmsi zahradním dozorcem velkého sadu, kdež bydlí v domečku pod jabloněmi, a tam ve velké zahradě je také naše červí zásobárna. A ten hodný člověk je nějaký zakuklený rybář, jenom kdyby mohl se mnou k vodě —! Na jaře pozdě na večer vycházíme spolu mezi záhony . . . Země voní deštěm a hlínou a mezi nejrozmanitějšími sazenicemi leží červ podle červa . . . Přicházíme k nim opatrně a zatím co můj známý mně svítí malou kapesní svítilnou, tahám rousnici za rousnicí a ukládám je do přichystané konve. Rousnice nesmějí se uchopit ledabylo a když

se uchopí, nesmí se zase přetrhnout nebo pustit. Při troše výcviku jde to neobyčejně hladce. Červ uchopí se pevně za hlavou. Ulekne se a vzepře se ... Povolíš mu maličko, aby se úplně vysoukal z díry — a je tvůj ... Jsou mezi nimi kousky, které musí vzbudit nadšení každé ryby.

Ve sklepě u skleníku máme velký truhlík, kam červy po lovu ukládáme. Mají tam mech, trávu a chladno. Někdy jich nasbíráme příliš mnoho a pak je musíme často revidovat, aby nám zdechlé dešťovky nenadělaly snad zbytečné škody mezi živými. Jak se to hemží ve svitu elektrického světla, jaký zvláštní příboj života v truhlíku pod námi!

Ale můj známý je i jinak podnikavý člověk. Z koňského a kravího hnoje zřídil pěknou kupku, do níž jsme nasadili hnojné červy. Neutekou a rozmnožují se neobyčejně. Dnes stačí odloupnout vrchní šedivou vrstvu a máme před sebou plno hnízd, v nichž se mrská červ podle červa. A jak jsou vypasení a energičtí! Pravá pochoutka pro okouny.

Za své spolupracovnictví nevezme můj známý než knížku a sem tam nějakou rybku. Pamatuji se, jakou zrovna dětskou radost měl ze štiky, kterou jsem mu jednou donesl. Byla to pořádná štika, neboť když jsme ji u něho hodili do puténky, koukala ještě polovičkou těla s ocasem z vody — stál nad ní a nemohl se na ni vynadívat ... Hlavní a jedinou odměnou jsou mu však asi vyprávění z rybářského života, která mu doplňují jeho poraněný život. Ptá se i na maličkosti, zajímá ho nezdar i zdar, velmi příjemně ubíhá nám při tom čas. Hle, člověk, kterého jsem potřeboval! Hle, člověk ...

Loni bylo na tapetě hlavně jezero v Č. — ohromná zarostlá kotlina na břehu Moravy, kde jsme chytávali i za války. Měli jsme tam všude před palachem plno hůlek, na něž jsme věšeli vidličky se šňůrou a návnadou, jaká to bývala rybařina, když jsme si na večer vyjeli na loďce a aspoň na šesti hůlkách rozpletená šňůra s vidliček letěla do rákosí a do sítí! A teď to tam ti hlupáci pronajali podnikavým Vídeňákům, kteří ve vodě rabují podle všech pravidel a z domácích nepustí na jezero nikoho —

Sedíme, povídáme si — bezy voní ze všech koutů zahrady.

A v modrém temnu noci stojí před námi nehybně ohromná ryba, tajný smysl celého života . . .

APOŠTOL

Rybařina, jak já ji provozuju, dala by se rozdělit na dvojí: pravou a falšovanou. Pravá rybařina je ta, kterou si schovávám obyčejně na prázdniny a která vyžaduje celý plamen vášně i nadšení. Začíná neklidnými nocemi, závratěmi a halucinacemi a končí bědným rozčarováním, které se jeví na venek i v ustrojení. Chodívám už pomalu jako cikán, boty samá díra, místo tkaniček provázky, místo čepice spečený chuchvalec hadru, košile bez knoflíčků, kšandy bez poutek . . . Falšovaná rybařina to je valná část rybářských výletů: člověk na procházce. Někdy dopadá ta druhá rybařina přímo prahanebně — ale aspoň se nepřejíš předčasně a trochu svou vášeň vytrainuješ. A tak skoro vždycky až do konce června „paluduju" a pak teprve chytám.

Falšovaná rybařina.

Sluníčko svítí, je krásný den, ležím v trávě u řeky a usínám . . . To není moje řeka a proto si to mohu dovolit. To je totiž říčka a v té říčce všelijaká voda s všelijakou havětí. Pod jezem chytají kluci do sítě parmátka, nad jezem chytá nějaký strašně důležitý pán s velmi učenou tváří tlouště. Podle všeho je to nejméně pokladník záložny, neboť když jsem se usadil nedaleko něho, zachrastil klíči v kapse a nemilostivě na mne pohleděl. Ve vodě byly mřenky a nikoliv tlouští a proto jsem se odstěhoval do stínu vrb. Dvakráte něco zaťukalo, ale na třetí zaťukání už čekat nebudu. Je pomalu poledne . . .

Probudím se a když se vzpamatuji, vidím, že splávek se octl úplně na mělčině a že na háčku není ani stará bačkora. Ale nedaleko stojí nějaký rybář a chytá ... Představte si menšího človíčka s velikou hlavou a s brýlemi na nose. Celá brada hustý vous ... Chytá ... Chytej, čerta nachytáš ...!

Opru se pohodlně o loket a dívám se ... Dívám se pět minut, deset minut ... Dívám se půl hodiny, pro všechny svaté, vždyť už je to přímo zoufalé: děda hází pořád udici do proudku!

Konečně se obrátil: Dobré odpoledne! — povídá.

— Dobré odpoledne!

— Pěkně se vyspali — co?

— Děkuju. Berou?

— Nějak to nejde ...

A děda jde ke mně. Umučená hodino, ten člověk chytá na hořkou třešni!

— A co to chytáte?

— Jelce.

— To musíte mít jinou třešni, povídám, na tuhle vám nezaberou.

— Nemám — poznamenává klidně. A oni nač chytají?

— Na rousnice.

Děda chvilku váhá, pak se nějak zasmuší, usedne do trávy, vzdychne. — Vědí, povídá, já už chytám pět let, ale pořád tomu nerozumím. Příkladně tuhle mně říkali, že se dá ryba chytat na otruby, ale jak to?

— To si z vás dělali blázny. Kdo vám to říkal?

— V hospodě. Vědí, ona se tam schází taková ostrá pára

a já vím, že si mne dobírají, ale já si z toho nic nedělám. Milujme nepřátely své . . . A to si teda vezmu v neděli jiné střešně.

Děda se dívá po řece: Taky jsem za mlada chodíval do hospody — povídá najednou — ale už mne to přešlo. A co já se navyváděl! Teď na stará kolena se tomu směju. Příkladně — dneska tam u nás hrajou karty, právě teda ostrá pára. Hrajou o sirky. Včera tam jeden vyhrál asi 80 paklíčků sirek, není to blázinec? A to se každá sirka musí odpočítat a pak se teprva hraje dál . . .

— To bych chtěl vidět.

— Však se můžou u nás stavit . . . A stará jim dá mléko, však mají bez toho žízeň. Zrovna za hospodou, kovárna.

— Vy jste kovář?

— Kovář.

— A že nosíte brýle?

— Nevidím na levé oko, tak mně to doktor předepsal, ale nějak je to čím dál tím horší.

— To máte od výhně, co?

— Od výhně, od výhně. Žena říká, že od petrolínu.

— Jak to?

— Od knížek. A co — oni už chytat nebudou?

— Nechce se mi.

— Že by mně pučili ten prut, ještě jsem na takový nechytal.

— Pojďte, půjdem' tam dál — prut si vemte, počkejte, vezmu si bafoch!

Usedneme na vysoké hrázi, děda chytá a já už zase usínám. Děda nechá udici na břehu, vyleze ke mně a vykládá:

— Jsou jistě študýrovaný pán, musím se jich na něco zeptat. Tuhle se u nás v hospodě hádali, jestli byl Kristus Pán socialista nebo nebyl. Co tomu říkají? Já si myslím, že nebyl, protože co se dotýká víry, věřil víc, než si můžeme představit. Já to neumím říc', ale je to pořád ta věc s tou horou. Kristus Pán povídal, že když člověk věří, může i kopce přenášet a tomu socialista nevěří a to je to. Jak se teda mohou o to lidé hádat? Bez vůle boží nespadne ani vlas s naší hlavy — a to oni pořád taky nedovedou pochopit a povídají takové věci, jako že pán bůh se nestará o holohlavé a já nevím co. Zase tomu nerozumějí.

— A co to znamená: „Bez vůle . . . ?"

— To znamená, že všechno na světě je jeden zákon a jedna pravda. Příkladně: je jeden otec a my všichni jsme jeho děti. A když my budeme v něho věřit, v jeho zákon, tak dohromady, když bude zapotřebí, aby tady ten kopec byl pryč, bude pryč, sotva si to budeme přát.

— A bude jednou lidstvo takovou rodinou?

— Já nevím, ale mělo by to tak být... Půjčejí mi červy, tamhle dole jsou podoustve.

A děda jde . . . Ve Svaté zemi by býval z toho dědy byl jistě apoštol. Takhle se bije dědek s „ostrou párou" v hospodě a podle všeho i s energickou ženou o kousek jiného světa . . . Rybář . . . Rybář u moře Tiberiatského . . . I tu udici hází nějak křesťansko-filosoficky, zvolna, opatrně a pak ji velmi vážně sleduje.

Podoustve se převalují ve vodě a blýskají stříbrnými břichy, žádná však nebere. A je večer, skládáme nářadí, „ničeho nepopadše" a děda vykládá:

— Já vím, že to nikdá nebude, aby byl jeden ovčinec a jeden pastýř, ale aspoň přemýšlet se o tom dá a moc je jistě na tom. Každý člověk je jinačí. Mosaz a železo těžko dostat dohromady, ale příkladně: železo a železo ráf na kolo, kus železa a kus železa kramla — oheň musí být u toho, toť se ví — počkají, půjdu s nima kousek ke štaci...

Pojď, apoštole!

DELFÍNI A AFRODITA

Popsat půvaby rozjásané májové noci nezdá se zrovna být těžkou věcí, ale kdo prožil už celou řadu nocí venku v přírodě a kdo se skutečně dostal do centra májové noci, přisvědčí mi, že vylíčit ji celičkou, je nemožno. Z kterého konce začít? Srpnová noc toť mráz a pustota po letním dni. Podzimní noc toť melancholie a zimní noc toť hrůza s nějakým těhotenstvím ducha — noc v máji toť historie sama pro sebe, historie bez historie . . . Nevíš opravdu, kde začít — pořád se ti to někde ztrácí v prostoru a v čase a není to tak lacině romantické.

Naše lidská historie v takové noci je prostě ta: Sedíme už od půlnoci na návrší, které leží nad řekou, a poněvadž jsme ztratili cestu, čekáme, až se rozední, což potrvá aspoň dvě hodiny. Sedíme, díváme se, naslouchámе a ztrácíme se čas ví kde.

Z oblohy stala se ohromná černomodrá kopule, která přiklápí okraje obzorů nejtenčím sklem. A toto sklo zvoní přejemným zvukem, který slyšíme nejlépe, když přivřeme oči . . . Hvězdy hoří nejrozmanitějšími světly. Červená převládá. Vypadá to, vypadá to, jako by tam nahoře byla slavnost vyvolených, lampiony hoří a někdo promlouvá o nesmrtelnosti sluncí . . . Jako baldachýny visí nad krajinou dvě tři mračna, těžká, modří nasycená věc v prostoru . . . Měsíc vykukuje za jedním z nich a je celý ze zlata . . .

Co dělají dálky dole, je zkrátka a dobře nejlahodnější nesmysl. Nejsou ani trochu přesny, zaměnily si hloubky

a šířky a představují neustále jinou scénu. Ostrý kopec Palavských kopců se zvolna rozjíždí proti nám a činí přímo před námi, ačkoliv jindy je pár obřích kroků od nás — a celé pořící tvoří jakýsi ohromný talíř s pocuchanou zeleninou a s vázami květin po stranách. Co to tančí mezi vrbami a na pokrajích lesů? Jsou to skutečně víly?

A teď je tu ještě svět zvuků: Volání ptáků — na všech stranách. Každý signalisuje jinak svoji přítomnost, svoji bázeň, svoji touhu a svoji vášeň a proto všechno má jinou barvu, jinou sílu, jinou jistotu, jiný konečný výkřik. Jsou ptáci v temnu pod námi, kteří jistě mluví opizle a sprostě. Jsou ptáci, kteří podle všeho pláčou hladem. A jsou ptáci, kteří zpívají nejveselejší svatební písně, k nimž tanec mohly by dodat jenom kolčavy. Osaměle asi na šesti místech klokotají slavíci, mistři v prapodivných začátcích a velkolepí znalci paus. Zrovna když si srdce skutečně oddychne, začnou, zajásají . . .

A mezi tím je celý svět polotónů, divných bučivých zvuků, svět stříbrných trub a kotlů, svět vánků a výdechů, šeptů a úděsného řevu, který sotva zazní, už je za horami.

Svět vůní? Kdo tomu porozumí? Voní tráva, voní stromy, voní květy, voní každý list. Ve vzduchu je cítit med a vosk, pryskyřici i oleje, vzduch sám voní čistotou, voda voní, celý prostor je nabit všemi vůněmi, z nichž ani jedna není na úkor druhé beztaktní a urážlivá.

A tělu i duši — jak je dobře! Každý otvor v pokožce žije jistě i na tobě svým individuelním životem a kdyby mohly, všechny atomy z tebe rozletěly by se do všech úhlů světa! Člověk chápe, proč se v takových nocích lidé

rádi vraždí — neboť: Odpoutat se, odpoutat se! je šíleným heslem této noci. Odpoutat se a vytvořit nový svět! I za cenu života, za cenu slz a bolestí! Odpoutat se a zavířit zcela jinak v úplně novém seskupení! Odpoutat se i od něho a smeknout se, vyšvihnout se, propadnout se bezmocně, vzletět až do čarovných zahrad, sdružit se, prokousat se, prozpívat se, probít se, prolnout všechno a — sám padnout jako nicotné nic třeba do ptačího trusu!

. . . Jasní se.

Zahrady duchů tam nahoře ujíždějí někam k nekonečnu. Jedou, jedou stříbrnou drahou věčnosti a naše oči ani troufat si za nimi nesmějí . . ! Zastavte se, zastavte se ještě na okamžik, vy světlí domové naši tam nad hvězdami! Zastavte se, zastavte — vždyť přece slyšíte, jak se to teď všechno sjednotilo v jediný výkřik oddanosti až na věčnost —!

Ujíždějí . . .

A dole přímo pod námi tiše plyne řeka. Vidíme ji.

Nějaké modravé ryby tančí na ní veselý tanec. Je to boleň podle boleně . . . A tamhle na šířavině vyplouvá jich celé stádo nadšeně rozvlněné a zatím co stříbrné rohy a kotly hřímají hymnu nehynoucí přírody — pluje středem řeky mezi našimi delfíny jasná a usměvavá naše Afrodita, paní bez poskvrny . . . Je menší než její velká sestra . . . Červená sukýnka vlaje jí na bocích . . . Má jednoduché hnědé oči . . . Rusý vlas padá jí po ramenou . . . A ve vlase jediná pomněnka . . .

Horko, které se přivalilo letos úžasně brzy na celý kraj, stalo se břemenem pro veškeru přírodu. Trpíme jím všichni a všichni díváme se tázavě k obloze, zda snad přece, přece jenom neukáže se na ní nějaký milostivý mrak — ale nahoře je ticho, mezi stromy ani vítr se nepohne, klásky střásají spálený květ a nad mojí hrází, nad mým rybářským koutem drnčí jednotvárná melodie milionů much. Ani strakapudi, sletující s topolů do trávy, nejsou mrštní jako jindy. Sedí, skoro ani nepřeletují.

Návnada v plechovici, patnáct hrouzků, které vleku přes pole skoro celou hodinu, sotva se drží na živu. Třikráte lezu do kaluží a nabírám jim novou vodu, dva přes to dávají mi sbohem a když donesu konvici na hráz, házím ji hned do chladného živlu, aby mi nepošlo všechno. A pak rychle baťoch dolů, sestavit hůl, rybářskou jehlu, šňůry a honem do práce —!

Vedro . . . Shazuji kabát, shazuji vestu a zalit potem brouzdám se travou, kopřivami a spoustou ostružin i divokého chmele, od keře ke kři, roztáčím šňůry, navlékám návnadu a házím ji za listy leknínu, za lavice trav — každou chvíli musí konvice s rybkami znovu a znovu do vody, břeh, na němž pracuji, je zatopen sluncem, pel s rozkvetlých trav dere se mi do nosu, do úst, do očí — jaké prapodivné peklo! Jaký div, že se mi ani jeden z mých starých hodů dneska nedaří? Jindy: navlékneš rybku, přehodíš šňůru přes hůl, odměříš okem vzdálenost, kam chceš návnadu

hodit, a za okamžik už letí návnada zcela správným směrem a korek padne přesně na místo, které jsem si vyhlédl. Dnes: ani jedna návnada nepadla ještě správně. Musím je tahat zpět a házet znova a znova. Rybky padají většinou rovnou do trávy nebo přímo do rákosí — ještě že jsem ani jedné neutrhl! — a když ji hodíš po třetí, zamotá se ti mokrá šňůra kolem hole a rybka pleskne sebou dva metry před tebou. Pot řine se kolem očí, vniká do nich, štípe, rybky v konvici plovou už zase napolo břichem hore — !

A teď jsem si ještě vzpomněl, že budu strážit na štiky také na místě, které je asi 500 kroků po proudu níže — a starý paličák musím ovšem provést svou ... Nový pochod travami, které mi sahají až do obličeje a nové trápení s rybkami, se šňůrami, s horkem. A pak nová práce na slunci, trvající zase skoro hodinu — !

Vracím se — ale nohy mne opravdu bolí. Podlamují se mi, klopýtám, hledám svůj baťoch a místa, kde jsem shodil kabát a vestu, konečně je nalézám, ale než se k nim dostanu, zachvacuje mne zvláštní pocit nevolnosti, který se stává podezřele trapným. Byl jsem na plném žáru slunečním příliš dlouho a následky jsou tu. Čekám, že budu zvracet. Čekám, že omdlím. Nerozmýšlím se dlouho a vrhám se do stínu starého jeřábu, stahuji se sebe košili, zouvám se, ležím asi pět minut úplně bez hnutí a pak se rozběhnu k vodě. Za okamžik jsem v ní, potápím se, nabírám ji konvicí, polévám se, voda bičuje mou krev, v uších mně to hučí, oči „oddychují" — a když vylézám z vody, všechno by bylo nějak v pořádku ... Zpropadený úžeh!

Vyhlídky na kořist jsou ovšem minimální. Voda se leskne

jako zrcadlo — dneska ryby sotva zaberou. Nač by vyplouvaly z úkrytu pod stulíky a řasami a nač by se honily teď za rybkami? Snad večer bude to živější, snad jsme měli vyrazit už v noci a začít časně ráno (ale i to bývá často tak ošidné!) — voda září, každý předmět shlíží se v ní jako v nejčistším zrcadle, větérek nezaduje. Jsou rybáři, kteří tvrdí, že za takového horka a bezvětří hynou ryby sebevraždou. Pluje taková ryba, pluje, zastaví se... stojí tak několik minut... náhle sebou prudce hodí a než se naděješ, pluje břichem vzhůru... Ryba se prý dá zabít sluncem... Myslím, že to je historie z tůní, nikoliv z řek, a že to souvisí nějak s bahennímí plyny, které za nízkého tlaku vzduchu nahoře prostoupí vodu a vraždí, nač přijdou. —

U čerta — nezabily už i návnadu? Jdu na revisi. Je to skoro zoufalé. Ani jeden korek nepracuje, jak by měl pracovat. Leží prostě na vodě a nehne se... Poněvadž nemám už rybek, nechci s návnadami radějí ani pohnout, abych snad některou z nich neztratil, ale tak zase ovšem nevím, je-li rybka na konci šňůry živa či nikoliv. Tři z rybek zatáhly si špunt prostě pod trávu a ztratily se mi, jenom šňůra ukazuje, že tam někde pod vodou něco je, ale štika že to není. Jedna ze šňůr je natažena v pravém úhlu, ale když ji přece vytahuji, vidím, že hrouzek, kterého jsem hodil přes rákos, s rákosu sjel ku břehu a leží u mých nohou ve vodě, namáhavě lokaje vzduch. Házím ho znova na druhou stranu před rákosí a dělám kříž nad celou rybařinou. Dole po proudu není také líp...

Chytám malé, abych měl zásobu, kdyby snad přece

někde něco zabralo a abych mohl vyměnit mrtvé. Vidím houfce červeniček, házím do nich opatrně háček s červem, ale za celou hodinu chytím dvě. —

A slunce žhne a pálí — krajina dýchá jako šílený vězeň pod olověnými střechami. —

— Jak je krásná!

Vypovědět se to nedá. Znám tenhle kout do podrobností, ale tak — tak svůdný nebyl dosud nikdy. Je čistý, spanilý, velkolepý. Celá hráz toť hustý, rozdováděný cop na hlavě krasavice. Nebe nahoře je modrá propast beze dna a bez okraje... Všechny stromy vytáhly se kam až mohly a ční do toho jako bytosti s deseti tisíci životů. Každý list je samostatná věc a každá větev souvisí s věčností. Široký pruh vody dole, zúžený na dvou místech v potok, má lhostejnou, ale překrásnou tvář. Proto ty žluté kosatce po stranách a pino všelijakého prapodivného kvítí po obou březích... Kolmo na tento pruh stojí na konci v dálce táhlý hřebem výšiny u V., na níž dnes vidět zřetelně srázy vápencových skal a tmavé díry nějakých jeskyň... Dívám se do této krásy a nemohu se jí nasytit. Je to snad určitá revoluce smyslů, které se po mdlobě probudily k intensivnějšímu životu — ale jak je to vše dneska ohromující! Okamžik a budu ptákem pod oblaky a zavesluji si, kam budu chtět?

Stojím tak asi čtvrt hodiny a dívám se a dívám... Jdu nad hrází jako docela jiná bytost, potácím se mezi vrcholky stromů jako přízrak poledne, vystupuji po hladkých stěnách věčné oblohy, stanul jsem na temeni kopců, snesl jsem se do chladu jejich úžlabin. —

A ležím ovšem zase v trávě a vím, že je zase zle. Kombinuji: Situace je jednoduchá. Je to úžeh s polí už cestou k vodám. Nedám-li si pozor, odnesu to skutečnou nevolností nebo něčím horším. Nejlépe bude spat. Dělá to celá příroda za takového vedra a já nemohu být výjimkou. A štiky ať si dělají co chtějí a návnada také.

Usínám, ale nemohu usnout. Převaluji se, pod kabátem se také špatně dýchá, vyhledávám okraj stínu, aby mne slunce hned nedohonilo, konečně vstanu, obložím se všemi věcmi, které jsem ze sebe svlékl a které jsem i sebou dotáhl, natáhnu se a usínám...

Zdá se mi, že stojím na hrázi... Přede mnou leží široká, přeširoká krajina bez jediného stromu, ale se sty a sty zářících tůní a jezer. Hráz se mi pod nohama vlní a vynáší mne o nějakých pět — deset metrů nad okolí. Přes to dosahuje mi tráva pod hrází zase skoro až po hruď, tak že tam dole musí být prostě traví prales. Pocit tesknć úzkosti zavaluje celé nitro. Pohne-li se hráz pode mnou ještě jednou, zmizím v něčem, odkud se prostě nedostanu. Ale proč by se hráz znovu pohnula? Je z hlíny, je z kamení i dupnout lze na ni. Podupnutí je pocit jistoty... A tamhle na pravo vidím svoji šňůru a vidím právě teď, jak se korek potopil a jak rejdí pod vodou. To znamená, že zabrala velká štika a že bude po případě nutno zakročit. První věc: nespěchat, druhá věc: klid — za tři minuty můžeme už k tomu. Vytahuji s úsměvem hodinky, když v tom rozhrnuje se tráva na konci hráze a nějaká bytost jde ke mně.

Dívám se: je to myslivec. Za kloboukem má peří z vrány,

na rameni nese pušku. Ale tato puška je tenká jako hůlka. Snad si vyšel jenom na pár vrabců a tuhýků pro výra. Jde ke mně, hlavu má svěšenu. Na kabátě na levé straně má odznak — je to kočičí zlato? Jdu mu vstříc, zastaví se, podívá se na mne, pousměje se. Nic zvláštního. Krásné oči. Krásné bílé zuby. Smekne klobouk...

— Prosím, lístek — povídá.

— Prosím, odpovím a podávám mu povolení od lesního úřadu. Vezme je do ruky, prohlíží je, natahuje, povolení roste mu pod rukou. Hledím — pane bože, co toho tam ti chlapci napsali! A ten člověk to všechno čte od písmene k písmeni, čte vážně, pousmívá se, obrátí list, čte na druhé straně, natáhne druhou stranu, spustí počátek k zemi a já vidím před sebou moře dlouhých řádek s nadpisem „Latentní idealismus"...

— Dobrá, povídá najednou ten člověk, věc je v pořádku, prominete. Jenom kdybyste chytil nějakou sovrénku, prosím, hoďte ji zpět! Je chráněna.

— Neznám žádné ryby toho jména, povídám.

— Oh — pousměje se — poznáte ji velice lehce — haló? Slyšíte mne?

Jeho hlas se zlomil a zní někde docela jinde. A já — co to jenom je? — položil jsem se nějak vodorovně a jdu, zády ke hrázi někam „ven"...

— Jsou to žerty — povídám nějak dopálen — či co?

— Jaké žerty — odpovídá mi hlas někde pode mnou — lesní správa nařídila určité výjimky —

— Kde jste?

— Jdu přece s vámi.

Teď to vím. Ten člověk jde stejně se mnou, ale tak, že naše chodidla div se nedotknou. Jdeme prostorem nevázáni zákonem tíže jak chceme a on si dovoluje potěšení mluvit se mnou jako protinožec na vzdálenost sotva dvou metrů.

— Ryba sovrénka, povídá, musí se chytat ze vzduchu, ale někdy se stane, že ji chytne člověk i se země — haló, co je vám, postavte se přece rovně!

Ale jak se mám rovně postavit? Není ve mně rovnováhy. Vidím svého protinožce, jak se ke mně naklání, ale sotva ho uvidím, jsem pod ním a jdu jakýmsi docela novým směrem. On mne dohání během, který se ozývá nad mou hlavou, ale dotkne se mne jenom jako by jediným bodem... Teď jsme se nějak sešli, ale tvoříme větrný mlýnek, točíme se kol tří os a proto se vůbec neslyšíme... On padá náhle do hloubky a já se řítím za ním. A právě když mám dopadnout na zemi, on vynořuje se těsně přede mnou, podává mi ruku a postavuje mne na nohy. Jsem úplně zmaten, neboť celá historie trvala jistě několik hodin.

— Co to máte na rameni? — povídám, neboť vidím za jeho ramenem předlouhý, stříbrný proužek.

— Kopí na ryby — odpovídá a zvážní...

A já osel starý mám nějak nadrženo na pláč...

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Co jsem dělal? Myslím, že jsem žil v mrákotách. Teprve večer se trochu duševně vyjasnilo. Celá voda zamodrala se spoustou svlékajících se šídel. Třepetala se na konci vodních řas, na úlomcích dřev, konce tomu víření nebylo. Úzkostná krása žhavého dne. V rákosí zakřičela slípka,

tahající už týden za sebou jedinou mladou, sotva palce větší. Celý lov scvrkl se na dvě menší štiky. Dole na konci jezera shromažďovali se líni na tření.

Jaká to prapodivná rybařina!

Jsem před velkým svátkem dovolené a poslední epizoda s podivným myslivcem u tůní tam dole vyhnala mne jako šíp pod lesy. Chci si také před vlastní rybařinou zachytat trochu „neregulovaně" — a tak jsem si vyletěl na dva dny na českomoravské hranice do světa motýlů a veverek na pár slušných ryb a nějakou velmi slušnou ... Dole hučí mlýn, naproti ve stráni křičí sojky... Ta velmi slušná ryba — počkat, to je tajemství! Zatím se jde úzkou polní cestou do strmého vršku. Nešel jsem tudy už dva roky a přece si pamatuji každý kámen. To touha a vášeň vymaluje člověku krajinu do poslední podrobnosti a vpálí mu ji do duše na věky.

Za půl hodiny stojím na kopci, který uzavírá údolíčko s řekou. Půl údolíčka běží říčka rovně jako nějaký průplav, ale pak se několikrát zatočí, obskakuje balvany, válí se rozkošnicky pod prastarými vrbami a pak se rozežene bezhlučným pohybem po písku — je to zvláštní rybí království jenom pro vyvolené. A tamhle je malý, malinký kousek nějakého starého, zapomenutého políčka a tam je také asi střed tohoto království, jak jsem si to kdysi vypozoroval. Dnes mu rozumím úplně a doufám, že si také dobře porozumíme.

Výzbroj je jednoduchá: pouhý brk a ostrá udice s červem. Vzal jsem červené, větší, nasbírané pod starým, strouchnivělým dřívím u mlýnice. Jsou čiperní, mrskají sebou vesele, do čiperného horského světa jako stvořeni.

Na chycené ryby vzal jsem sáček a plechovici. Sáček na rybu obyčejnou, plechovici na tu druhou...

Sluníčko stojí pěkně nad lesem a já začínám.

Je to někdy dosti únavné hledat rybu pod kamením a pod břehy, ale rybáře nemá to znavit nikdy. Tady na př. pod tímto balvanem házíval jsem také tenkrát před lety patnáctkrát i dvacetkrát, není možno, aby tam ryba nebyla.

Házím znova...

Po dvacáte... Brk pluje po vodě, kolébá se, ujíždí, zatáčí se... Dále!

Házím vedle skály. Brk letí, letí, najednou sebou švihne zpět, zmizí pod vodou — a už letí ovšem ven a na háčku třepetá se pěkná ryba, kterou vyvlékám a házím do sáčku. Nikoliv, pro tuhle jsem nevyjel až pod lesy. Navlékám nového červa a házím znova do proudu. Voda se dělí, trochu se rozlévá, ale brk — policajt prosídí každou zátočinku, provleče svoje pořouchlé poselství pod břehem i pod kamenem. A netrvá ani pět minut, když vyhazuji z vody ven novou rybu, hezčí první, která však zase putuje do sáčku a se sáčkem do říčky — ne, na pstruhy jsem nevyšel. Strýc ve mlýně bude mít z nich ovšem radost, ale moje radost je dnes docela jinde.

Ale tohle je veselé chytání! Vysoký břeh, říčka letí obloukem a v tom oblouku samý kámen pod vodou a díra — brk přeletí okolo, než se naděješ a když sjede, visí na udici chlapák, který putuje zase do sáčku a se sáčkem do proudu. Voda bublá, mručí, šumí, nebe nahoře je modré a klid — eh, pane bože, zase jeden! Už jsou čtyři, a teď

zase jeden pomalu na kilo — nechtělo se mu z vody, nechtělo — tak se špička u prutu ohnula..! Nezregulovaná rybařina.

Ale tady by mohli být..!

Blížím se středu rybího království. Voda běží jako podle pravítka, ale pak zvolňuje trochu běh a roztahuje lokte mezi dvěma vrbami se starým polospáleným topolem, v němž se usadili letos sršni. Přidávám hloubky na šňůře a věsím červy co nejopatrněji. Musím je dostat! Nevysmějí se mi jako předloni, kdy kolem mne a pode mnou cvičili v hejnech — jdu na ně opatrněji než na mníky, kteří se mi pod splaven v S. smáli také skoro celý měsíc, až jsem chytil z nich toho prostředního pod krkem a vyhodil ho do trávy! A co jsem se na ně naříčil rybek a žabích pečinek!

A tady jde také o rybu velmi opatrnou, chytrou, rozumnou, čistotnou, na níž se nesmí ani s bubnem ani s obyčejným nějakým fíglem. Všechny nervy musí být napiaty, ruka jako by svírala tetivu u luku a mezulán brk plove si vodou, jako by o nic nešlo! Jdu raději dále od břehu a metám znova a znova. Měním červy, opravuji znova hloubku vody, aby červ ploval zrovna nade dnem — brk plove, najednou se zarazí na zlomek vteřiny, ale v tom už pravá ruka sama strhla šňůru, mrskla prutem a vzduchem letí ryba — rybička, pěkný kousek...

Je to ona!

Je! Stříbrné tělo. Černé tečky. Hřbetní ploutev je zbarvena třemi hnědými pásy. —

Hle, ryba, na niž jsem vyšel! Lipan, losos našich vod. Ryba, o níž rybáři povídají, že se nedonese nikdy živá

v plechovici domů. A já to chci dokázat. Proto ji vyvlékám ihned z háčku, dávám pozor, abych ji neporanil a ukládám do plechůvky. A plechůvku okamžitě do vody! Poslouchám. Nebije v ní sebou jako jiné ryby. Ulehl pokorně na dno nádoby a tam čeká na svůj osud.

Podivná ryba! Mluvil jsem už kolikrát o ní se všelijakými znalci vod, nikdy nevěděli o ní vše. Vyprávěli, že lipan má vzácné maso, voňavé maso, ale nikdo ho nejedl. Povídali, že tuk z této ryby nebo bůh ví co je nejlepší lék na různé nemoci, ale na jaké nemoci, nedovedl nikdo udat. Povídali o něm, o králi hořejších vod, že sídlí níže než pstruzi, a já znám už několik míst, kde lipan žije uprostřed pstruhů nebo právě nad nimi. Povídají, že nedoroste více než 1 kila váhy, ale vyprávěli mně známí i o tříkilových lipních ve východní Haliči. Jen byli-li to lipni, nebyla-li to nějaká jiná ryba.

Na mne dělala a dělá dosud jediný dojem: ryby souchotináře. Připadá mi, že trpí chudokrevností. Tady je druhý kus: Celá stavba těla je, řekněme, dosti široká, ale ty stříbrné šupiny, oko, velká ploutev na hřbetě — i ta barva pásů — všechno jako by byl zbytek nějakého slavnějšího života, z něhož zbyl jenom zákrsek, degenerovaný jedinec. Jejich hry ve vodě připadají mi jako hry dětí v chorobinci. I ty rozběhnou se, rozletí — ale podívejte se na ně za chvíli: jedno sedí na schodech, tváře mu hoří, druhé ulehlo za keř a dívá se do nebe, zatím co plíce pracují mu neklidně, třetí stojí u okapní roury a kašle — zase se rozběhnou, zase se honí, ale pak zase táž podezřelá únava...

A lipni hrají si také tak. Jednou možná jejich pradědci pluli mořl, vážili tuny a prohánělí stáda všelijakých bělic. A z toho všeho nezbyl než polostříbrný krunýř, bojovná ozdoba na hřbetě a pár manévrů v horském potoce.

Ubohá ryba! Ubohý rybí Hamlete! Podívejte se: ta první — neotloukla se, nezranila se nějak vážněji, leží v plechovici v proudu — a přece se obrací břichem vzhůru...

Konečně! Pravá rybařina začíná! Trvalo to hezky dlouho ale konečně jsem cele svůj a mohu jít za rybami kam chci! Moje dosavadní toulání podél potoků a řek, moje májové noci i delfíni s Afroditou připadají mi pouhou episodou a já jsem uprostřed života! Pane bože, děkuji ti za ten dar!

Kolem do kola obtáčí mne věnec dalekých lesů a hájů. Kamkoliv pohlédnu na pravo i na levo, všude je zeleno, zeleno, zeleno. Na východ (jedině na tu stranu,) vynořil se pruh modravých hor, jež večer pod sluncem z dálky jsou jasnou modrou plochou nad obzorem. Na pravo a na levo, přede mnou i za mnou louky, louky a louky. Po těch zelených pouštích stojí zadumaní starci, věkovité vrby a topoly, sem tam hruška nebo dub. Někteří z nich vztáhli ruce k nebi, jako by chtěli žalovat, ale vzpomněli si, vzpomněli na velikou milost boží, jež nechává žít každého a odměňuje nám bez zásluh, jak se jedině po spravedlnosti sluší a patří, nechali ty ruce proti nebi, sklonili hlavu, zemřeli, uschli — a hle, dravý pták usedá na uschlé pravici a otírá si zobák o ni...

A mně se zdá, že kdybych tu zůstal přes noc, že by sám bůh chodil kolem mne. Tak je tu všechno schystáno na jeho příchod a tak tu všechno jihne, tvrdne, kamení a samo se drtí pod tíhou věčnosti.

A tu sedím tedy já, člověk rybář na dovolené a chytám... U tůně, kterou by měli opěvovat básníci nejlichotnějšími slovy... Co by každé slovíčko padlo jako včela do květu,

co by každé slovo zabzučelo jako — jako ten oblak vysoko, vysoko nade mnou, který si jde mezi slujemi vzduchu a jak se o ně otírá, bzučí...

Proč jsou všichni rybáři hodní lidé?

Poněvadž vidí nebe dvakrát. Vidí je nad sebou a vidí je neustále ve vodě před sebou — žijí mezi dvojím modrem, neexistují pomalu na této zemi. Posedávají mezi mračny jako nějací japonští bůžci a dívají se do propastí, o nichž snít mohou jenom šílení, poněvadž lidský rozum ani na ten sen by nestačil.

A na té zelenomodré pláni houpá se na sta bílých leknínů a pluje na tisíce listí. „Bábjata" povídají jim na Slovensku a já mimovolně spojuji tu představu s dětmi, kterým se také tak nějak říká... A vypadá skutečně každé to „bábě" jako děcko se širokou sukénkou a malou hlavou na vršíčku postavičky. A mezi tím vynořují se sem tam žluté stuliky, jediná žlutá věc po „liliích", které už dávno dokvetly a teď vystrčily jakési ohavné lusky na slunce. Rákos šumí, sítí se kýve — a tam v dálce leží celé pole prapodivných červených paliček jako z jitrocele. Podíváš-li se proti vodě, je toho někde plno, plničko a dodává to vodě na okamžik rázu démonického pole, kde na chvilku možno věřit v kyprou zemi a bohatou úrodu. Dokud se do toho nevbatolí těžká ryba a nebouchne do toho divadla jako nezvedený kluk. A teď se ozvala druhá, za chvíli třetí...

Do jakého světa jsem to zase zapadl!

Tůň není realistický rybník, tůň je romantismus. Ale tůň není jenom romantismem; je to takový nějaký idealistickorealistický kout, jak dokazuje i první úlovek v trávě:

dvoukilová štika, vybarvená podle všech pravidel. Zamotala se do bábjat, zavlekla šňůru až do sítí, provlekla ji rákosím, opřela se s ní o řasy — všechno marně. Bábjata povolila, sítí se rozhrnulo, rákos zapraštěl, ale pustil a řasy zavěsily se štice na hřbet.

A tamhle se potápí druhý splávek...

Večer se vracím z tohoto zelenomodrého světa a hle, co mne čeká: malá bílá světnice s postelí uprostřed. Nad hlavami dívá se ze starého rámu na mne, když usínám, prastará nějaká Panna Marie, nevím už odkud a kým donesená na štěstí celého domu. Vedle ní shlíží na mne svatý Jan s beránkem, Pán Ježíš s varovně zdviženou pravicí a Marie, Královna nebes s modrým a zlatým rouchem na prsou. Mezi těmito obrazy jsou v domácnosti vyrobené papírové květiny nejpodivnějších tvarů. Rudá barva převládá. Jsou tu růže se spoustou žlutých tyčinek. Jsou tu slezy, malvy se zeleným vnitřkem. Je tu plno růžových a červených „hřebíčků" nadpřirozené velikosti a několik hrnců, lze-li tak mluvit, velikých rudých pomněnek, které zastírají i levé rámě Marie, Královny nebes, tak že Ježíška nevidět.

Na levo do zdi tyčí se nastlané dvě postele s bachratými polštáři a peřinami, které jsou protkány zase samou rudou růži a rudým karafiátkem, na pravo visí vystřihovaný obraz, pomalovaný obyčejnými černými a zelenými barvami — mezi okny třpytí se zlato sošek...

Celá má jizba tone v ostře červené záplavě s blesky zlata, modři a běli a když se mi zavírají oči —

— a přichází na návštěvu moje tůň —

— moje rovina —

— a ten strom s jestřábem na pravici —

uleháme všichni pod ohromný rám s nejohromnějším svatým a ani nedutáme...

Tam nahoře čeká Velký Vůz a Auriga — počkáme si, ale jednou nás musí pozvat — i tam ti nahoře!

Rybařím už týden mezi samými tůněmi a tůňkami, jež na některých místech dosahují pěkné hloubky až i 8 metrů, ale většinou jsou velkými, nehlubokými jamami, přeplněnými zbujnělou vegetací. Zde několik rad a poznámek pro budoucí poutníky a poutnice, kteří by snad přišli s prutem do těchto míst:

Vlastní rybařinou možno tu nazvat jenom chytání štik, jichž je tu skutečně všude plno. Na ostatní ryby musí se velmi opatrně a dá mnoho čekání, než zabere nějaký pořádný cejn nebo černá plotice. Rybář, který nechce zbytečně ztrácet na čase, připraví si doma prostě 12—15 šňůr a pro dlouhou chvíli od 11 do 4 vezme si splávek na obyčejné chytání okounů. To postačí úplně.

Šňůry musí být ovšem pevné, neboť překvapení v tůních není nikdy vyloučeno a velká ryba není zrovna vzácností. Krátkou šňůru nechat doma! Každá šňůra musí být aspoň 15 metrů dlouhá a je-li 20—25 metrů, tím líp. Neřekl by nikdo, jak se takových 15 metrů v tůni scvrkne na kousíček vody od břehu k rákosí! A na štiku nezbudou pak než nějaké 2 metry, což je ovšem málo. Štika má mít k volnému braní s návnadou aspoň 6 metrů volné šňůry, poněvadž jinak nám často pustí rybku, jakmile se byla u kratší šňůry zranila. Dlouhá šňůra zaručuje, že štika zatáhne si nerušeně návnadu až do hlubiny nebo pod keř a tam ji zadáví. Návnada s dvojháčkem dostane se štice do jícnu a štika se zcela bezpečně zadrhne. Při kratší šňůře lapne

štika návnadu za břicho, pohraje si s ní, ale jakmile ucítí odpor, pustí. Zasekne-li se náhodou, zasekne se obyčejně špatně a v boji s lekníny ztratíme ji, než se nadějeme.

Splávek musí být větší. Menší splávek mívá tu nevýhodu, že ho návnada stáhne pod listy leknínu nebo do řas a jsme bez orientace, co je se šňůrou. Splávek nejlépe zadělat pevně a to tak, že nahoře na oblé hlavici nevyčnívá ani kousek brku nebo dřívka. Splávek takto zřízený nezaplete se nám tak lehko pod vodou. Konduktérků na šňůře vůbec netřeba. Dělají uzle pod hladinou, zamotávají se do sítin a zabraňují přesnému házení návnady. Kde je chycená štika, poví nám líp než konduktérek zavlnění, jakmile se natažené šňůry dotkneme.

Karabinky musí být pořádné. Malých karabinek se vystříhat! Návazec rozhodně jenom drátěný. Doma prohlédnout návazce, aby špatně snad spleteny nedraly při provlékání návnadě zbytečně hřbet, jsou-li velká oka na návazcích, skousnout je zuby do elipsy, aby rybku mnoho nepoškodila. Podívat se, jsou-li oka dosti pevna.

Zatížení vybrat podle karabinky. Jsou karabinky, které už samy jsou dobrým zatížením, tak že olůvka netřeba. Sám nedávám v tůních zatížení žádného, poněvadž mám ideální návnadu čili nástražek, jak se praví na Slovensku, který zatížení nepotřebuje.

Tímto ideálním nástražkem je úhořovitě mrštný čík, jinak piskura. Ideální rybka pro štikaře v těchto končinách, ideální rybka zejména pro léto, ideální rybka mezi listy bábjat a stulíků. Bělice, kleňata, okouni zaplétají se rádi do stvolů, čík pracuje ke dnu a zaplete se zřídka. Zaple-

te-li se, můžete ho klidně vysmeknout pětkrát, desetkrát, nezemdlí, nepotrhá se jako ostatní nástražky. Nezraníte-li ho při navlékání, vydrží živý a čiperný na šňůře třeba po pět dní. Ideální rybka! Můžete jich vzít do konvice třicet — čtyřicet, neleknou, mají-li přístup ke vzduchu, ani jdete-li s nimi dvě hodiny cesty. Viděl jsem domorodce, kteří si je prostě dali do hrnku bez vody a tak je navlékali. Rybky obalí se potom spoustou slizu, ale dají se klidněji napíchnout na jehlu. Beru jim vodu vždycky a měním ji jako u ostatních rybek. Jsou aspoň čiperní, třeba navlékání dalo někdy pernou práci. Ideální rybka! Zatím co někdy sháníte nástražky po všech čertech a nevyhazujete z vody na červa i na koníka než červenici za červenicí, u piskur jde to rychleji a veseleji. Stačí na to večer v menších loužích ouhrabečný koš. Svléknete se, vlezete do vody, opřete koš pevně o vodní podrost, zakalíte vodu, zadupete do bahna a hle! míváte někdy třeba 15—20 číků najednou. A jaké exempláře! Bývají mezi nimi číci, že by se daly dělat z jejich kůže i rukavičky. A to vše vydrží vám v neproudící, otevřené vodě na dvorku v praobyčejném dřezu pěkně živé do rána...

A jaká krásná rybka! Štika ji uvidí v čisté vodě tůní zcela zřetelně i na velkou dálku. A ze spodu uvidí číkovo žluté břicho i na pár metrů hloubky...

Jsou rybáři, kteří se bojí leknínů a vodního rostlinstva a házejí nástražky jenom do otevřených „čistavin". Při řádné správě je strach z leknínů a trav úplně zbytečný. Házím v tůních šňůry i přes rákosí několik metrů široké a přes sítí sebe hustší. Hlavní věcí je, aby se mi štika po-

řádně chytla, a pak ji vyvedu, vynesu nebo vyhodím tyčí na břeh kdykoliv a kdekoliv. Je-li šňůra natažena nebo zatažena, pak pracuji zcela jednoduše:

Zvednu opatrně šňůru, lehce zatáhnu, až se mně chycená ryba malinko ozve. Počkám okamžik, zatáhnu znova a jakmile se mi ryba ozvala bezpečně podruhé, zaseknu hezky zostra. Pak povolím šňůru, aby ryba mohla snad vyjet na hlubinu, připravím si tyč a táhnu. Dobře zaseknutá ryba jede obyčejně s otevřeným chrápem, jak tady praví jícnu, zcela bez odporu ku břehu a teprve před vlastním vytažením z vody sebere poslední sílu k poslednímu pokusu o osvobození. Táhnu rybu ku břehu, nic se neohlížeje na vodní podrost. Dobrá šňůra ho přeláme a potrhá. Tyčí uvolňuji šňůře cestu, pokud možno a pak seskakuji do mělčích míst, abych odtud štiku vyhodil nebo není-li vytrhaného rostlinstva příliš mnoho, vyhazuji rybu na břeh s celým věncem vodní parády. Někdy nahrne se toho štice na tlamu tolik, že když ji dotáhneme ke břehu, stačí seskočit, hmátnout po hrbolu v chuchvalci trav a držíme štiku přesně nad hlavou.

Nejdůležitější věc při štikaření na číky je zase stará rybářská pravda: čekat na štiku. Čík je rybka dvakrát delší obyčejného nástražku a pro štiku, myslím, rybka dosti vzácná — a proto si s ním štika hraje hezky dlouho. První dny tahal jsem štiky po 5—10 minutách od chvíle, kdy zabraly, ale ztratil jsem velké kusy, poněvadž jsem je vytahoval příliš brzy. Cítil jsem štiku na konci šňůry, ale když jsem zasekl, vytáhl jsem ven jenom pokousanou a nějak pošedivělou návnadu bez kořisti. Třetí den nechá-

val jsem zataženou šňůru i celou hodinu ve vodě. Výsledky byly dle toho.

První den — chyceny 3 štiky, 2 ztraceny. Druhý den — 2 štiky, 6 ztraceno. Třetí den — 4 štiky, žádná ztracena! Čtvrtý den — 7 štik, jedna ztracena. Šestý den (odpoledne) — tři štiky, žádná ztracena. Nejkrásnější lov: Třetí den — 4 ryby, celková váha přes 11 kg, největší kus přes 4 kg. Největší úlovek z tůní štika o váze 6 a tři čtvrti kila, vyhazována přes rákosí a sítí. Vodním podrostem šla jako ovečka.

MOJE VODY

Mám už jich několik na tom božím světě, ale žádné se mi nevydařily jako tyhle, u nichž už ležím týden a jež jsem si našel bez pomoci cizího člověka. Vyhledal jsem si je na mapě a vykombinoval jsem si, že jsou jistě nejlepšími na okrese a věc se potvrdila. A to je tak:

Tyto vody leží v širých lukách proti soutoku dvou řek, musí tedy v nich být plno ryb. Zahajují systém trativodů za povodně, které se táhnou kolem dědiny ve třech proudech a jsou teď v letě řadou vyschlých rákosin a neproniknutelných žump, v nichž zase řádí košaři, vynášející odtud plno menších ryb. Moje vody jsou v pořadí různých jezírek třetí od řeky a největší. První jezírko u řeky je i na mapě menší, druhé podlouhlý jakýsi rohlík, třetí tvoří energický roh s naznačenými strmými břehy. Odtud k nejbližšímu jezeru je přes silnici na jih dobrých dvacet minut, k nejbližšímu systému trativodnímu na východ rovněž 15 minut, tak že ryby vyhnané povodní z koryta dvou mohutných řek, stáhnou se jistě hlavně do tohoto jezera — rozhodl jsem se, že tady někde bude můj stan a moje rozhodnutí nepadlo špatně.

Ležím u nich. Jsem jimi prostě okouzlen. Je to krásná hlubočina s mělkými okraji, které jsou přímo přecpány potěrem. Voda čistá, jasná. Jezero na obou koncích je ohraženo sítím, v němž se batolí mladé divoké kachny a rachtají vodní slípky. K silnici je daleko, do dědiny přes hodinu. Nikdo mne nevyrušuje. Jednou přešel mimo hajný,

s nímž byla docela pěkná zábava. A pak mám svatý pokoj.

Jak se jmenuje moje jezero?

Toť se rozumí, že má určité jméno jako lesy a pole, samoty a háje. Je významnou skvrnou na tomto kousku světa, jehož okraje tvoří kopce poetických jmen Vartovna, Jelenec, Velký háj, Somarovec a Dědkovská hora a nad jehož lukami vévodí trati polí jako Na spravedlnosti, Vinohrádky, Otavnica, Výkalky — vyberte si, jak se jmenují moje vody: Orechovec, Dolec, Doleček, Zlatá struha, Hák, Ocas, Čertova studňa, Německé jezero, Pačitov, Rozpad, Poreč, Kachničky — nevím, jak se jmenuje; třídím si tůně podle svých určitých událostí a mají u mne v podvědomí docela jiné názvy.

Znám tůň, kde lze s největším úspěchem chytat v dubnu, a říkají jí Dlouhé jezero, zatím co můj instiktivní název pro ně je Aprílové úžiny. Znám jinou tůň, kde jsem dostal pěkného sumečka a říkají mu hloupě po německu Cingl, zatím co já mu říkám: Sumeček. Znám dvě velmi zajímavé louže, kde už snad po staletí chytají rybáři Vrabci, chodím tedy k Vrabčím jezerům. U G. jsou dva kouty, které bych si koupil, kdybych byl velkým pánem, a které jsem si okřtil na Lesní oka. A tady to jezero zůstane v mé paměti prostě jako Království okounů, na dvě dlaně širokých.

Za jediný den jsem vytáhl dva, oba pod jedním keřem, oba hezky přes tři čtvrti kila. Čekám tady s určitostí i okouního starostu, vykrmeného na dvě kila. Hahoj, zakusují se i do největších číků a zadrhují se jako štiky! Když lezou z vody, reagují tyto modré placky pomalu živěji než kapr. Jak jsou krásní a pěkně vybarveni! Je to hra modré,

žluté a červené, která blýská na nás z trávy, když takového chlapíka vyhodíme na břeh a 15—20 takových ryb tvořilo by jistě nejhezčí kořist z tůně a dle úsudků labužníků i nejchutnější.

Jenom že to není nikdy možno. Chytneš jednu takovou rybu, chytneš dvě, chytneš jediného okouního starostu jednou za rok —

Tady, jenom tady dostanu ho letos zcela určitě! A nikde jinde. Moje vody mne nezklamou. Hoří teď při západu slunce stejnými barvami jako ryba, na niž čekám.

Do tohoto vodního „zátiší" byl mne dlužen čert! Od rána hledám trochu lepší místa mezi pařezy a vyvrácenými stromy, na krku, na obličeji, na rukou sedí mně komár podle komára, ale nemohu chytat než z lesa, musím to snést. Ryby tu jsou a veliké. Včera večer viděl jsem tu kapra, který měl jistě na 8 kilo. Mluví se o sumcích, bolenech jako polena a já tomu všemu věřím, věřím — jen kdyby to nebylo všechno tak hrozně bezútěšné, kus pořádného břehu kdyby tu bylo, voda kdyby nebyla taková, taková špinavá, podlá, černá (měřím hloubku pod stromem a dvanáctimetrová šňůra mizí mně ve vodě a není u dna!) — jenom vydržet! Snad sem přece vnikne trochu slunce, komáři dají na chvíli pokoj a na šňůře zaklátí se nějaký slaneček. Mám pevnou šňůru i na kapry s pořádným hákem a pořádným vnadidlem — ale to mrtvo kolem! Děje se vůbec něco ve vodě?

Musím to trochu obejít. Rozvíjím šňůru na holi, zaklesuju ji na vidlici a pak se vydávám na obchůzku.

Všude týž ponurý obraz. Vyvrácený kmen, srázný břeh, žlutavá a tmavá voda, nikde ani rybky. Jenom tam, kde se tato strašlivá jáma blíží řece a kde v hrázi zeje otvor, zabarikádovaný shnilým dřívím a spoustou navaleného roští, možno vidět chvílemi, když vysvitne slunce, pár nažloutlých štiček, které přejíždějí sem a tam. Nemám těchto štik rád, jsou nějak degenerované, i ten jejich pancíř je nějaký z drobných šupin, a trochu duhových barev září

tak mdle, že pomalu ani štiky nepoznáš. Oč krásnější a rytířštější je štika z tůně! Je temná, skoro černá, řada jasných skvrn běží až k ocasu, který hrá všemi barvami stejně jako hřbetní ploutev, radost pro rybáře, když se ukáže na chycené rybě mezi bábjaty. Tyto štiky jsou také mohutnějšího těla, hotové vysoustruhované torpédo, hnané nejenergičtějším šroubem pod vodou, zatím co tamhle ty dole připadají mi jako kousek ohoblované desky... Nikdy jsem jich nechytal rád. —

Podívám se houštím k řece. Všude sráz 4—5 metrů, podemleté břehy, líně se valící voda. Zábava osudu: na protějším břehu stojí na samém kraji podemletého srázu velká, skvrnitá kráva a klidně se pase. A břeh se neutrhne...

Vracím se. Splávky se zatím ani nepohnuly.

Beru prut s udicí a zkouším štěstí tu i tam. Dvakrát ozve se menší ryba, zatahá za červa, pozlobí, uteče. Jednou sjede splávek zvolna dolů, ale to právě držím v ruce chléb a než chytnu prut a zaseknu, je ryba ta tam. Eh, čert mne sem byl dlužen!

Splávek za keřem dělá podezřelý rámus. Jdu a po nějakém rozčileném čekání vytahuji z vody čtvrtkilovou ščučku, která mi potrhala číka na tři palce dlouhého. Přenáším šňůry blíže k řece, ale nelepší se to, nelepší. Komárů sice trochu ubylo, ale za to čekání kleslo nějak na bod mrazu. Než-li tam odtud některou z těch žlutých štik, raději nic!

Vzpomínám si, že odtud nedaleko je přívoz a povídám si, že po čtvrté hodině si tam zajdu.

Zpropadená takováhle čertí voda! Snad se tu dá chytat nevodem, ale udice je tu naprosto zbytečna. Jsou tu, jsou ohromní kapři, ale nezaberou. Jsou tu sumci, ale hodíš-li na těžko, hodíš šňůru zcela určitě do nějakého stromu pod vodou. Jsou tu ryby, které by se mi nevešly do velkého sáčku, ale jak jim na kobylku? A do toho leze syrový chlad z vody, plíží se podezřelé ticho z houští, že maně sáhneš na kapsu s revolverem — jebem' já ti tvého antikrista! — a co je toto?

Z rozvernosti hodil jsem šňůru přes starý kmen pod vodou a teď tu mám nadělení. Šňůra je zatažena úplně do větví a čert sám ví, co na ní visí... Šňůrou není zkrátka možno pohnout a tam dole ve větvích se něco zmítá... — Běžím pro hůl a když se vracím, pluje celá větev vzhůru, šňůra se napne, bácí a je po ni... Skočím — sjela do hlubiny. Přivázal jsem ji na tvrdo na starý kořen. Těsně u něho je taky přeražena. Šňůra, kterou jsem doma tahal vší mocí přes dveře a nepraskla!

Čekám do pěti místo do čtyř, pak do šesti, nebude-li se divadlo opakovat...

Pak se na mne vrhnou komáři. Než svinu svých deset dvanáct šňůr, jsem poštípán do krvava. A pak prchám přímo k převozu: Čert mne byl sem dlužen!

Prievoz jako z nejkrásnější ballady. Vysoké dřevěné stavení pod korunami ohromných stromů. Před stavením hučí řeka. Naproti les se žlutou cestou. Teď se tu nepřeváží skoro nikdo. V jizbě nálevna a sud s páchnoucí vodou. Na stropě stará petrolejová lampa. Převozník počítá nějakému chlapovi útratu. Slyšíte, jak pomalu pracují tu

mozky: Pět (pausa) a (pausa) pět (pausa) je (delší pausa) deset... a štyry — — — štrnáct...

Ale víno je dobré.

Na zdi na hřebíku visí ohromné zátky z korku s napíchanými ukovanými udicemi. Rybářský pater noster na odpočinku. A vedle na obrázku stojí Petőfi v nějaké krčmě na stole a recituje píseň svobody:

Ať mne vězní v Bratislavi
prkna jako růži hnůj —
nevezmou mi píseň slávy,
mřel jsem za ni, bratře můj!

Představte si, že můj jestřáb na sucháru uprostřed louky nedal někomu spat a že mi ho zmrzačili! Kdyby ho byl někdo zastřelil, neřekl bych nic. Byla věc, zmizela s toho světa. Byl člověk, zemřel. Byl jestřáb, byl zastřelen. Byla ryba, rybáři ji chytili — ale jen žádnou zmrzačenou přírodu! Souchotináře, který dodělává. Rybu s udicí v hrdle, plovoucí s přeraženou šňůrou mezi lekníny a vymrštující se nad hladinu. Jdu ráno a najednou on zamlátí sebou v šáchoru. Levý pařát měl přeražený, levé oko vystřeleno... Pfí na packáře, ať se jim říká myslivec, rybář nebo bůh!

Vzal jsem ho do ruky. Ani nezapištěl. Noha bezvládně visela mu podle těla. Pravé oko pomrkává, stahuje se, rozevře se nějakou šílenou úzkostí, pták se dívá na mne, dívá se do prostoru, odkud přiletěla ta strašlivá rána, která nezabila — co teď?

Snad by bylo nejlépe ptáka zadusit, aby se netrápil, ale což může-li být živ? Může-li být živ, nemám práva ho zabít. Eh, víš co? Půjdeme k pěti princeznám. Tady nejsou cesty jisté, kdož ví, jaká hloupá a nešikovná lidská bestie neslídí zase pod keřem. Ale tam, tam je klid a bezpečí.

Daleko za lesem.

Našel jsem to jednoho dne jenom náhodou.

Před branou k tomuto světu ležel mrtvý čáp s vyhřezlými vnitřnostmi, ale tam dále už netančila Smrt.

Byla to dvě malá jezírka podle sebe. Jedno kryl les, druhé strmý břeh a spousta rákosí.

Tam jsem je pozoroval po tři dny. A zatím co s mojí návnadou v prvním jezírku poletovaly vesele pod vodou rozpustilé červenice za veselého očumování malých „jasků", toto viděly moje oči:

Pět princezen koupe se pod lesem. Jejich zámek leží za sedmi vrchy, za sedmi lesy je i jejich otec — král. Pokryly se volavčím peřím překrásné princezničky a hle! tam zacházejí do rákosí a vyjdou za okamžik úplně nahé. Jedna zůstala na stráži. Dívá se ostražitě na všechny strany, pozoruje bedlivě okolí. Zakroutí krkem. Je to nějaký teplý, spanilý pohyb. Zavesluje trochu křídly... Je to opravdu teplý, překrásný pohyb. Shýbla se, pohodila hlavou... Je to opravdu jako z pohádky. Pak se otočí, vstrčí hlavu dovnitř, jako by těm čtyřem chtěla něco říci. A ty ihned bez váhání vycházejí na slunce.

Pět princezen v družném kole.

Nepokládají ramen a loktů kolem sebe, nemohou.

Zdá se, že jsou zamyšleny.

Jistě, přemýšlejí o něčem. Jejich těla nějak ztrnula, oči upřely se do neznáma a jenom ta uprostřed pohnula maličko křídlem. Jako bys řekl: Neukvapujme se —!

Dívají se na sebe.

A teď asi táhne nad námi tenhle velký sen:

Bývaly kdysi, ó člověče a kterákoliv bytosti boží, bývaly zcela určitě panenské lesy a hvozdy, panenské vody i vzduch. Bývala kdysi říše beze stínů na tomto světě, ale je to tak dávno. Bývaly lesy a v nich stromy, že se jich

netkla pracka mědvědova ani hřbet vlčí. Bývaly hvozdy a v nich úly divokých včel s medem, který kapal z dutiny stromů, lízán jenom drzými vosami. Bývaly řeky, kterých nedotklo se dno člunu a byly potoky, přes něž dokonce se ani zvěř nebrodila. Bývala jezera pod lesy, v nichž nemuselo se pět královských princezen rozmýšlet ani vteřinu a kde shazovaly se sebe ptačí úbor s radostným zapísknutím, po němž ihned z měkkého křídla vykoukla bílá paže nad zlatými chloupky v podpaží...

A teď ty, člověče, držíš tam zraněného jestřába v ruce — před naším koutem dohnívá dobrý čáp bogdal — a ty na zázraky čekáš?

Zvedá se pět princezen, vyletuje.

Beru jestřába, vyhazuji ho do vzduchu. Roztahuje letky, chvíli letí, pak padá do sítí.

Ale co jsi se rozbušilo tolik, srdce mé?

Jaké ticho kolem!

Hluboko pod námi — ve věčně osluněném světě —

Zastavilo se božstvo —

— a zaclání si oči...

PROCHÁZKA SE PSEM

Už ráno zavěsil se mi na paty a teď jde se mnou přes půl hodiny. Je to menší chundelatý pes z rodu těch divných kříženců, jichž tatínkové a maminky nebývali také nikdy z lepších rodin a jichž choutky a záliby jsou proto také všelijaké. Tihle psíci na př. dovedou ležet celý den před chalupou, packat se v prachu a chvílemi si zaštěkat na cigána, když přejde mimo — ale zeptejte se myslivců v oborách, co takovéhle tiché psí dušičky dovedou v noci! Jak si nadhánějí zvěř vlčím způsobem, jak si vhánějí do tlam hlavně laně, jak jim roztrhávají břicha, shltnou kouřící se vnitřnosti a honí dále...

A teď takový nějaký Hádaj nebo jak se zove cupká za mnou, nadbíhá mi travou na lukách, stojí v ucťivé vzdálenosti, chvílemi zavrtí ohonem, očichává mou stopu, panáčkuje, cupká a cupká a cupká... Volám ho, dělá, že neslyší. Hvízdám naň, dívá se k dědině a nikoliv na mne.

Konečně docházím ke svému zamilovanému jezírku, rozhodím několik šňůr, položím si udici na červa a hle! na protějším břehu usedá si pěkně i on a pozoruje, co dělám. Poněvadž moje hra mezi rákosím a listy leknínu, kde dneska hodlám vyfukat nějaké goliáše, trvá mu příliš dlouho, uléhá do trávy a spí.

Napadá mně nějaká historie o strašně nespravedlivém světě, která by zněla asi takto:

Průměrný věk člověkův je asi 60 let. Průměrnou časovou jednotkou práce a života je vlastně jenom den. Jak to, že

náš den, který hraje — nevím, jak bych to vyjádřil — nějakou správnou úlohu svou rozlohou v díle i v životě člověka, je i dnem, určitou jednotkou spolu pro tvory, kteří žijí kratším životem než člověk? Nevím, jakého průměrného stáří dosahují psi, ale dožijí-li dvaceti let, pak žijí aspoň třikrát rychleji než člověk a den sám, „člověčí" den musí se rovnat nějak ideálně 3 psím dnům. Snad proto psi v noci jsou tak čilí a ve dne zase dvakrát na delší dobu spí. Povídám, nerozumím tomu — je to nějaká spletená historie jako s kapry, kteří se včera u rákosí zcela určitě převalovali a dnes nechtějí zabrat.

Dožije-li kůň třiceti let, pak jeden jeho den rovná se polovině lidského dne a člověk toto zvíře jenom nesmyslně dře, nutě je do tahu od 6 ráno do 6 večer, jak to dělají sedláci.

Dožije-li veverka nějakých pěti let, pak rovná se jeden náš den dvanácti dnům veverčím...

Ale což je možno, aby člověk byl normou všehomíra? Je skutečně otočení celé zeměkoule jedničkou, s níž počítá věčnost, poněvadž to vyhovuje člověku? To by bylo strašně nespravedlivé pro zvířata. —

Rozdělili jsme si to na tom světě, rozdělili přechytře. Nejdříve přijdeme my, panstvo přírody o průměrné výši 1·70 m. Pak přijdou zvířata o různých průměrných vyškách, pak přijdou ptáci — je snad normou ptačího světa tamhle ledňáček, sedící nad vodou pod břehem a nakukující jedním okem do vody? Dá se vymezit vůbec nějaký svět na tomto světě? Podle všeho nebude to možno nikdy a to je na věci pro mne nejdokonalejší. Mohu si představit proto tvora,

který je lepší než člověk, dokonalejší než bytost o průměrné výši 1·70 m. Mohu si představit kdekoliv v této sluneční soustavě hvězdu, na níž je normou „ptačí" den o rozpětí 2 hodin 10 minut zemského času. Mohu si představit tisíce nejpodivnějších světů a všechny mohou odpovídat minulé, jsoucí nebo budoucí skutečnosti.

Není krásně na tomto i na všech ostatních světech?

Smrt?

Nezapomněl jsem na ni.

Včera jsem pozoroval malou štičku, jak prohnala karáska, který nebyl větší než půl nehtu u lidského malíčku. Vymrštil se na list leknínu a tancoval na něm jako kapka vody na plotně, konečně seskočil — štičce zrovna do zubů. Neodnášela si ho nijak jinak než jako kočka myš. A tuto štičku honí větší štička, vytáhl jsem letos už dvě půlkilové štiky, které se chytily na návnadu a byly většími štikami rozkousány a pak vyplivnuty. Jaké filmy tohohle vraždění nosí v sobě všechny ryby! I největší mezi nimi bojí se jistě v hlubinách, kde není doma, že bude napadena náhle zdola nebo ze zadu strašnou tlamou, která ji rozmačká na kaši...

A přece: žijí všechny ryby a nebojí se. Ani vodní pták se nebojí. Nedaleko v opuštěné rákosině sídlí párek roháčů, které už jsem vyhnal aspoň desetkrát a aspoň osmkrát viděl na dostřel — a ten pták možná už zaslechl ránu z blízka a přece se nehne z bařiny... Přede mnou stojí kolem splávku, který marně pátrá po kapří rodině, hejna plotiček a perlínů, kašlou na štičí nebezpečí, prohánějí se na slunci. —

Kyvadlo života se kývе a hle: jsme — byli jsme, ještě jsme — budeme, nejsme, nebyli jsme — jiní jsou...

IDYLA

Sobota. Tři dny jsme si je krmili, konečně jsme si na ně vyšli. Domluvili jsme se a proto to docela hezky dopadá. Náhodný kamarád, student na prázdninách, sehnal červy (v kraji, kde je samá písečnatá země, není to zrovna lehké), našli jsme si místo, zakryté se všech stran, pěkně zarostlé a přece zase plné ok mezi listy leknínu a po tři dny sypali tam plné chuchvalce červů. Posledně jsme je tam nasypali v pátek v poledne a teď je podvečer.

Pevný háček, pevná šňůra, lehká hůl, nízká voda, brk, broček — student chytá s břehu a já chytám stoje po kolena ve vodě. Je to zvláštní pocit chytat tímto způsobem, ale dobrý rybář ví, že se ve vodě nezaplaší tolik ryb, kolik přecházením po břehu.

Bums! — student vyhazuje prvního. Nemá štikovic, chytá jenom na háček a proto je v tomhle chytání mistrem. Šňůru drží hezky na krátko a spouští háček přesně doprostřed očka, zatím co můj brk bloudí s večerním větérkem na trochu otevřenější vodě sem a tam. Dvakrát vyhazuji ven okouna, konečně se brk položí, popojede — bums! můj první! Pěkný černý kousek. Doufám, že jich chytím aspoň pět a pět línů lepší kořist než dvacet jesenů a stopadesát perlínů — zase bere..! Hraje si s červem, ale rybář, který ihned zasekuje, nedělá dobře. Je-li na háčku tlustší červ, musíš počkat, až ho lín dostane do tlamy a teď — teď — když splávek zvolna sjede a vodorovně ujíždí —

bums! — plotice a žádný lín! Dunajská plotice. Student však vyhazuje zase lína a jakého! Má přes kilo?

Tak si hrajeme asi půl druhé hodiny a máme jich sedm, když tu s druhé strany jakéhosi průplavu vyjíždějí z rákosin tři loďky. Konec idyly. Strýček Tomek vyjel si na ryby se třemi pomocníky. Volají na mne, musím za nimi. Aspoň uvidím, co v tomhle jezírku opravdu je.

Strýček Tomek vyšel chytat na „špigigarn" a to znamená veselou rafačku pod keři. Na noc postaví se dvanáct měchů, které se budou vybírat ráno ve tři a v 8 půjdou ryby na vlak. Sháním doutníky po kapsách, abychom zažehli všichni dýmku míru. Zatím dojíždí Míšo s kravkami a přiváží koše na kořist, vyrobené ze staré kůry topolové, sítě, tyče — pak si zapálíme všichni špačky, lulky, fajky, cigára a vzhůru do roboty.

Míšo stoje na loďce prosekává kosou pod vodou tiše podrost na dně. Nemluví se zbytečně. Starý Tomek kouří a jenom odplivuje. Pak vypluje druhá loďka se sítí a zabočí do rákosí. Odtud zatahuje se celé okolí rozložitých křů. Klip — cak! — klip — cak! padá síť do vody a kolem křů tvoří se z korků pěkný oblouk, který roste, přibližuje se břehu a za posledním křem se uzavírá. Míšo a tři pomocníci vystupují na břeh a my s uječkem vyjíždíme loďkou na tůň. Objedeme síť a začneme mlátit vesly do vody. Rána za ranou bouří vodu a plaší ryby. Strýčkovi pomocníci svlékli se zatím do košile a vlezli do vody. Vlastně lezou po větvích, podlézají pod kmeny a loví ryby na měličině. Vyhazují je čiperněji než my prve líny — ale pokud pozoruji, je to samý tloušť, nic lepšího. Jednou vyletí ven

karas, pěkný exemplář, ale pak zase jenom jesen a tloušť.

Míšo honí pod křem nějakého čiperu. Třikrát ho měl už v hrsti, ale mrcha ryba vždycky prásk! a ta tam. Rachotíme větvemi, bijeme do vody — hop! teď ho Míšo chyť a hází ho na břeh. Ryba vyskakuje, převrací se, obaluje se větvičkami a smetím, ale její osud je už rozhodnut. Zítra ji sní nějaký vyšší obratlovec v B. k obědu.

Strýček Tomek nemluví, jenom kouří a odplivuje. Chasa vylézá pod větvemi, hází ryby do košů a odtud do plovoucího haltýře, který vlečeme na kůrovém řemeni za sebou. Pak vysedáme my z loďky a chasa vytahuje síť. Není toho tam mnoho a obraz je hodně jednotvárný: perlín, jelec. karas, jasci, plotičky, línek — nic zajímavějšího.

Vyjíždíme na jezírko a zatahujeme je po celé šíři. A pak jedeme na dvou loďkách proti síti a bouříme vodu. Strýček Tomek šramotí vesly hlavně v rákosí a pod bábjaty, Eh, jaká rybařina! Nechytáš určité ryby, samé ledacos a jenom náhodou chytneš něco lepšího; síť na levém boku se podezřele zmítá, rachotíme, šramotíme, konečně jsme u ní a vytahujeme ji z vody. Obraz zase hodně jednotvárný: samá červenička, jeseni, plotičky, tloušti, pěkný lín — na levém konci štika, jediná štika, asi tříkilová a druhá menší, asi kilo na váhu.

Uječek je zřejmě spokojen. V haltýři může být asi 15—20 kilo ryb.

Zase se zatáhne keř, pak zase jezero. Ryby na loďkách sebou pleskají, Míšo pod keřem má jich na půl putny, ale našich sedm línů je mně milejších než půl centu těchto ryb.

— Eh, studente, končí se moje idyla u vás. Musím zase

o numero dále — a tomuhle rabování nějak nerozumím.

— Našinec musí vědět, pro koho chytá —

— Kdo si na rybě bude pochutnávat, tof se rozumí!

— A tyhle ryby — samá kost!

HRDINSKÁ VÝPRAVA

Ja, v červenci 1919 to bylo ovšem něco jiného — ale jak je to už nějak dávno! A pomalu snad ani pravda to není. Když na to ještě dnes vzpomenu, jsem smuten jako žralok deset let po námořní bitvě u Abukiru. Děla hřímala a lidé jako mouchy padali do vody — to byl nějaký svátek! Jestli pak to ještě jednou prožijeme?

Představte si širou rovinu na hodiny daleko široko zaplavenou spoustou vod. Voda dere se až do dědiny, voda vniká do stodol, lodní mlýn na řece stojí mezi korunami vrb, kolem silnice a mostů to hučí a šumí a večer, večer to vypadá jako na břehu moře. A my, dva rybáři a rybář pro zábavu, osnujeme plány.

Do tří dnů začne zcela určitě voda opadávat. Stranou k D. požene se to lukami a s tímto proudem budou se vracet do řeky nejlepší ryby. Tomu se musí zabránit. Hlavní věcí je dostat povolení na loďku. Loďky nesmí ven, poněvadž se z Rakouska pašují peníze. Však zrovna včera chytli daleko, daleko pod mostem osmnáctiletého chlapce, který proplaval těmi spoustami s 18.000 falešně kolkovaných bankovek. Bude nutno jít na velitele úseku a tam požádat o povolení. Jakmile bude tu povolení, musí se udělat dohoda s finančním dozorem, aby pustili těch „pár" chycených ryb na druhou stranu. Doma ryb nikdo nekoupí a vozit je někam se nevyplatí. Jediná Vídeň mohla by to trochu zaplatit. Ale to by se pak poslal telegram židovi,

který si byl pro ryby ještě nedávno, aby přišel na most a tam by se to předalo. Hlavní věc: loďka.

Chodím od Anáše ke Kaifášovi. Velitel úseku je dobrosrdečný člověk, ale nevěří nikomu. Když se mu konečně zaručím, že provezu do Rakous jenom jedinou krávu a nanejvýš jediný vagon mouky, dává nám svolení k výletu — ale na vlastní nebezpečí. — Bude-li se střílet z rakouského břehu, čert vás vzal! A budou-li na vás střílet naše hlídky já o ničem nevím. — Dáme na strom plakát, kdo je za vodou — povídám.

Spravujeme sítě. Rybáři poslali telegram do Vídně, já namaloval velký plakát, že máme povoleno z M. loďku i chytat ryby — a čekáme, kdy začne opadávat voda. Čtvrtý den dopoledne vidět už štičky za kde jakým pařízkem, pod proudy vod možno pozorovat už dosti jasně listy leknínů... Pojedeme..!

Odpoledne odrážíme od silnice a jedeme k rybárně. Polovičkou stojí už na suchu, kolem na všech stranách voda a voda. Vedle rybárny bývat strmý břeh řeky, ale ten se ztratil ve spoustě vod a jenom vlnivý pohyb pod vodou mohl by tak naznačovat, kde by asi byl.

Pojedeme po lukách nebo po řece? Po řece budeme tam dříve, poplujeme tedy po řece. Nakládáme sítě a „měchy" a já po straně do sucha ukládám i karabinu od dobrého přítele pro strejčka Příhodu. Pak seskočíme, opřeme se o zemi, sešoupneme loďku právě do toho vlnivého pohybu pod vodou a plujeme...

Kolem nás všade víc vedle víru. Větve vrb a olší praskají a sténají, drážděny divokou hrou. Řeka se rozklenula do

šíře a letí, jako by za okamžik měla zaburácet někde pod Niagarou. Starší z rybářů zapaluje si cigaretu a kormidluje.

— Dnes bych tam nechtěl zůstat, povídá a plivne do vody.

— A ten kluk to přeplaval! —

— Ja, to sú kočky a ne člověk...

Držíme se levého břehu, ale k vrcholkům vrb máme aspoň nějakých 30—40 metrů. Po zemi nikde ani památka. Jenom na pravém břehu vidět v dálce násep dráhy a zatopené lesy. Jednu chvíli vynoří se těsně v pravo od nás několik vršků starých vrb. Jedeme přes nějaký ostrůvek...

A zase samá spousta žlutých a šedavých vod... Šumí to, přelévá se to samo v sobě, mručí to, oddychuje to, šplechtá to, mlaská a hučí — tohle bude v noci muzika!

Z pravého břehu křičí na nás někdo, ale nerozumím, co povídá. Za to kormidelník mu rozumí a odpovídá mu německy: Masa není a mouky teprve ne! Počkat do vánoc!

A zase plujeme a plujeme. Dívám se na hodinky. Plujeme tři čtvrti hodiny a pořád nejsme na místě. Konečně vidět za mohutnými vrbami jakousi hradbu z rákosí a kormidelník zatáčí loďku na levo.

— Ještě kus!

— Musíme dolů! Tady neprolezem'!

— Ještě níž!

Loďka se točí, kymácí.

— Pusť se větví, nebo se utopíme jako koťata!

— Kde je limba? Musíme k limbě!

— Tady je!

— Hej-rup! Hej rup! Nepovolovat!

Proud nás unáší a strhuje. Do loďky nabrala se voda,

ale už jsme vjeli šťastně zobcem do rákosí a už jsme tam polovičkou a tlačíme se z řeky ven. A pak vyjíždíme na podivné tiché moře, které si tu prorvalo hrází přístup k řece a proudí tiše pod námi... Na pravo vidět kus břehu ztrácejícího se daleko do lesa, na levo u řeky zůstala menší výspa tak na nějakých 40 kroků s dvěma kupami podplaveného sena. Jsme na místě.

Skládáme náčiní na levý břeh, pak se převážíme na pravý břeh, kde přibíjím na strom pro hlídku z D. patřičné poučení; aby ji snad nenapadlo v noci po nás střílet.

— Měli bychom k plakátu pověsit laterňu — žertuje jeden z rybářů.

— Zapálíme jim seno na druhé straně, bez toho nás komáři snědí — žertuje druhý.

Přehlížíme situaci. Na pravo od nás vidět už sem tam pásy luk a novopečené ostrovy s polehlou travou. Na levo zátopa. Rákosí vystoupilo už leckde hezky znatelně z vody a sem tam ozývají se ryby. Táhnou; cítí, že vandr po lukách mohl by skončit vězením v jezírkách. Za chvíli bude slunce za horami, musíme si pospíšit s vlastní prací.

S obou stran pověsí se jednoduchá síť. Doprostřed klademe měch podle měcha, je jich dvanáct na počet, všechny v pořádku a pevně zadělané. I sumec může nám vrazit do nich, nevytrhne jich ze dna.

A pak se loudáme na levý břeh a chystáme se na nocleh pod jednou z kup. Vyhrabe se díra do sena, do díry hodí se kabát; zapálíme si, povídáme...

★

Tichá noc.

Nebe nahoře je němé, nemluví, kolkolem na vše padla tma. Vedle nás na pravo i na levo šumí neblahý i veselý živel. Smysly fungují úplně nepravidelně.

Nemůžeme usnout. Jeden je na stráži a udržuje oheň, ale všichni nespíme. Tisíce komárů dere se k nám odevšad, oheň jich nepožírá, plameny jich nezastrašují. Nalezou pod košili, pod kabát, do nosu, do uší a jsi-li už aspoň trochu rozespalý, zabzučí ti najednou čtyři nad čelem. — Dým z ohníčku letí chvílemi do obličeje, pak se ztrácí někam nad řeku.

— Nevolal někdo s druhé strany?

— Takhle jsme pěkným terčem a plakát je nám čerta platný!

— Haló?

Nic. Přitahuji karabinu pod sebe, nač, ví sám Hospodin. Ale dělá to dobře. Je v tom nějaký pocit bezpečnosti, sáhneš-li na spoušť a víš, že můžeš ticho noci rozbit výstřelem na okamžik na padrť. A potom? Potom - vzal to čert -!

Pleskají to už ryby v síti nebo připlouvá nějaký cízí člunek? Naposled aby ti dva chlapi využili mé bláznivé rybářské vášně ke skutečnému nějakému podloudnickému dobrodružství? Ale o našem výletě vědí přece už četníci, místní velitelství... Konečně nebylo by to špatné právě proto udělat tady s protějším břehem nějaký pořouchlý pakt. Že bychom jim prodali brambory z celé republiky?

Ach, pane bože, jak by se to spalo! Chvílemi zní to z dálek jako varhany, trubka a hoboj zároveň — jenom usnout — v hlavě roztahuje se nějaká překrásná letní kra-

jina s jediným kostelíčkem za lesy — a po pěšince k lesíčku jde nějaká holčička, sbírá jahody — jahody voní — brrrrbumbum bum! — buší do toho vlak na rakouské straně...

— Nestoupá voda?

— Co by stoupala, jen spěte!

— Kolik je hodin?

— Půlnoc.

Zpropadení komáři! V hlavě hučí mi kusy z Berliozovy Fantastické a ty bestie mně všechno matou. „Se západem slunce, provázeným dálným hřměním, usíná kraj v nočním tichu...“ Ale my nemůžeme usnout! Což snil bych třeba i o nádherném plese, na níž On tančí s Ní, snil bych třeba o Dies irae, v němž peklo chechtá se nebi — nemohu, nemohu! Jsem v hanebném zajetí, obklíčen, prodán, zrazen nočním hmyzem pro několik rybiček —!

Prásk!

Tak a teď ještě po nás opravdu střílejí! Ležíme rázem přitisknuti k zemi, ani nedutáme.

Hlas s onoho břehu: Kdo tam?

— Rybáři z G.!

— Kolik je vás?

— Tři.

— Nám jsou hlášeni jenom dva! — ozývá se to za vodou.

— Jeden se narodil před chvilkou!

— Na, na! Ale ráno nemyslete si, že odjedete jenom tak...

— Necháme vám tu sumce ve vodě!

— Ryby ještě netáhnou!

— To víš — povídá nějaký hlas naproti — aby netáhly! Nachytají kaprů, štik a já nevím čeho — !

— V kolik odjedete? — ptá se hlas s onoho břehu.

— Asi ve čtyři — odpovídáme.

— To ještě přijdem'... Ten pán, co má karabinu, aby nestřílel zbytečně — kór teď v noci, hoši mají sem daleko. Tak na zdar!

Jsme střeženi... A jak důkladně! Ale teď budeme moci aspoň trochu si zdřimnout, teď teprve je všechno v pořádku. Ještě moci zavrtat hlavu pod zemi a blouznit a snít, snít a spat, spat a neprobudit se až ráno v osm... Je chladno, ale oheň příjemně hřeje, nohy jsou pěkně v teple...

ZBYTEČNÝ LOV

Ti chlapi v noci měli pravdu. Výprava se nějak nezdařila. Předně jsem si spálil celé boty u ohně a za druhé nebylo v sítích dohromady nic. Starší rybář sice prohlašuje, že vždycky první noc se nechytí mnoho, že ryby se vracejí od sítě a hledí uniknout jinudy, ale nějak tomu nevěřím. Přichází taky rozespalá hlídka z D., která má strašnou radost z toho, že měla v noci „recht" a dělí se s námi bratrsky o šest parem (nač ty lezou z řeky do luk, ví samo nebe), o čtyři štičky a ostrýše. Sesedneme se a pečeme to na ohni jako Indiáni a chutná to opravdu dobře — ale čert vzal takovýhle lov! Myslel's, že sítě budou nabity a zatím kde nic tu nic.

— A žid dojde na most — povídám.

— Až zítra, usmívá se starší z rybářů. Pak to tedy s těmi rybami první noc bude asi takové. Snad druhá noc nám to vynahradí. Zůstaneme.

Celý den prolajdáme sbírajíce klestí po lese. Přivezli jsme toho dvě loďky. Vypravuji se s hlídkou, která si vzala plakát na památku, do dědiny pro vodu a seženu-li pár doutníků v hospodě, a když se vrátím pozdě odpoledne, napijeme se trochu vína z láhve, dopijeme se pěkně vodou z řeky, kterou se rybáři nikdy nebojí pít, zapálíme si, přehlédneme sítě...

Na mou duši, ryby skutečně brnkají teprve teď... V jednom z měchů je už jich několik pěkných a na kraji v prvním v pravo sedí pěkný jedináček, asi čtyřkilová „sumi-

ca", jak se tady praví sumci. A tamhle sebou mrskne ryba do tyče a tuhle druhá praští sebou do sítě — voda zase trochu opadla a venku mezi travami na lukách začala asi tak trochu panika. Plotice a červenice hledají hlubší vodu, nad jamami křižují znepokojeně štiky, kapři peláší do rákosin a jenom líni valí se lenošně kamkoliv. Takový lín dovedl by se snad usadit i v žumpě uprostřed stodoly, ale počkejte, chlapci, i vy pojedete s parádou do řečiště! Takhle za týden, až se to bude uzavírat všade všeličko, v poslední chvíličku, než se zavře krám — ej, polezete do sítě kamarád za kamarádem, až se budou měchy třást!

Druhá noc — daleko klidnější první. O spánku se zase nedá mluvit, ale tělo přivykne. Ráno vstaneš, protáhneš se, ve dne lehneš, usneš na chvíli, neučesán s rukama v kapsách bloudíš v polosnách kolem vody a nějak tu únavu přece zdoláš, na večer se pořádně vykoupeš, vydrhneš a všechno je v pořádku.

Ale to ráno po druhé noci! V každém měchu ryba vedle ryby. Ráno v pět dáváme se do práce a v šest jsme hotovi. Je toho půl loďky: parmy (hlavně zase parmy), cejni, jasci, sumíci, čtyři moc pěkní kapři, štiky, spousta plotic a to všechno se mrská, vyhazuje, tančí ve špinavé vodě na dně loďky mezi našima nohama.

A my jedeme tentokráte přes luka k rybárně. Chvílemi plujeme travami, dvakrát narážíme na zemi, seskakujeme a musíme loďku tlačit, pak vyjíždíme nad černé hlubiny vod, které nevypadají nijak vábivě. Z křovin vyletují divoké kachny a slípky, stranou vyšvihují se do vzduchu

elegantně volavky a nad lesy krouží nějaký kotouč neštěstí na ryby i na ptáky.

Rybárna už je celá na suchu, ale od žida je za dveřmi telegram, že nemůže přijet až zítra, aby se ryby daly zatím do košů. A ryby se do košů nevejdou! Máme koše jenom dva a ty jsou za chvíli plny. Zbylé ryby bereme na loďku a vezeme je k mostu k mýtnému, aby si je kdo chce rozebral. Ale celá dědina je plná ryb, o bílé ryby nikdo nestojí — ej, bude to smradu pod mostem!

A třetí den rybáři nadávají a sakrují do všech čertů. Přes most nesmí než 10 kilo ryb a my jich ráno dovezli na 40! Nadarmo žid smlouvá a handluje, finanční stráž si postavila hlavu a nepovoluje a celá naše rybařina scvrká se na nějakých 200 korun rakouské měny — na dráhu do M. by se musel vzít na nějakých 60 kilo ryb trakař nebo vozík, ale potom, kam to zavést, když podél celé řeky mají všade ryb do boha? Ej, rybáři, divnou historii jsme sesmolili! Škoda toho rybaření, ale co dělat? Nejlíp vyndat měchy, složit sítě a nechat rybám volný odchod k řece. Naposled napijme se žluté vody z řeky a na shledanou!

Tamhle už se rýsují jezírka pod lesem a za hodinu vyházíš třeba 80 okounů na břeh ...

Ej, jezírka, bývala to slavná neslavná rybařina tenkráte, jinačí než letos se strýčkem Tomkem! Ale rozumí se, že vám nevyčítám, že jste nenabotnaly povodní i tentokrát. Odpočalo si zase moje srdce mezi vámi a já se vám za to klaním. A vy víte, že vás vždycky miluji. Mívám okamžiky, kdy mohu dokonce říci: miluji vás — ze vší mysli své.

Že jsem opustil svůj krásný svět na kraji Slovenska! Ale snad to patří do programu: po svátcích trochu rybářské donquixotiady. Dovolená mizí kdesi za obzorem a čas dozrává už jenom na pár episod. Po moudrých kapitolách pár rybářských anekdot:

Pozvali mne na dva týdny, ale když konečně dojedu po únavné cestě vlakem, která trvala skoro celou noc, kamarád náhodou nemá času, musí s ženou honem pryč, stůně mu maminka — a z nějakého smluveného ohromného rybářského výletu nebude asi nic. Snad to bude možno nějak spravit, ale bude to trvat alespoň tři dny a první výlet bude jenom tak, bez kamaráda. Co dělat? Informace nejsou konečně zlé. Jde o nějakých šest stanic dolů, pak pochod na levo do luk a tam už prý to lze nalézt i se zavázanýma očima. Voda nepatří nikomu a kdyby někdo přišel, možno se odvolat na kamaráda, kterého kde kdo zná. Nástražky jsou přichystány — běličky.

Kombinuji rychle. Jsou dvě hodiny odpoledne. Ve tři jede vlak na jih. Ke kamarádovi pro rybky je dvacet minut. Ve čtyři mohu být na místě. Dá se v dědině přespat? Ano? Dobrá!

Ve tři hodiny jedu na jih. Ve čtyři jsem skutečně u vody. Cestou jsem se rozhodl, že přespím venku. Den je čistý a jasný, sluníčko notně štípe, ale nic nevadí — půjde to.

Voda skutečně nádherná. Mohutné vrby hlídají jednu

stranu ramene, druhá je zarostlá rákosem a menším křovím, mezi nímž bují síť a spousta divných travin. Přehlížím situaci, uléhám na půl hodiny do trávy, abych viděl trochu intimněji do všeho a hleď co pozoruji s utajeným dechem: Tam za rákosím vypluly dvě štiky... Stojí, nehnou se... Před nimi vynořuje se třetí... Ta druhá je největší, krásný exemplář... Potápí se zvolna jako ztrouchnivělý klacek... Na pravo vynořila se jiná — počkat! to jsou tlouští... Jeden, dva, tři, pět „jelců", každý „jak ruka"... Po chvíli bouchne na levo nějaká těžká ryba jako z pistole... Štiky se ani nepohnou.

Nezbývá mnoho času na rozmýšlení. Za chvíli jsem v práci. Pokouším se házet šňůry jako jinde přes rákos, ale tady jde to bídně. Nezbude než házet je s druhého břehu, ale ani tam to není lehké. Vrby sahají větvemi až do vody, tak že než pověsím rybku, musím si udělat místo pro ni a pak ji velmi opatrně pověsit — trvá to hezky dlouho než nastrážím jenom čtyři, ale než jsem hotov s pátou, už je tu kluk, který šel náhodou mimo, a hlásí, že na první šňůře se „hongá" ryba. Je to štika, asi půl druhého kila má, a letí z vody přesně dle rozkazu. Hodím pátou šňůru do vody a jsem s rybkami hotov — více jich nevydrželo — ale v tom už zase běží kluk a hlásí, že u prostřední vrby je zle. Běžím, vidím „ji" viset, ale sotva zatáhnu, štika spustí do tance, já jí povolím, aby mi snad nepřerazila šňůru, povolím jí podruhé a najednou vše! štika je ta tam —!

Nuže — honem do chytání malých rybek! Nasadím na okouna... Pane bože, jaké to bude chytání! Do rána aspoň 10 štik! Kluk vykládá, že se tu už nechytalo pět let — a

pak jde hlídat šňůry. Okouni berou pomalu... Ale co to? Na obzoru vystupují mraky a začíná hřímat...

A ke všemu přicházejí dva páni a začíná rozhovor.

— Kdo vám dovolil chytat?

Popisuji kamaráda, kterého zná celý kraj...

— Známe ho, ale musíte odpustit, věc není v pořádku. O vodu se totiž vede soudní spor.

— Voda je státní?

— Nikoliv.

— Perou se o ni dvě strany v obci a hlídají ji obě jako četníci. Uvidí-li vás tu někdo, bude z toho jenom mela.

— Myslíte, že by mne hodili do vody? — ptám se s úsměvem. Nevěřím a přece nějak musím věřit. Ti lidé nelhou. Vykládají mi podrobnosti, vidím, že kamarád byl špatně informován. Co dělat? Složit? Ztratit celý den a když začneš rybařit, nechat všeho?

Pánové se pěkně poroučejí a odcházejí. Jdu na horní konec. Věrný ztrážce použil mého rozhovoru s lépe informovanými a uřezal mi šňůru s vrby snad i s rybou. Co dělat?

Hřímání zní blíž. Mračna roztáhla se nad obzorem. Do dědiny je přes půl hodiny, k nádraží je blíže. Co dělat v dědině? Čekat do rána, když chytat je vlastně zapovězeno? Dohadovat se s lidmi o rybách jménem kamarádovým — nebyla by to zbytečná zábava? Z přespání venku nebude už dokonce nic — a tak nezbývá než svinout všechno a jít. Je to nějaké zbabělé a nijaké nést jedinou rybu v baťochu místo jistých deseti, ale co porobíme? A u N. bije už blesk do lesů...

Než dojdu na stanička, hučí tma krajinou. Leze ze všech stran jako netvor na vše živoucí, z nádraží stala se hračička, škatulka na sirky. V čekárně je úplné temno, nikde nevidět ani človíčka. Škrtám sirkou a dívám se na jízdní řád. Osobní vlak vzhůru jede až k půlnoci! A hrom burácí a bude burácet nejméně tři — čtyři hodiny.

Sedím mrzutý a dopálený na lavici a vzpomínám na svoje rybaření ještě před několika dny. Škoda času na celý výlet, který se nezdařil! A teď ještě sedět sám po tmě několik hodin a čekat a čekat... V dálce se otvírá neustále nebe. Celá rovina jako by ležela pokorně před obří výhní, jež ji sežere. Otevrou se dvířka a výheň zaburácí, zarachotí, zařve a zaklokotá a pak zase to třeskne a tma bubnuje do oken. Lijavec drtí tašky na střeše.

Ale co to? Signály... Slyšet je docela zřetelně. Za čtvrt hodiny vjíždí za magického osvětlení černá, ocelová housenka do nádraží, zahvízdá a stojí. Jdu za průvodčím nákladního vlaku, legitimuji se, nabídnu mu pár doutníků, aby mne vzal do služebního vozu.

A za půl hodiny jedeme... Dveře u vagonu jsou na jedné straně otevřeny. Průvodce pracuje za pažením a já se dívám do vařící se tmy.

Vlečeme se středem bouřky. Chvílemi mám dojem, že se vagon nadzvedl v kolejích. Lokomotiva sténá a naříká, pára syčí a bouří pod pákami. Venku se otevřelo předpeklí... Nebe je neustále v plamenech a do toho duní salvy z vyššího patra nad námi... Slyším řvát starý strom na blízku o pomoc — ale jak ti, bratře, pomoci? Za mými

zády za pažením šklebí se nějaký čert a my na ohnivém voze jedeme někam do pekel...

POVÁŽSKÉ JEZÍRKO

Hledal jsem je hezky dlouho a nebýt náhodou děvčete, které jsem potkal ve vrbách daleko už od řeky, snad bych ho byl ani nenašel. Šel jsem opačným směrem, ale děvče poradilo a vrátilo mne. Za půl hodiny cítím vodu před sebou — a pak stojím nad ním. Typ považských jezírek. Na levé straně táhne se dosti vysoký břeh, lemovaný ohromnými topoly, na pravo je samý písek a křoví vedle křoví. Vysoký břeh ztrácí se do polí, voda přechází v bažinu. Tam, kde není zarostlá, je asi dva metry hluboká... Z ryb viděti sem tam okouny, červenice, jelečky — jednou vyrazí ze zeleného klobouku řas i štička, ale je malá, maloučká. Povídali o jezírku, že je v něm plno ryb, ale ukazuje se, že pověst byla jako obyčejně přehnána.

Přecházím se srázného břehu na písčitý, jezírko končí úplně slepě. Na druhé straně bude lepší chytání. Schováš se líp a nebudeš zbytečně neustále zírat do vody, zda už něco nezabírá. Nemám rád téhle rybařiny. Rybařina vyžaduje nenaléhání na osud a to je často na ní nejhezčí. Pravý rybář není na nic připraven nikdy a ve skutečnosti musí být neustále na vše přichystán. Pravý rybář proto nechytá nikdy na podezřelou, spuchřelou nebo příliš tenkou šňůru, neboť právě takhle ztrácejí se často nejlepší ryby, které náhodou zaberou i na udičku, určenou bělice. Pravý rybář nesedí na břehu a nehledí na červa nebo na návnadu ve vodě, ale hodiv je do vody, přenechá je vyššímu rozhodnutí, sám poodejde a dává jenom pozor na

splávek, aby v pravý čas kořist zasekl. Rybář, který hledí na návnadu, dočká se nanejvýš toho, že mu jelec utrhne červa dříve, než se naděje, nebo že mu štika popadne rybu za břicho a pustí okamžitě, jakmile zvědavý rybář pohne na břehu rukou.

Štikařit se vyplácí všade. Chytám návnadu. Jde to pomalu, ale konečně lapím přece jenom pár rybek a nastrážím je. Při pochůzce podél jezírka vidím, že vlastní střed jezírka tvoří prohlubeň asi čtyři pět metrů hluboká, posunutá směrem k polím, která je ze tří stran obložena pod vodou přeširokými lavicemi trav a řas. Proto beru jednu z návnad a házím ji do této tůňky. Rybka dopadá dobře, ale pak si zarejduje a pověsí se do trávy hlavou šikmo dolů, což je prý špatné, neboť rybka má viset ve vodě přirozeně, jako by plavala. Jde však jenom o odpolední výlet a nechce se mi do práce. Včerejší bouře mně ještě hučí v hlavě, je dusno a nemýlím-li se, dostaneme bouřku novou.

Zkouším štěstí na červy, ale vytahuji jenom plevel. Velcí perlíni vyletují z vody, ale nenosím jich domů nikdy a tak je házím zpět. Několik okounů zabere, ale jsou malí. Od karpatských kopců zase se ženou mračna. Dozvuky včerejška. Poněvadž v mračnech visí zase pořádný déšť, rozhlížím se, kam se schovat. Někdy je nejlépe shodit věci prostě na hromadu, na vrch dát oblek a košili a nah si pěkně lehnout do trávy — déšť opláchne tě líp než nejlepší sprcha — ale dneska to nemám v programu a tak přecházím znovu na druhý břeh a poněvadž už zase burácí hrom, zalézám do polozapomenutého mandele na poli,

robím ze snopu střechu nad sebou a hledím se asi na hodinu zařídit co nejpohodlněji.

A za chvíli je tu zase blesk a hrom a lije jako z konve. Nálada je hodně stísněná. Být za bouře venku není švanda a nějak bát se musíš. Není to jako v románě nebo v hrdinské básni, aby vyšel nadčlověk a smál se do černých mračen — sedíš, ani nedutáš, mokneš a vzdycháš a bouřka honí si pěkně po svém zatím nad krajem a na tobě jí pranic nezáleží.

Stísněná nálada se ještě stupňuje tím, že bilance celého výletu dopadla nějak velmi bídně. Čekal jsem ráno v řece krásné jelce a zatím nechytil jsem jediného ani na červa, ani na krev, ani na mosazné vrtidlo. Ve „vážině" v M. dopadlo to velmi špatně — a tady nebude asi ze všeho pranic. Kde pak takováhle rozhrkotaná krajina a moje roviny u G. nebo u J.! Tam rozloha, o jaké se ti ani nezdá, tady všade na obzoru kopec vedle kopce, tam stará ramena řek, jichž ani za den neobejdeš, tady jakási jezírka, ztracená ve vrbách a mezi oblázky, tam sto druhů ryb, zde jenom jelec, okoun, štika a pranic jiného — a teď zase prší, prší jako do důchodu... Vystrčený snop celý promokl a smáčí mne od hlavy k patě. Nezbývá než svléknout kabát a hodit si ho na hlavu. Vítr opírá se do topolů... Co pak dělá asi moje rybička v trávě?

Vlastně mně do té rybařiny ještě něco schází. Někdy si myslím, že to je loďka, pěkná loďka s pořádným sedátkem a se vším rybářským příslušenstvím. Někdy se mi zdá o sítích, ale když je vidím, nemám jich rád. — Někdy si myslívám, že bych měl mít i pušku a chodit i na vodní ptac-

tvo — ale mám ryby příliš rád, než bych se od nich odtrhoval pro nějakou kachnu, která se mi pak zakousne pod vodou a tam bídně pojde. Věc, po níž se mi dnes stýská, je něco jiného, docela něco jiného, věc živá, čistě rybářská, nikoliv ryba a přece jako ryba —

Co to je?

Jednou jsem to viděl a nerozuměl jsem tomu. Na ztraceném ramínku u L. pod větvemi stromů hrálo si to ve vodě a já tomu nemohl přijít na kloub. Ze začátku jsem myslel, že je to myš, ale věc hrála si ve vodě neustále a přece jsem jí neviděl. Nebyla to obyčejná kola, kterých tato věc nadělala, ale co je dělá, nemohl jsem poznat. Ptal jsem se potom na to starého učitele, který usoudil, že to byla asi — želva. Několik se jich prý už chytilo. Je takový požehnaný pruh země vzhůru k nám z jižní Evropy a na tom pruhu najdeš ledacos. Veliké zelené užovky. Podivné ptáky. A ovšem i želvy. Hledal jsem je od té doby několikrát podél ztracených kanálků v lesích a na lukách, ale nenašel ani jedné. Náš zrak není na ně asi vycvičen.

Čínský mudrc chválil u krále jižních zemí, že má rybník s ptáky, rybami a želvami. Želva je asi vrcholem rybářství, ale kde vzít tato stáda pod vodou?

Bouřka zvolna mizí za bradly. Scházím k jezírku. Ani jeden z korků není potopen. Rybka, která se pověsila šikmo do trávy, je sice živa, ale visí pořád, jak visela. Čekám ještě půl hodiny a pak sbírám nářadí.

Zatáhnu za rybku nad tůňkou, když tu něco rozhrne trávu, vyřítí se po návnadě, šňůra mi vyletí z ruky, voda se zavlní... Skočím po šňůře, zasekávám — cítím, že jde

o pořádný kus. Zaseknu ještě jednou, šňůra se napne — táhnu — a najednou vyletí šňůra z vody bez ryby... Dívám se: dracoun na anglickém dvojháku prostě povolil a po prudkém zatrhnutí zbyla rybě kotva v tlamě a mně —

Zpropadený tlouště! Měl jistě aspoň čtyři kila! Ale to je tak: pravý rybář nechytá nikdy na podezřelou, nebo zpuchřelou šňůru...

HLAVÁTKY

Vzhůru! Toulám se už pátý den podél Váhu a všade slyším vykládat o rybě, která u nás není domovem. Slyším o ní tyto zajímavosti: Nedaleko V. chytali je na drát. Mladému rybáři zabral najednou kus na 16 kilo. Prudkým nárazem zařízl se hochovi drát do zápěstí tak, že ruka visela napolo odříznuta od lokte. Rybu šťastně dostali ostatní ven, ale hoch má ruku přece jen zmrzačenu. — Rechtor v H. nechodí na ně jinak než s puškou. Je už stár a nemá dosti sil se s rybou prát. Proto vždycky šňůru zastoupí, bouchne po rybě z pušky a pak teprve úlovek vytahuje. Ty dvě poloanekdoty stačí, abys prostudoval mapu, sebral kamaráda, kterému se zatím maminka uzdravila, a hajdy na dráhu!

Povídá člověk špatně informovaný: To je rámusu s huchem! Je to huch, nic jiného to být nemůže, v Alpách jsou taky takové kusy!

A já: ať je to co je to, ať tomu říkají huch nebo dunajský losos, tady se tomu říká hlavátka a tu hlavátku musíme dostat.

— Já to dosud neviděl — povídá — a nevím, uvidím-li. Povídá se, že berou až na podzim.

— Ať berou kdy chtějí, musíme za ní!

— Já už chytám šest roků kapra a ještě jsem ho nechytil — povídá kamarád — vůle nerozhoduje.

Jedeme a obhlížíme krajinu. Máme tentokráte nejlepší informace od člověka, který celý život nedělá nic jiného

než že rybaří na řekách a loví po lesích. Jmění nemá. Z čeho je živ, neví nikdo. ale žije si docela slušně. Tady na Slovensku to jde. Zdá se, že tu lidé dostávají ještě z romantiky a z kuráže jedničky.

Tůně za M., kdysi krásné partie pro rybáře, dnes pusté, vyrabované. Potok v T., kdysi samý pstruh a lipan, dnes vybitý ručními granáty. Hlubiny řeky u B. Překrásné hloubky, ale bez ryb. Všechny ryby uprchly před starou vlnou a bavlnou barvíren a přádelen až za H. A tam odněkud začíná čistší voda. Vystupujeme z vlaku a ubíráme se k řece.

— To je rámusu s huchem! — začíná zase kamarád — znám to z Korutan, hodím a už je tu!

Házíme „jako v Korutanech", ale nějak to nejde. Měníme místa, vyhledáváme slapy za balvany, ale všechno nadarmo. Na konec chytáme tlouště na starou krev, chytíme dva kousky a jdeme do dědiny. Pan rechtor už nás čeká a když mu vypravujeme, že už jsme mu chtěli jednu z čarovných ryb donést, směje se, směje. Není to tak lehké jako u korutanských vod... Večer nám ubíhá v samých krásných vzpomínkách. Bývalo hlavátek do boha, ale už není. Snad se drží dneska až nahoře za víry v S., ale ani tam už se jich nechytí teď za měsíc, kolik jindy třeba za den. Bývaly ryby, tratí se. Ještě se chytnou krásné kusy, ale náhodou. Také doba ovšem je nepříhodná. Na tuto rybu nutno jít nejlépe na podzim, teď se dostane sotva na mouchu. Na rybku se nedostane. Dříve šly hlavátky dobře na okouny, ale nejlíp bylo je střílet. Však se vybíraly jenom větší kusy. Naše anglické mouchy jsou ovšem malé

na hlavátku. Pravá moucha na hucha dělá se z tenkého peří, z kousku korku a velkého háku. Moucha jak palec a hází se jenom do proudů pod velkými kameny. Šťastnou náhodou jako jindy nemám ovšem mosazných plíšků na vlečku u sebe a v plechové krabici mám jenom dvě lesklé plechové rybky pro podzim — ale i na ty můžeme zítra zkusit.

Za časného jitra už jsme ovšem u vody. Starý pán vykračuje si jako mladík. Jako opravdový rybář nemluví mnoho a je taktní. Nezlobí se, zdržíme-li se tu nebo tam zbytečným koukáním nad vodou, vede nás klidně a pak začne pracovat.

— Fic! Fic! — padá moucha do vody. Jdeme proti proudu. Kamarádova moucha vypadá jako pěkný černý motýl, vidím ji několikrát takřka u nosu, což mne maličko znepokojuje... Zastavuji se a nejsa přítel mušího rybaření, nasazuji plechovou rybičku a tahám ji proti proudu. Vidím ji, jak se leskne pod vodou a kdybych byl velkým pstruhem nebo hlavátkou, jistě bych po ní skočil. Ryby jsou však asi dneska orientovány úplně proti nám.

Míjíme zátočiny, že nemožno si přáti lepších, ale všechna naše námaha je zbytečna. Starý pán sice neztrácí chvílemi na humoru a baví nás starými rybářskými švandami, ale vidět, že ho náš nezdar mrzí. Tváříme se, jako by nás celá honba za hlavátkou úplně pohlcovala, ale když kamarád usedá do trávy, zapaluje si dýmku a nevstává, vidět, že situace dozrála. Starý pán předává mně svou mouchu a bere mou plechovou rybku, jdeme dále, chytáme, bičujeme vodu — nic. Rozhodnuto! Hlavátky nedostaneme!

— Je poledne — nic.

— Je odpoledne — nic.

Konečně zarazíme u menší zátočiny s několika vrbami a vymýšlíme nový válečný plán. Starý pán navrhuje prostě, abychom přijeli až v září. Já navrhuji, abychom jeli vzhůru za R., kamarád mlčí a usmívá se. — Když my chodívali na huchy v Korutanech — povídá, — taky jsme někdy nechytli nic. —

Konečně si říkáme, že bude nejlépe zůstat, kde jsme a rybařit jako jindy. A zítra už se na něčem dohodneme. Starý pán bere znova plechovou rybku a tahá ji proti proudu. Je tak vytrvalý, že to ani nevzbuzuje úsměvu. Dokonalý rybář.

A my lezeme do vody, brodíme na druhou stranu pod vrby a začínáme se svou obyčejnou rybařinou: chytni okouna, sřízni mu svrchní ploutev, prošij ho, pověs a pak ho obratně hoď nad hlubinu... Tři šňůry na tuhle blaženost dostačí a pak je si možno lehnout pod strom a dívat se, jest-li přece jenom, přece jenom u starého pána naproti něco nezabere...

Vracím se, abych prohlédl nástražky. Třetí šňůra je natažena. Dívám se, co je — nehraje-li si snad teprve nějaká ryba s návnadou, když tu vidím pod obloukem vrbové větve stát rybu, která má šňůru v hubě. Stojí, ani se nepohne. Je to veliký „jelec" —

— Mám tu jelce a pořádného! — volám na kamaráda a přemýšlím, jak bezpečně vyhodit úlovek na břeh. Ale tenhle jelec má za hlavou nějakou zduřeninu či co —

— Vidíš ho?

Kamarád se dívá: Člověče, vždyť to je štika, povídá.

Skutečně, je to... štika...

Přitáhnu ji, povolím, voda se zavaří, přitáhnu, povolím a pak vyhazuji rybu, která nám dopadá přímo před nohy.

Podlouhlé tělo. Hřbet šedomodrý, břicho stříbrné. Všade veliké i malé černé tečky. Krásná hlava, charakteristická hlava lososů. Tlama samý ostrý zoubek, maso fialově růžové. Ach, můj bože, jaká korutanská tlamička!

Štěstí nutno mít a nic jiného! Neboť o téhle rybě povídá Brehm: Někdy chytí se huch i v řekách, které přitékají do Dunaje ze severu, ale to je rozhodná výjimka...

To víš, rozhodná výjimka!

Se štěstím roste apetit. Sedíme s kamarády v Tatrách a chytáme pstruhy. A poněvadž Tatry jsou něco více než procházka kolem Štrbského plesa a nám nezbývají k disposici více než čtyři dny, posedáváme v Tatrách a nikoliv že sedíme, posedáváme netrpělivě a místo pstruhů chytáme lelky. Nějak jsme si to nepromyslili.

První den mluvíme s „odborníkem" na Štrbském plese. Dle jeho přírodopiseckého přesvědčení jsou jezera v Tatrách mrtvými vodami, v nichž by to vydržel leda čert. V hloubkách by se neměly ryby na čem pást a ve studené vodě by nevydržely... A my druhý den plujeme na lodičce, taháme ze zábavy pod vodou plechové rybičky a vidíme na pokraji — pstruhy, pěkné chlapáky, jak honí mouchy pod větvemi! S nejvyšším rybářským povolením pro všechny státní vody na Slovensku v kapse sedíme ovšem odpoledne na břehu jezera, ale nač berou tito pstruzi? Házíme jim mouchy, červy — všechno marno! Čekat na náhodu dva dny a mít za sebou čím dále tím více čumilů jako na pražském nábřeží?

Odcházíme do slapů za S. Voda jako křišťál, studená jako led, každý slap ohromná mísa rozpěněné vody, v níž brk lítá zběsile sem a tam, než se překotí přes okraj a sletí do druhé mísy, ale kde jsou pověstní velikáni tatranských vod? Vytáhneme asi deset pstroužků, ale tento lov mne vůbec netěší, neboť tito pstruzi nejsou pomalu ani rybami

„na porci", čímž přece obyčejně rybáři nahražují fakt, že tahali potěr z vody.

A ke všemu kamarád je nějak ten tam. Stál asi o 400 kroků výš a neschází za mnou do údolí. Když na něho marně čekám přes hodinu, jdu ho hledat. Leží si docela klidně za balvanem, pojídaje pěkně borůvku za borůvkou a suší šaty. Táhl prý kilového pstruha, stoupl si špatně a sletěl střemhlav do rozpěněného živlu. Hodinky jsou rozbity, hůl přeražena, pstruh ovšem utekl...

Takhle to dále nejde. Nutno vymyslet rozhodný útok na určitém místě.

U vodopádu v X. je pstruhů plno, ale také plno lidí a proto se k vodopádu nepůjde. V jezírku v Z. rovněž je prý pstruhů nesčetné množství, ale tito pstruzi mají možná nejjemnější jídelní lístek, na který nejsme připraveni.

Vzpomínám na rybáře-plukovníka, který jezdil na pstruhy prý až do V., ale tato voda patří kdož ví komu... Nezbývá než vytáhnout mapu a kombinovat... Konečně se shodujeme na soustředěném útoku: Biela reka — Kriváň.

A druhý den podnikáme boční útok na tatranské pstruhy z náhorní rovinky u P.

Nejkrásnější pozadí pro rybářský sport: nahnutý, vypiatý vrchol šedivé prahory. Nejkrásnější voda pro pstruha a lipně: dno samý kámen, zátočiny s pískem, na břehu keř podle keře, a všude plno roztodivného horského kvítí se sty much a brouků — brky chvílemi fičí po vodě, poskakují v rozvlněných koutech — ale ani tu není celkem větších ryb. Zase samé ryby na porci a jenom dva větší kusy.

— Není jinak, praví evangelický farář, který se k nám přidal a zkouší štěstí, maje pomocníka v chlapci hezounkém jako obrázek — není jinak, než že pstruzi jsou až v lesích. Vytáhli všichni nahoru. Na podzim budeme je tu mít zase, ale teď jsou ve studánkách a jamkách až docela pod srázy.

— Chodí tam někdo na ně?

— Od nás hajník. V sobotu by mohl s vámi jít. Je to odtud čtyři hodiny. Jídlo byste si museli vzít sebou a tam přenocovat. Je tam stará hájovna...

— A donese něco?

— Minule donesl jich přes třicet a samé veliké kusy.

— A nač je chytá?

— Povídají, že na pulce, kterým se uřízne hlava a kteří se zatěžkají broćkem a pustí pěkně po proudu. Zůstaňte a uvidíte! I zkusit můžete. Spat budete u nás.

Taková lákavá nabídka a my nemáme času! Sotva že se ráno vyspíme, budeme muset na dráhu a domů... Eh, osude, jak jsi nás to vodil na konec za nos! A Kriváň vypadá tak velebně, tak tajemně, že pustit se jeho lesy s rybářskou holí na zádech muselo by už být požitkem —!

Ještě v noci vidím tohle rybí panství před sebou v snách: Velicí pstruzi stojí tu nehybně za balvanem, tečky na těle jsou granátově rudé. Daleko pod lesem běží divoká bystřina, v níž hraje si na tisíce lipňů... A to nejsou Tatry, ale Taygetos a pod ním Eurotas, rozvodněný Eurotas s klubkem štěkajících lišek na břehu. Nemohou přeplavat chudinky, ale jedna se toho odvážila, skočila do vln a teď unáší ji proud k moři...

— Kam pak pluješ, ó sestro? — volají na ni ostatní škodolibě.

— Do Miléta, mám tam řízení u úřadů — odpovídá jim čipera ve vlnách a celý Taygetos otřásá se smíchem na všech bocích...

— Ah! — povídám si v polosnu — však se vrátíme z Miléta napřesrok a pak se nebudete smát, potvory!

ZRÁDNÁ VODA

Po pěkném výletu na onen konec světa nechce se ovšem dlouho ven, ale konečně připlazí se přece jenom chvilka, kdy bohaté vody z oné strany republiky vytratí se pomaloučku z mysli se všemi přízraky slávy a člověk-rybář vzpomene zase na domácí kout... Jenom kdyby si tyhle kouty zbytečně nehrály s vášní, která nás žene k nim, i když jsme je stokrát prokleli. Nikdy, kromě jelce a jesena, nevyjdeš si do nich na určitou rybu. Někdy je to měnění programu desetkráte za den a proto také často nehorázná bžunda — a ty vody hrají si pod tebou, rozplývají se v nejkrásnější tišiny, vysmívají se ti...

A zvláště kout řeky u Š.!

Pěkně mne přivítal.

Je to takový strmý sráz nad hlubinou nějakých 5—6 metrů. Jednou odtamtud lovili nevodem utopence. A nenašli ho až druhý den v poledne. A k tomu srázu nutno se prodrápat křovím a nalámanými větvemi a pak je tam na kousku trávy místo zrovna pro dva pruty. Na jaře a v létě honívají tu pod ostružiníky ještěrky a stalo se mi už, že když jsem tam přišel já, že už pro ještěrku pomalu nebylo místa. Skrčila se pod list a když jsem neodcházel, div si na mne nedupla (a uhodit nožkou umí ještěrka jako králík, ba snad ještě líp)... Na levo od srázu je plno nánosu nad hlubinou a divného křoviska — je to břeh a není to břeh.

A tady se nejkrásněji chytají parmy. Nad nánosem vzhůru po řece zase berou na mělčině pěkně cejni. A září je přece

měsícem těchto dvou ryb. Parma se má chytat jenom v tento čas. Jindy je nemocna, — ale na začátku podzimu je dokonce čiperná i na podívanou pěkná.

Dobrá! Proderu se tedy křovím, připravím si dva pruty na těžko a navleknuv na háček pořádný párek rousnic, házím šňůru do hlubiny. Když se šňůra natáhla, zaklesnu hůl s obou stran kolíky, ale tak, aby se šňůra mohla z kolečka volně vyvíjet. Jeden kolík zabodnu z pravé, druhý značně výše z levé strany hole, tak že mně s holí nemůže ryba uprchnout. A totéž provedu i u druhé hole. Šňůry jako telegrafní dráty letí někam do hlubiny, kde parmy ryjí nosem v bahně. Je ke všemu ještě po dešti a tu prý parmy berou znamenitě. Moje fantasie je dnes přichystána na nějakou větší parmu, ačkoliv obyčejně končí tenhle lov samými menšími rybami, které bývají jenom na polovic zaseknuty a padají s udice. Ovšem kdyby bylo možno vodu pořádně prokrmit — ! Ale na to není času a švec, který mně kdysi právě v tomhle vypomáhal, se na léto oženil a odstěhoval bůh ví kam. Tahávali jsme, tahávali všelijakou havět.

A teď s menší udicí vzhůru na cejny! Prolezu křovím a za chvíli stojím nad mělčinou. Řeka zatáčí se tu líným proudem k protějšímu břehu a v odražené vodě podařilo se tu už rybářům dostat nejednoho kapra. Právě příteli ševci se tu utrhlo loni asi pětikilové hovádko, které pak provádělo nad hladinou po celé šíři řeky nejsmělejší evoluce, vyletujíc nad vodu jako nějaký divoký „buleň".

Na cejna ovšem i menšího červa. Ryba sama bývá veliká, ale tlamičku má jako nějaká slečinka. A co se někdy

nažmoulá s červíkem z pařeniště! Malý okoun rafne ho jako nic, ale kilový cejn nejdřív ochutnává a pak zabere, splávek se položí, hrkne...

A z vody letí praobyčejný „švec"! Mají-li tu schůzi, bude po cejnech. Schraňovat si ježdíky na polévku? Ale to by se jich muselo chytit aspoň patnáct — a v řece se jich nenachytá nikdy tolik jako v tůních pod mosty nebo pod lávkami.

Zpropadení ševci! Zlobí... Zaberou, nezaberou, ozobou červa a jsou pryč. Pak se dají do nového červa maličké plotice, po ploticích zobe na tom dole čert ví jaká čeládka, ale po cejnu ani památky.

Musím ještě výš... Snad je najdu někde pohromadě. Jsou to tací pantáti, že pořád melou jenom politiku od rána až do noci.

Nastává bloumání podél řeky. Dvakrát měním hloubky i háčky, neboť se mi zdá, že chytím snad něco lepšího než placku s šedivými ploutvemi — ale ryby neberou a neberou. Utekl jsem na dovolenou od nich příliš daleko, proto se zlobí, stávkují a už asi brat nebudou. Jsou tři hodiny odpoledne a sáček na ryby se dosud s kořistí nesmočil.

Vracím se pomalu ke svým dvěma udicím, které jsem uvázal nad srázem.

Tady je jedna, špička je ohnuta, ale kde je druhá?

Tamhle na levo..! Šňůra je úplně vyvinuta, hůl je zapletena do křoviska v nánosu, polovička leží v proudu..! Ještě aby tak uplavala! Kolík, za nímž byla zaklesnuta, je polo vyvrácen..! Ale jak teď se dostat k holi?

A bývají rybáři, že ztrácejí hlavu. Vyběhnu křovím,

pustím se na levo, prolezu novým křovím a stojím nad nánosem — tři metry dále leží hůl... na dosah ruky. Udrží mne nános? Zkouším to... Je to vlastně spečená kaše ze shnilého rákosí a žluté hlíny ... neproboří se?

Co je? Jako by zazvonila rolnička... Udělám krok — nános ani se nepohne... A tamhle už je hůl... Šňůra je úplně vyvinuta ... visí na ní jistě překrásná ryba... Za okamžik sjede hůl do hlubiny ... a bude po rybě i po holi... Dvě stě dvacet korun stála..!

Co je? Jako by zase zazvonila rolnička... Druhý krok — nános ani se nepohne. Tři kroky dále teče kalná, kroužící voda... Neteče... Převaluje se... Držím se malé větévky nevím jakého kře...

A tamhle je hůl... Stačí jenom se shýbnout, trochu se nahnout, ochytit za konec a —

Bác! Nad hlavou zarachotí mi něco jako tři tisíce rolniček a já propadám se někam pod zemi..! A už jsem pod nánosem..! A už se hrabu zoufale ven, neboť zůstanu-li tu jenom o dva okamžiky déle, bestie nános přikryje mne jako pokličkou..! Uf! Jsem v pasti — jsem chycen — jsem..! Nános se bortí a láme, větve couvají a škrábou do rukou i do obličeje, voda dere se do očí, do nosu, nemohu dýchat — !!

A tamhle je to tentokrát Ona, Smrt — a žádný myslivec, má v ruce bubínek, sedí nad srázem, bubnuje si a rachotí rolničkami — Kriste na nebi! Šaty, boty všechno mne táhne dolů..!

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ležím na břehu a nemluvím. Odplivuji si. Pak se svléknu

a jdu pomalu na malou stranu. Pořád se nějak třesu. Nevím, budu-li se moci vůbec obléci. Prásknu proto sebou znova do trávy a ležím bez hnutí až do západu slunce.

Pak jdu, vyndám hůl s ohnutou špičkou. Visí na ní dvoukilový sumeček. Sundám ho, přivážu na konec šňůry notný kus olova, hodím ho přes šňůru, které pořád visí s hole na nánosu a vytáhnu hůl se šňůrou pohodlně z vody. Navíjím šňůru, která je úplně vyvinuta. Nevisí na ní pranic...

Ale měla to — ta s rolničkami políčeno znamenitě!

TAKY RYBAŘINA

Tohle bude po letech docela příjemná pohádka:

Tak byl jednou jeden učitel a k tomu se jezdilo na ohnivém draku. A ten učitel byl po tátovi nějaké prapodivné nátury. Šest dní v témdni učil, zlobil se s dětmi, huboval, láteřil, ale dne sedmého už stál časně ráno pod lesem, rukama oči zastíral, do daleka se rozhlížel. Povídala mu žena, bytost velmi rozumná: Zblázníš se mi ještě z toho, ačkoliv už za dvanáct let bys toho mohl mít až po krk — ztrácíš rozum, to je to!

Ale učitel pod lesem stojí, na svých pět dětí zapomíná, nejí, nekouří, krejcary tajně schraňuje, konopné provázky váže, divná psaní do široka do daleka posílá —

A pak sedí dva lidé na vysoké hrázi a vedou za celý den tento rozhovor:

— Tamhle pod tím houštím honívá. Mám ji vyšpekulovanou...

— Podejte mi jehlu — tahle je tupá...

— Za měsíc už budeme házet jenom na těžko. Pak to teprve začne! Náš žid přinesl jich ve čtvrtek domů sedm. Žid — židovské číslo —

— a židovské štěstí. Jděte pryč, stojíte mi na šňůře!

— Co jsem vám říkal minule? V Oupadě nic není. Tam by musely být šňůry aspoň čtyři dny venku, pak by se něco chytlo, ale neuhlídali bychom jich. Kluci po nich slídí...

— Tak kolik jich máme dneska?

— Patnáct na vrch a čtyři na „grunt". Předělejme jich

aspoň ještě šest na dno. Já tomu více věřím. Tamhle se nám zapletla rybička. Podívejte se, to jsou hrouzci! Nemělo mně těch pět do rána zdechnout — ti byli ještě lepší! Půjčte mi prut, jdu do řeky na okouny. Kde máte malé háčky?

— V levé kapse bařochu.

— A dávejte pozor po tom lumpovi z V.! Jenom on se svým měchem vychytal nám všechny líny z tůně. Pamatujete se, jak jeli nahoru proti vodě? A on měl u výtoku nastraženo pořád. A když se třeli, pochytal to, myslím, do jednoho. Až ten měch najdu, rozřežu ho a bůh ví, že toho chlapa zastřelím. Tak, teď jsem nechal zase doma sirky. Děkuju. Lidé nešanují ryb a my abychom koukali pořád jenom po štikách... Dneska dostaneme velkou...

— Jeden rok — co jich tenkráte bylo! Měl jsem svůj „šinágl" a jezdil na něm celé dny po jezeře sem a tam. A ten rok, když jsem navázal na rákosí dvacet šňůr, bylo na něm do rána dvacet štik. Tchán už to nechtěl jíst. To léto chytili jsme na nějakých 80 kaprů. Jednou když jsem to nesl domů, samá štika — žádný kapr, sešlo se k tomu pár sousedů a smluvili jsme celou národní slavnost. Navěsili jsme do jezera kopu šňůr, vzali s sebou harmoniku a housle, čtvrtku piva, nějaké to víno, zpívalo se, tancovalo se — — ježíšmarjá, ráno tam byly jenom tři štičky...!

— Pod železničním mostem rozhodně je sumec. Ztrácejí se tam kachny. Tuhle tam připlavalo shora scíplé prase. To se mělo pěkně podložit sítí, zatěžkat a mohli jsme ho dostat... U P. měli loni sumce, sežral tři vesnické psy. Toho jednoho psa viděli, jak ho sumec spolk'. Líčili na

habakuka vodní slípku na oko a na drát, dvojhák pod křídlo, ale nějak to nešlo. Hajný po něm střílel, ale netrefil. Chasa si zaopatřila ruční granát — všechno marno... Já asi za hodinu přijdu. Zatím koukejte, ať chytnete — aspoň pětikilovou!

Vzduch je tak čistý... Stromy se lesknou, jak na nich kůra „dozrála". Sem tam vidět už celé větve žlutého listí... Ptáci křičí vysoko, vysoko v bezmračném prostoru...

Přednáška, proslovená do větru a po větru na břehu ohromné louže u T. krátce po tom, co velký racek před našima vznešenýma očima dovolil si lapnouti perlína, který málem už zabral na naši nejmilostivější udici:

Velectěný halamo, kterého jsem kdysi opěval jako stříbrný kotouč, vyhozený proti slunci, velectěná pořouchlá stříbrná placko! Velectění přátelé!

Již delší dobu je mezi vámi nějaké nedorozumění, kterému byl právě tady tím halamou dán určitý výraz. (Žes mne neviděl za rákosím? Nevymlouvej se, že teď létáš nízko — chceš-li, vidíš všechno, všecičko!) A tohle nedorozumění je nějaká prazbytečná věc, která musí zmizet. Naposled se mi ještě řekne, že tu nemám co dělat a že by bylo nejchytřejší, kdybych se sebral a šel domů, naposled mně ještě stříbrná placka řekne (létej si trochu dále, nebo po tobě mrsknu kamenem!), že nemám práva tu lovit — ? Beztoho prý se tu nedávno rozčiloval nějaký nepodařený plevelník, že člověk by neměl jíst ryb, ale že by to měl přenechat ptákům, ať prý jí vyšší třída nižší, ale ať prý se nechodí kdož ví jak hluboko! Člověk prý měl by jíst jenom ssavce, ssavci by měli jíst ptáky, ptáci by měli mít jediné právo na ryby a tak dále do nekonečna — aby už byl konečně nějaký pořádek na světě...

Nevidí-li si takový plevelník na špičku nosu, vzal to nešť — jsou chytráci na světě, i hlupáci musí být — ale aby se z toho hned dedukovala nějaká vojna proti našim

právům na kteréhokoliv šupináče ve vodě — to bych si tak trošičku vyprosil. (Nesměj se, halamo, nebo opravdu dostaneš! Vidíš, jen ti to šustlo kolem zobáku!) Myslím totiž, že je v tom nějaká hezčí spravedlnost, chytá-li člověk rybu nebo když ji chytá jenom zase ryba nebo pták. Či řekněte — vypadá to nějak ušlechtile, koukají-li takovému kanibalu mezi vámi zrovna ocasy dvou dětí z tlamy? Nevypadá to rozhodně lépe, když člověk pozve rybu k výletu do vzduchu, opatrně ji zachytí, sejme s háčku, vloží do síťky, doma položí na pánev obloží máslem a usmaží? Nebo kdybyste viděli takového línka v hrnci, jak je celý zatopen drobně nakrájenou cibulí, jak se v ní noří a převaluje — není to skutečně krásná smrt? Není to rozhodně zajímavější, než když vydra rozkouše takové rybě hřbet a nechá ji ležet? Toť se rozumí — to je nějaká moudrost: aby vyšší třída žrala nejbližší! A tady ta stříbrná placka (prosím tě, co zase blázníš nad vodou?) — to je ovšem nějaký rozdíl od vás tam pod vodou! Kde je ten plevelník, který tohle vykládal? Kde je ta vrána mezi rybami, která si nevidí do huby?

Mezi rybou a ptákem je náramný rozdíl — od kdy pak? Kdyby ten chytrák — plevelník byl měl nějakého slušného pradědečka nebo aspoň jednoho strýce, který viděl kousek světa — ten by mu byl něco pověděl. Dneska je tu ovšem určitý rozdíl, ale jenom u nás — na moři už nikoliv. Ryba a pták: chytá-li pták rybu, chytá vlastně svoji prababičku, poněvadž praotcem obou druhů byl Drak, Červený Drak z Modrého moře a všechno, co létá a plove, narodilo se jenom z něho. Proto je dneska plno ptáků, kteří

dovedou plovat pod vodou a plno ryb, které dovedou létat vzduchem. (Co povídáš, halamo? Že to není pravda? A abys viděl, je ryba, která lítá ještě líp než tyl) Kdyby takový potměšilý plevelník viděl celá hejna ryb nad vodou (i loď přelétnou, abys to věděl!), přestal by se svým žvastem o vyšší a nižší třídě... A ať si nemyslí, že taková ryba letí jenom pár metrů! Jsou mezi nimi skutečné Dračí děti, které letí kilometr, deset kilometrů, jsou mezi nimi, které už obletěly celou zeměkouli od mysu Dobré naděje k Ohnivé zemi, k Havajským ostrovům, k Ceylonu a k Madagaskaru — kdybych byl rybou, chtěl bych, aby mne chytil jedině člověk, neboť chytne-li rybu taková stříbrná placka, není to pražádné vyznamenání...

Ale, děti, nadežeňte mi toho plevelníka rozumáře a neznabohal Počkej, počkej — už jsi tady?

— A podívejme se! Ale což je to možné? Že by to opravdu byla paní ostruša —? Paní ostruša — pelecus cultratus? Ale to jsou k nám vzácní hosti!

ZAČAROVANÁ VODA

Lovit ve vodách, kde byly ryby nasazeny, není zrovna ctí pro rybáře-sportsmana, ale někdy to může trochu pobavit. Na př. tahle chytačka na zahradě je opravdu něco zajímavého.

Informace, kterých se mi dostalo na cestu, zněly dosti jednoduše. Pojedete rychlíkem do S., půjdete hodinu přes louky k M., tam sejdete pod lesy a u mlýna uvidíte rybník. Rybník patří nájemci dvora z V., který ho loni lovil a teď má švandu z toho, když někdo jde do rybníka chytat — neboť v rybníce se obyčejně pranic nechytí. Kapři, kteří tam jsou, mají plno žrádla a štiky teprve. Ale vy jste podnikavý rybář, můžete zkusit štěstí... Skutečnost vypadala trochu jinak: Rybník pod lesem byl pronajat už rok mlynáři, který v rybníce nedovolil chytat — ale za to v panském dvoře, kam nájemce z V. vůbec nedojížděl, byla velká zahrada a v té zahradě pěkný rybníček. V rybníčku byli kapři a štiky. Podle výkladů šafářových nelovilo se v něm už šest let... a já vzal si do rybníka podle jednoduchých informací jenom slabší šňůru — pro švandu, abych u vody snad neusnul...

Za chvíli mně dokonce šafář vykládá, že v téhle žumpě jsou štiky jako polena a že jejich nejmilejší zábavou je skákat po vlašťovkách.

Takhle jsem ještě opravdu nechytal! Na zahradě, za zdí, vedle boudy, která je obložena spoustami hrušek a jablek, pod švestkami, ve vodě, která je do poloviny potažena ú-

plně zeleným povlakem — a ten povlak se pohybuje podle toho, odkud vítr fouká... Ale tamhle pod tím zeleným povlakem se něco pohybuje a když se zadíváš líp, vidíš, že je to rybí ploutev, která vyrývá do zelené špíny krásný oblouk... Strana, která se táhne ke špýcharu, je úplně zarostlá rákosem — tam se podíváme na kapry. Rybníčkem protéká nepatrná stružka, která teče dědinou, na dolní straně zahrady je pěkné malé stavidlo — tam rozbijeme stan. Pro návnadu bude se muset přes dědinu k potůčku, v rybníčku není bez toho ani rybičky. Co jen ty štiky tady žerou?

Oťukáváme udičkou rákosí a netrvá dlouho, když splávek pomalu sjede a já ihned zasekávám. Za chvíli je v trávě pořádný kapr — jak jenom je možno tady nechytit rybu? Ale abych nezapomněl na štiky, uvazuji dvě udice na pevno a jdu přes dědinu na rybičky.

Potok, že neznám lepších. Myslím, že v něm musí být všechno. Chytání v proudu baví mne více než jsem čekal, neboť vytahuji mřínka za mřínkem, jelčíky, sykavce, míčky, pstroužky a za hodinu vracím se s konvicí nabitou rybkami na zahradu. Šňůry mám ovšem slabé, příště musíme vzít silnější. Příště? Toť se rozumí, že se sem vrátím, neboť štiky tady nenechám.

Naléčím pět šňůr a vracím se ke kaprům, abych jim zasadil smrtelnou ránu.

A teď začne louž čarovat...

Podle jednoduchého školáckého výpočtu, měl bych chytit za celý den podle ranního výsledku — za deset minut 1 kapr — aspoň 15 kaprů, ale nějak to nejde. Mohu házet

udici kam chci, mohu měnit hloubku na šňůře jak chci, splávek na vodě se teď ani nepohne, zatím co v rákosí se pořád něco batolí a pleská... Zkouším štěstí u stavidel, ale tam je to ještě horší. Všichni kapři jsou asi jenom v rákosí na mělčině a na hlubší vodě byl právě onen jediný, kterého jsem lapil. Ani na chléb nejdou.

Odpoledne chodím po zahradě, trhám švestky a spoléhám už jenom na štiky. Asi ve tři hodiny sjede jedna šňůra do vody a natáhne se. Přijdu, popadnu šňůru, zaseknu kořist a táhnu. Když ji přitáhnu ku břehu, ukáže se mi na konci něco jako tlustá podoustev nebo co a bác! ocasem po šňůře. Ve čtyři hodiny skoro na vlas stejné divadlo u vrby nedaleko rákosí. Voda se zavaří, šňůra se napne a prásk! je po švandě. Zkrátka a dobře — tady se musí chytat stejně vážně jako na slovenských jezírkách.

Za týden brouzdám se zase lukami k M. Tentokráte jsem vyzbrojen podle předpisu a připraven na všechno. Pořádné šňůry, pořádné háčky, pořádné těsto na kapry, podběrák — unesu ryby, které dneska nachytám?

Hrouzci v potoce, kde se stavuji nejdříve, neberou tak čiperně jako minule, ale nehoří, za dvě hodiny mám jich patnáct — dvacet a můžeme se dát do díla. Přejdu vesnici, přelezu zeď, utrhnu si pár švestek, pohovořím krátce se sadařem, který se dneska přijel podívat na zahradu, nakladu šest pořádných šňůr, prohodím vodu před rákosím a pak začnu chytat...

Dneska se stěhuje zelený povlak sem a tam bez přestání, ale rybám je to asi úplně jedno. Zkrátka a dobře neberou. Je pod mrakem, pěkně chladno — neberou a neberou. Ke

všemu přijdou po obědě kluci na zahradu a mlátí kamením do rákosí. Že prý jsou tam divoké kachny. A pak se přiloudají, kritisují a filosofují nad každým mým pohybem.

Je pět hodin odpoledne a je po komedii. Po kaprech není ani památky. Jediná štika, která se přece jenom pověsila na šňůru, dá se vytáhnout nad vodu a pak spadne jako cihla zpět...

Za týden brouzdám se zase lukami k M. Maličko a budu skutečně i se svými rybářskými vědomostmi a zkušenostmi pro smích. Začarovaná voda hloupé louže v M. hraje se mnou frašku, v níž však hlupáka hrát nebudu.

Tady je patnáct hrouzků jako mandlí, tady je více než pořádný rybářský „cajk" a tady je odhodlání zvítězit nebo padnout! Kaprům se nepovolí a štikám teprve ne!

Za hodinu prohlížím šňůry — rybky nějak nejezdí... Vytáhnu jednu rybku, je mrtva... Vytáhnu druhou, je mrtva... Vytáhnu třetí, čtvrtou, pátou, všechny jsou mrtvy...! Běžím ke konvici, kde mi zůstalo deset svěžích rybek, vyndám konvici z vodopádu pod stavidlem, kam ji obyčejně stavím — všechny rybky jsou břichem vzhůru —! A teď stojím bezradně nad tou spoustou a nevím, co si mám myslet. Proč mně návnada pošla? Nevím. Co mám dělat? Nevím. Konečně mně napadá, že voda je asi něčím otrávena. A najednou se mně rozbřeskuje... Jdu za šafářem a ptám se ho, kdy to tak pršelo v M., zda ve čtvrtek nebo v pátek. V pátek... Všechna lužavice z celé dědiny je dosud v rybníčku — a tím je řečeno vše.

Skládám nářadí a jdu na potok. Rybníček ať mi dá svatý

pokoj. Zbývá mi pořád ještě skoro celý den; rybařina na potůčku není ovšem výnosná, ale zaměstná dopáleného člověka. Pořád něco bere a pod lesem zabírají jelci, jakých jsem ještě neviděl: mají úplně černý hřbet, leskne se jim do modra, celá rybka je oheň a síla — snad to ani jelec není, ale zárodek nějakého nadjelce...

Co však je mi tahle radost platna, když to vše není dohromady než bžunda, bžunda, ohavná bžunda?

Moje rybářská pověst je skutečně vážně ohrožena. Zdá se, že šafář podává pravidelné referáty do V. a že zamlčel i jediného kapra, kterého jsem v rybníčce chytil. Zbývá tedy jakási pověst o tichém bláznu, který chodí strašit ryby na zahradě v M. a neví ani, jak navléci červa na háček. A já týrám si hlavu všelijakými kombinacemi, z nichž nejsmělejší byla by asi tato: V rybníčku není více štik než šest. Tři se vážně zranily a tři vůbec už nežerou, poněvadž vyvraždivše před dávnými lety všechno, co se v rybníčku dalo, staly se nuceně zvláštními býložravými štikami t. zv. kaproštikami, které se prostě nedají chytit než na vnadidlo, o němž nemá nikdo tušení. Musel by to být knedlík, rákos a rybička zároveň, ale jak to namíchat? Všichni kapři leží u vtoku stružky do rybníčka a tuční ohavnými omáčkami z dědiny — takový kapr jistě zapáchá na pekáči i v hrnci (ačkoliv tam ten nezapáchal) a proto:?

A proto jsem zase u rybníčka v M. Vyjel jsem si tentokráte ve všední den s pevným rozhodnutím vyjet si do začarovaných vod naposled. Nepodniknu žádných rybářských extravagancí. Naličím na štiky, zachytám si u rákosí, večer v pět pochod k vlaku, odjezd ... A konec!

Tři čtvrtiny ovoce ze zahrady jsou pryč. Sad střeží dva kluci, kteří okukují tentokrát uctivě z dálky moji rybařinu. Kladu sedm šňůr, neboť stávám se už pověrčivým a bez vášně, bez ukvapení pracuji, jako bych dřímal. Je skutečně žalostné, jak jsem se tady před touhle loužÍ pokořil před

osudem a jak dětinsky si tady vedu! A takhle protrajdám zase zbytečně celý den! Kdybych si byl vzal aspoň něco na čtení! Na konec najím se zase švestek a kadlátek a pojechám...

A tady je šafář — ďas tě vzal!

— Berou?

— Teprve začínám.

— A že máte takovou vytrvalost!

— Vytrvalost, když jde o můj nejsvětější statek, o moji rybářskou čest! Konečně — je to ovšem — tak trochu švanda a podzimní zábavička...

— Víte, co? — povídá šafář — pojďme na kachny ke mlýnu. Včera tam padly tři páry. Hoši vám tady dají na to pozor —

— Proč ne? Pojďme!

Před desíti lety střílíval jsem přece na koroptve z dvacítky a jen to lupalo — co bych nešel na kachny? Však bez toho tenhle sport čeká na mne a dočká se mne určitě — za půl hodiny jdeme se šafářem a se psem k dolnímu rybníku. A šňůry na zahradě ať opatruje ancikrist! Ze šafáře vyklubává se docela příjemný člověk, který zná plno hodných lidí po okolí a vykládá nejzajímavější historky z války i z míru. Doma čeká první radostnou událost a tak je nějak cele člověkem a mně je značně líp a konečně docela pěkně u srdce i na duši.

Pes je trochu nemotorný, ale první kachnu aportuje správně. Druhou kačenu ovšem jsem minul, ale pak šafář sráží ještě jednu a já také. A je to pěkný kačer, kterého

si vezmu domů na památku na rybníček v M. S bžundou dneska tedy už nepojedu.

Je půl čtvrté, vracíme se na zahradu, kde nás čeká toto divadlo:

Nad stavidlem sedí kluci, ani nedutají. Něco ve vodě bere. Vedle nich v trávě ve spoustě smotaných šňůr leží — dvě štiky s háčky v tlamách, každá štika jistě přes 3 kila.

— My jim to nemohli vyndat z huby, tak čekáme na vás. Toť — jak mne pokousala!

— A jak jste to vyndali? — ptám se s úžasem.

Je to idiotské, je to ničemné, ale jedině správné do začarovaných vod: Lojzek přitáhne štiku ke břehu a když se štika upokojí (tyhle štiky blázní jenom jednou za rok), vleze Otýn do vody a praští ji klackem po hlavě. Štika uteče, ale pak se zase přitáhne a Otýn ji praští podruhé. Tu druhou napálil přes záda a bylo to. „Ani nepípla . . .“

— Obžalovaný, vstaňte!

— Po vás, presidente!

A nevstanu a nevstanu! Trochu té anarchistické drzosti mohu si dovolit, neboť tohle není soud, ale spiknutí. Jsem odsouzen už předem, jaké pak tedy ještě komedie? Pan státní návladní Bolen je prostě darebák, který tu hraje před velectěným publikem roli spravedlivého, předseda soudu Sumec roztáhl se nad stolem i pod stolem jako někde v hospodě a za mnou komanduje Štika ke generální bouři: Na hák s ním! Na hák za žebro ho pověsit! Prošijte mu záda! Na dvojhák s ním! Hoďte ho na „grunt"! Pověste mu olovo nad zadnici a do tůně s ním! — Tři tisíce jelců už rozčilením ani nedýchá, mníci bouchají ocasy do zdi, kapři hulákají, plotice vyskakují na lavice a celá ostatní banda bubnuje do taktu nějaký válečný pochod... A můj advokát Úhoř, který zdejším vodám pranic nerozumí, baví se klidně s nějakou slečnou Mihulenkou...

— Obžalovaný —

— Na hák s ním, na hák!

— Obžalovaný —

Eh, co! Povídejte si, co chcete, mně je všechno jedno! Ještě že je tu docela příjemný chládek, který mne nějak uklidňuje. Přichází odněkud z díry ve stropě soudní síně, odkud se bez ustání line zelenavé světlo s podivnými vůněmi vodního světa. Na pravo a na levo houpe se pino „cigár", jak jsme na ně jako kluci chodívali, mezi tím visí

velké modravé zvonce se spoustou tyčinek, pode mnou šustí něco jako spadalé ořechy. —

— Obžalovaný, nechcete se hájit?

— Vlezte mi na záda!

— Slavný soude — ujímá se konečně slova můj advokát, poslav sličince v druhé lavici ručičkou hezoučký polibek (nějaká vykoukaná holka, koketuje i zde!) — posuďme celý případ, o který nám jde, bez nenávisti a zloby, jak se na ryby sluší a patří. Na obžalovaného byla podána Štikou z dvacíti jezer a tří řek sumární žaloba pro vraždu, plenění a žhářství —

— Pro padoušství! — vykřikuje Štika...

— Pro zbabělost! — huláká vzadu Candát...

— Pro morální zhýralost! — poznamenává celý roj bělic..

— Slavný soude, u nás na severu nepřerušuje se obhájce nikdy — ušklebuje se ironicky Úhoř...

— Čtěte zákon Severu! — ozývá se Sumec a bouchne pod stolem, až se celá bouda zatřese a patnáct řízků mrskne sebou ustrašeně do kouta...

— Slavný soude, myslím, že mluvím jménem obžalovaného, když pravím zcela otevřeně: uveďte všechny případy, nevynechte jediného a pak teprv slyšte naši odpověď!

— Kdo má něco proti obžalovanému, nechť přestoupí! Slovo má pan vodní rada Štika.

— Budu se držet zkrátka a povídám: Je to docela obyčejný vrah a lupič. Pronásleduje moje pokolení se zuřivostí, která by byla opravdu lepší věci hodna. Lapá nás na proudu, na mělčinách, na jaře, na podzim i v zimě a

chytá nás se zálibou tak, abychom se zcela bezpečně zatrhli až v jícnu. Zdá se, že mu to působí zvláštní rozkoš. A pak vytáhnuv nás z vody, provozuje s námi barbarství, o němž raději pomlčím. A toto dvounohé zvíře říká si člověk? Kašlu na jeho lidství a chytnu-li ho jednou při koupání pod vodou, palec u nohy mu ukousnu!

— Slovo má pan jezerní rada Candát z Lupice.

— Velectění, chytne-li nás někdo do sítě, je to osud; chytne-li nás člověk na červa, je to neštěstí; ale kdo nás vytáhne podle a zbaběle na rybku, na podle pověšenou, pitomou (prosím za prominutí) rybku, je vrah, podlý (opakuji to slovo) podlý vrah všeho rybstva!

— Slovo má pan horský tajemník Mník.

— Pánové! Celý můj prarod až na mého otce a jednu sestřenici vyhynul pod zdmi pivovaru v M... Kdo nás tam vylapal v řece? Člověk. Proč? Aby se mohl nacpat našimi mrtvolami a pak lépe pít... Jak to mám pojmenovat, nevím, ale slovo vandalství je na to velmi slabé.

— Co chcete, Cejne?

— Prosím, aby se konstatovalo, že obžalovaný se usmál.

— Obžalovaný, budete viset! Prozatím uděluji vám důtku. Co je tam?

— My, zástupci rodu Cobitis, žalujeme na toho tady, že nás líčil návnadou na štiky ráno i večer, v noci jako ve dne. —

— Na vás bych si toho, vy bahnaři, vzal! — ušklebuje se Štika.

— Kdo je bahnař? Kdo je bahnař? Ať to odvolá! Sám

je taky bahnař, hanba o tom povídat! Slézají se s Línem! Všichni jsme to viděli!

— Vážený soude, poznamenává do vřavy klidně Úhoř — je to snad už celá obžaloba?

— Hlásí se ještě někdo?

— Já! Parma. Mojí babičce roztrhl loni spodní pysk. Babička nejedla půl roku.

— Doufám však, poznamenává honem Úhoř, že už paní babička zase jí?

— Trochu zhubeněla, ale už jí přibývá na váze.

— Hlásí se ještě někdo? Podoustev? Co chcete? Ale nemluvte zbytečně! Ženská, nemluvte zbytečně!

— Slavný soude! Bylo to, myslím, loni asi začátkem srpna — ja, ja, zrovna tak tři dny před tím, než k nám došel právě strýček tady pana Bolena (náramný fešák, náramný fešák — všechny děti mi sněď —) —

— Nemluvíte k věci a proto vám beru slovo! (Takové hloupé ryby ještě svět neviděl!) Co chcete, pane státní návladní?

— Navrhuji, aby byla Podoustev pro dluhy vsazena okamžitě do vězení. Právě mému strýci je dlužna už dva roky sumu, jejíž výška by tu prostě vzbudila úžas...

— Strážmistře Tloušti, odveďte okamžitě Podoustev do lapáku! Kdyby se někdo ozval, vezměte ho hned s ní! Obžalovaný, proč jste povstal?

— Poněvadž se chci na tu lumpovinu podívat.

— Upozorňuji vás, že použijete-li ještě jednou podobného výrazu —

— Co mně uděláte? Chce se mi mluvit před smrtí a

abych to vzal taky zkrátka, povídám... Ve mně jste toho pravého nechytil! Je pravda, že chytám ve vodě, co se dá — ale sám, pane presidente, račte to vědět velice dobře: nepřijde hora k Mohamedovi, musí Mohamed za ní. Kdybych byl hastrmanem, nechytal bych na háčky ani na rybičky, ale rovnou bych vás polykal. Že má pan Štika na mne pifku, tomu se nedivím. Přiznám se, že ho honím kde mohu, jako honí myslivec kunu. Pan Mník nemusí mít strachu: já jeho prarod nevychytal, to udělal zemský rybářský inspektor. Pan Bolen mne ovšem odsoudí k smrti, ale z toho si nedělám pranic. Dělal jsem jeho řemeslo, ať mne jezuita odsoudí. Ale rybkám, tady té holotě se divím, že na mne žalujete (pane obhájce, netahejte mne za kabát, vím, co mluvím): co jsem vám udělal, mrňata? Já vás přece nekuchám nezašpičatěnými dráty jako domorodci, když vás uvazují na špagát, já neházím mezi vás háky, když se na jaře třete, abych vás vytáhl za břicho ven, já vás páni Kapři, nestřílím z flinty a nedávám vás aportovat psem jako ledajaké králíky — a líčím-li vás, drobotino, na štiky, chráním váš rod, vy, kteří si nevidíte na pupek — a za to měli byste mně dát medajli a ne provádět se mnou tuhle kašpařinu —

— Obžalovaný!

— Jen se nerozčilujte, pane presidente! Ať mi jenom tamhle paní Plotice vypočítá, kolik jejich kamarádek zmizí za rok za vraty u Štiky. Ať se mi vytkne jediný případ, kdy jsem nějakou rybku naličil jenom ze zvědavosti! Čist jako anděl ovšem nejsem, poněvadž jsem člověk pomalu všechno požírající čili homo sapiens — ale ať se někdo

přihlásí — dokáže mně něco takového a já půjdu i na šibenici!

— Co je? Kdo jste? Co chcete?

— Jsem Hořavka, nejmenší z ryb. Obžalovaný povídá, že nelíčil nikdy žádnou rybku pro švandu — a já se ho ptám, nevzpomene-li si na 8. máj loňského roku, kdy líčil na štiky ve velkém jezeře u R. Tenkrát měl obžalovaný u sebe malý dvojháček a co naň pověsil?

Malý dvojháček... ano... zvláštního tvaru, nevím už, kde jsem ho sehnal. A na mou duši: jenom pro švandu —

— Pověsil naň mého muže, ačkoliv muž byl ve svatebním šatě. Na dvojháček ho pověsil, přes rákosí ho přehodil... Kdo chytá na hořavky? Jenom dítě nebo bídák. Žádná ryba na hořavku nezabere...

— Obžalovaný? —

Teď jsem ztracen definitivně! Sám jsem si na sebe upletl bič a rozsudek. Ano, ano, pamatuji se, jak jsem se smál, když jsem toho ženicha spouštěl tenkráte opatrně do vody. Šňůrečka tenká jako nit a na konci malá rybička, modrá, červená a zlatá...

— Obžalovaný? —

Úhoř se zakroutil do otazníku a mlčí. Paní Hořavka stojí a dívá se do země. Sumec si kroutí vousy. Štika klape hubou, směje se. A jenom ve dveřích mlátí Tloušť nějakou rybu do zad, poněvadž se v tichu neslušně zachovala.

— Obžalovaný? —

„Kdo chytá na hořavky? Jenom dítě nebo bídák. Žádná ryba na hořavku nezabere..."

Ale počkat! Tenkrát, pamatuji se na to docela dobře, pan Hořavka přece jenom zmizel. Moje líčení nebylo tedy nadarmo.

— Slavný soude, doznávám, že jsem jednou ve svém životě na hořavku chytal, ale dovoluji si poznamenat, že ani to nebylo ze svévole — chtěl jsem vědět, která ryba je tak hltavá, že ani hořavky neušetří.

— A kterou rybu jste vytáhl?

— Když jsem vytáhl šňůrečku, byla návnada pryč. Visela jenom pod ploutvičkou a tak se lehko ztratila.

— Strážmistře Tloušti, jděte vedle k panu vicepresidentovi Ježdíkovi. Že prosím akta Velké jezero, 8. máj 1920, velké H. Paní Hořavko, prosím, usedněte. Obžalovaný, co se šklebíte?

— Není mi dobře. Žaludek se mi nějak zvedá...

— Sluha Carassius otevře okno! Karase, nespěte! Strážmistře Tloušti, co jste zjistil?

— Ryba Hořavka masc. generis byla skutečně nalíčena pod ploutvičkou a byla také skutečně snědena jinou rybou, ale, pane presidente, tento případ je prostě neřešitelný. —

— Kdo to sežral?

— Pane presidente? —

Všechny ryby lezou do koutů. Úhoř zamrkal na mne očičkem a ztratil se honem pod lavice. Ale kdo je největším hltavcem, že se ho všechny ryby bojí?

Hu! Tam leze děrou ve stropě! Pluje... Vznáší se... Teď je modrý... Teď zježil všechny ostny na těle... zbrunátněl... zfialověl... Bičuje vodu... Poulí na mne oči... Seskakuje k zemi, mění se v mužíka s červeným kabátcem,

na zádech má kohoutí hřeben ze samých ostrých jehel... Svinuje se v klubíčko, tančí přede mnou... Smršťuje se... Já otvírám nějakou svou neforemnou hubu a... on... leze do mne...! Teď se mně zastavil v hltanč — nadmul se... a teď mně sjíždí dožaludku... A teď roztahuje ve mně tento hrozný okoun v útrobách všechny jedovaté paprsky svých ploutví a — probodává — mne — nejsurovějším — způsobem —!

LISTOPADOVÁ NOC

Podzim bývá pro některé rybáře dobou šílenství. Tak si připadáš jako vyhladovělý letoun před cestou na jih. Jíst se chce, opravdu zuřivě jíst ze všech ryb najednou. Tak kdyby bylo někde nějaké jezero, kde by se daly chytit všechny, všičky! Jezero, kde by zabralo za den rázem dvacet štik, hladina, která by se pořád pěnila tahačkou s kapry. Ryby berou překrásně, ale špatně se chytají. Na podzim nejvíce smůly. Všechny jsou ostražité, úplně vychytralé, nedají se napálit, nedají se oklamat. Krm je čím chceš: na všechno ti jdou, ale nedávej prut ani na okamžik z ruky — jinak je po všem! Nezasekneš tří ryb a je po robotě. Do večera nechytíš pak ani šupiny. Jenom smyčku na stromě udělat a oběsit se.

A s jakou dychtivostí se do toho ženeš! Povídám — je to šílenství, ale to jistě také v nás pracují nějaká křídla po praprarodičích a kdybys mohl, skákal bys přes sedm hor najednou.

Po nebi pluje špinavě zelený měsíc. Zatím co v létě všechny dálky se sbíhaly k tobě, dnes letí všechny od tebe a „narážejí" o tebe jako o věc naprosto nepotřebnou, zbytečnou, kterou by bylo záhodno odhodit někam do propasti. Neprocházíš úvozem, ale zapadáš do něho jako mrtvá historie ledajakéhos života. Všechny stezky jsou bezvýznamny, poněvadž můžeš jít kudykoliv, ale běda ti, chceš-li si snad nadejít! Zabloudíš zcela určitě, neboť kře a stromy, jimiž jsi se řídil v létě a na jaře, nemají teď vůbec žádného tvaru, prodavše svou korunu šílenému času.

A tak chodím ve tmách už asi hodinu naprosto zmaten, hledaje cestu k řece. Situace byla jindy jasná. Od nádraží šlo se vzhůru k dědině, pod dědinou přešlo se na levo a pak se sešlo u dvou akátů na polní cestu. Odtud šlo se rovnou do polí až na rozhraní k lukám. Tam zašlo se v levo pod tři stromy, prošlo se vysokou travou ke starému polozbořenému můstku nad průplavem, šlo se podél průplavu, přešlo se na lávku ze starého kmene, po té jsi se přešplhal na druhou stranu (všichni po ní „přecházeli" koňmo, byla úzká a na křivo) — pustil ses zase rovnou přes luka, přeskočil ještě jeden příkop a už jsi stál u řeky...

Tak tomu bývalo v létě, ale teď je tomu docela jinak: Nadešel jsem si u dvou akátů a pustil se přímo přes zorané pole k lukám. Dvakrát jsem klopýtl a div jsem neupadl i s konvicí s rybkami. Vylil jsem při tom polovinu vody a slyším, jak rybky sebou znepokojeně bijí o plechové stěny nepohodlného vězení. Rozhraní mezi poli a lukami pořád nevidět a když konečně na něm stanu, nevím opravdu, kde jsem. Ačkoliv je zima, zpotil jsem se cestou po hrbolatém poli a musím si trochu odpočinout. Měsíc se schoval do mračen. Musím čekat, až vyjde...

Tři stromy jsou jistě v levo. Měsíc vychází a svítí mdlým světlem na nějakou skupinu, která by mohla být nedaleko můstku, ale — průplav šumí ve tmách kdesi pode mnou — huhu — tady je: vidím jeho špinavou vodu. Kde je můstek? Na levo... Jdu a jdu, ale průplav zatáčí se oblouk em, který končí někde v nekonečnu a po můstku ani památky. Což abych slezl a nabral rybkám vody? Však nepojdou — v listopadu už dostačí voda v konvici nejméně

na půl dne... Na pravo... Jdu a jdu, ale můstek nikde. Snad ho strhli? Ale jak se teď dostanu k lávce ze starého kmene?

Stojím na hrázi a dívám se upřeně před sebe. Měsíc je napolo ukryt mraky, ale v dálce vidím dosti zřetelně skupinu vrb nad řekou, kde jsem chytával v létě. Tam ve starém trámoví pleskávali sebou sumci...

A najednou (tohle je to šílenství) — vrhám se do vody v průplavu. Voda sahá mi po pás. Brodím se na druhou stranu... Mám cíl před očima a vrhám se i do druhého příkopu... Co mi po lávce? Tamhle je už řeka! Přicházím k třetímu příkopu, nabírám vody rybkám, přebrodím se a tu jsem!

Je to ono místo! Pod obrysy vrb valí se inkoust. Hladina řeky stojí ve světě polotmy a polosvětla nějak výše než břeh — ale teď dopadl na ni konečně splávek, zakymácel se, ztratil se...

Druhé šílenství.

Letní rybářská pohádka proměnila se v můru, která mně ubírá na spánku i na životě. V noci vidím před sebou přízraky ryb. Vznášejí se nade mnou, září v tmách a fascinují mne. Slyším vodu šumět, čtu knihu a cítím letní zápach rákosí a sítí — povídám si se známým a najednou nemluvím, neboť sedím vlastně na břehu tůně a sestavuji hůl k lovu. Rozčilení třese všemi smysly a zatím co venku padá protivný a mrazivý podzimní déšť, moje duše žhne, můj duch se bouří proti změně času a já znova musím provést svou. —

Ve dvě hodiny ráno v pusté tmě jdu zase k nádraží a jedu do K. O čtyřech jsem v M., jdu půl druhé hodiny lesem, ale ráno v 6 jsem konečně u jezera v G. a když se rozbřeskne nevlídný den, mám už několik šňůr ve vodě a do čistých vod metám plechovou rybičku.

Zima je na krku. Všechno má obrysy jako někde ve Skotsku nebo na Islandě. Z jezera se stala ohromná louž povadlé krásy, démonická díra pro nějaké skřehotavé ďábly. Všechny vrby jsou číhající čarodějnice na kus života tam dole. Trám, opuštěný trám ve vodě kymácí se jako podezřelá živá věc. Všechny květiny a všechno listí sežraly nenasytné krávy pod vodou a nahoře nechaly u břehů jenom hnůj... A ten hnůj zapáchá mrtvolami a hadry... Vzduch se nestará nějak ani o oblaka — ani o slunce, ani o člověka, ani o ptáka... Mrholí... Kostra v člověku se otřásá nevlídnými dojmy zvenčí...

V tupém rameni na pravo honí nějaká podmořská kočka. Jsou okamžiky, že se celé jezero zavlní a rozčepýří tím lovem pod vodou, ale pak je zase mrtvo, pusto a nevlídno.

Tabák v lulce vlhne, sirky vlhnou, bačoch je celý promočen. Ruce křehnou. Splávky netančí tak vesele jako před měsíci. Za řekou houká siréna někde ve fabrice, ej, pane bože, jak je to teď slyšet! Pod lesem perou se vrány.

— Co pravíš, moje duše?

— „I viděl bůh dílo rukou svých a aj — bylo dobré!"

Tak jest! A kdybych nedonesl domů jediné ryby, co na tom záleží? Hlavní věc, že něčím plápoláme, že něco chceme, že nás něco vznečuje, že nepodlehneme jenom tak ledajakým náladám. Tady je most a je se možno schovat. A tady je palach a v něm berou ryby. Splávek přece jenom dovádí po svém. Snad i našňůry něco se pověsí.

Ale večer bude nutno skládat už o půl čtvrté. Do šesti v hospodě v dědině. Pak pochod do M. Rychlík jede teprve o jedné po půlnoci! A čekárnu ti chytráci zavírají Lehnem' na lavici, nějak to vydržíme. Včera byl ostrý mráz, ale dnes nebude. Prší...

Ať už ten moderní život vypadá jakkoliv, tolik je jisto: Nikdy se nestavěly mosty mezi minulostí a budoucností tak vesele jako teď. Kdež pak jindy, měl-li se stát neblahým řízením osudu ze ševce přištipkář nebo z řezníka jenom zedník! Rodinná tragedie z toho byla, mřely na to celé generace a když se z milostpána stal chudák, do sedmého pokolení se ani nejkurážnější Franta nevzpamatoval a na všech stranách vyrůstala a mřela samá uplakaná a uvzdychaná teta.

Dneska už je jinak. V dramatech už docela klidně stávají se z vévodů sklepníci, jenom ubrousek se přehodí přes ruku a je to — lidé opustí najednou úřad a jdou přidávat na stavbu, poněvadž je jim to zdravější, ba i děvčata, když zbudou na ocet, nechodí do kláštera, ale studují medicinu a pak si vezmou třeba notorického alkoholika — hrdinství táhne světem, hrdinství, které se nechce dostat do čítanek, ale které je tady prostě proto, poněvadž vyhovuje vnitřní potřebě člověka... Probouzejí se v lidech všechny potřeby primitivního člověka a hle! my zase střílíme šípy, projíždíme se na kanoích, bytujeme v lesích, táboříme na úpatí hor, lezeme do jeskyň, boháči stavějí si místo yacht škunery pro pár skutečných námořníků a pro několik velkolepých bouří na moři... Student odchází na prázdniny a otec se ho ani neptá, kam jde, poněvadž hoch je členem celé organisace, která ručí za všechny a zakazuje každou „telecí něžnost..."

A jenom já neorganisovaná, nehrdinská duše sedím doma nad šňůrami a udicemi a mám svoje sny:

Stojí, stojí horstvo nad velebným mořem —
na těch horských hřbetech bílé čapky sedí —
Do černého moře bystřina se vrhá —
a co vidíš, moje duše?

Vidím v tmavé noci plápol pochodní. Smeká se to krví po bocích zakotvených lodí. Všechny lodi jsou mastné po trámoví a po palubě. Mezi zakotvenými loďmi plno loděk se mihá a pod loďkami černé klády se převalují. Radostný křik naplňuje noční vzduch. A to nejsou černé klády, na něž loďky narážejí, a to nejsou černé klády, které lidé vytahují, a to nejsou černé klády, na něž Tatar vyskakuje, mezi nimiž propadá se, mezi nimiž prohání se, mezi zuby ostrý tesák — a to jsou přec sumci, sumci, řečtí rybáři je lapli, uvěznili do svých sítí. Tatary je ubíjejí, až krev všechnu vodu barví . . .

A jenom já neorganisovaná, nehrdinská duše sedím doma nad šňůrami a udicemi a mám svoje sny:

Vidím divné moře, málo na něm lodí —
Vidím hroznou řeku, pod pralesy teče —
nejslavnější řeka světa možná je to —
co na řece, duše moje?

Vidím pod pralesy chýši podle chýše. Přes rozlehlou řeku dvacet lodic pluje, všechny pevné sítě do hlubiny kladou, do hlubiny kladou, písky zatahují. Že je ráno, plavec v první loďce zpívá, a ta, co je vzadu, jenom basy bručí, bude-li lov dneska jako včera večer — bude zvonit v noci

sborem celá řeka: Táhnou ryby táhnou, až nám sítě derou, a na tajze kvete pro mne moje kvítí . . .

A jenom já neorganisovaná, nehrdinská duše sedím doma nad šňůrami a udicemi a mám svoje sny:

Přišla tuhá zima, zavalila všechno —
Pod strašnými ledy tiše řeka plyne —
na dně hrozné řeky palisády strmí —
palisády, duše moje?

Palisády, kůl podle kůlu . . . Nahoře nad nimi přejíždějí po ledě saně. Tisíce lidí rozběhlo se nad řekou, stojí u velkých děr v ledu a loví. Vidím kozáky i burjaty, vidím Čečence i Armény, vidím, jak mladý kozák vymrštil hákem jesetera z řeky, vidím, jak palisády tam dole se pohnuly a daly se na pochod ryba podle ryby, úžasná, mocná, překrásná . . .

A jenom já neorganisovaná, nehrdinská duše sedím doma nad šňůrami a udicemi a mám svoje sny:

Leží modré moře pod tím nebem božím,
podle modrých hloubek bílé skály běží,
vedle skalisk písek se zelenou vodou —
a co dále, duše moje?

Vidím, jak v kostele rybář podle rybáře klečí, vidím, jak kněz jim žehná a jak oči všech upřely se na moře. Vidím, jak dvě loďky stojí nad prostřední komorou ohromné sítě a jak rybáři na nich počítají tučňáky, kteří nalezli dovnitř. Se čtyřmi předchozími dny je jich už přes 560 a stále táhnou noví a noví, někteří mezi nimi obří, s nimiž nebude lehká práce. Nebylo by dobře říci reisovi, který rozhoduje o celém lovu, aby se ještě počkalo?

A jenom já neorganisovaná, nehrdinská duše sedím doma nad šňůrami a udicemi a mám svoje sny:

Vidím strašný záliv, moře jako plamen,
pod plameny hloubky, smaragdové hloubky,
nad hloubkami loďka, lodička jak tečka —
a co dále, duše moje?

Vidím na lodičce rybáře v mexikánském klobouce, vidím prut v jeho ruce. Vidím velký naviják na konci hole, vidím na dně loďky harpunu. A vidím, jak rybář na loďce i jeho pomocník zbledli a přikrčili se... Velká ryba vyrazila polovičku šňůry z navijáku, zlomila rybáři hůl a teď začíná pekelný tanec. Jako dělová koule fičí přímo nad loďkou, jako torpédo vybuchuje v dálce pod vodou, vrací se, rozráží vodu i vzduch — a nepodaří-li se rybářům zkrotit tuto šelmu ostrou ranou harpunou do břicha, dopadne to všelijak —

A jenom já neorganisovaná, nehrdinská duše sedím doma nad šňůrami a udicemi a mám svoje sny:

Nad Floridou kráčím, slavnou vidím tůni —
na té tůni loďka, na té loďce kolo,
kolem černí hoši bystře otáčejí —
nač to kolo, duše moje?

Stahují jim síť, kterou vrhli do vod. Síť se úží a úží — za půl hodiny budeme s ní u břehu... V sítích ryba podle ryby. Každá místo nosu rypák, rypák jako tělo dlouhý, tělo rybí samá jikra... Jak ta síť se v hlubinách skoro ani nepohne! A přece je plna... Druhá loďka ji tiše doprovází, když tu černoch uvidí dole něco zelenavého, co řádí tam mezi rybami nejpotměšilejším způsobem. Aligá-

tor! Nadzvedněte sítě, nebo budeme bez ryb! Tu je! — Kill him! Kill him! Zab ho! Zab ho!

A jenom já nehrdinská, neorganisovaná duše sedím doma nad šňůrami a udicemi a mám svoje sny:

Jsem smutný rybář na břehu Galilejského jezera, který za celý den nepolapil ani rybičky —

Jsem noční lovec na břehu Amazonky, číhající na arapaimu, kterou jsem včera pozbyl —

Jsem rybář Čadského jezera, pátrající po bahnících v bláté, které na vrchu rozpraskalo —

Jsem obyvatel archipelu nad obratníkem Kozorožce, mám připravený jed na ryby a čekám jenom, až náčelník dá povel k rybolovu — jsem vážný Indián kanadských hvozdů, pozorující tah lososů od Otročího jezera vzhůru—

Ah, jsem Angličan u vodopádů na Islandě a v severním Norsku — sedím u vody, čekám na svou kořist, mám nejlepší šňůry, mám stan pod skalou a v březovém háji dříví na trochu toho ohně, mám pánev s sebou a sůl, tabák a chléb, moji hůl nepřerazí žádný losos, moje háčky nezradí mne nikdy, metám svoji udici pod burácející slap a kašlu na světovou i domácí politiku, kašlu na civilisaci, kašlu na kulturu, chci žít šest neděl jenom po svém, blíž svému bohu, který tam naproti v pustinách bydlí velebný a z věků do věků přecházející...

POSLEDNÍ VÝLET

To se zase opravdu vydařilo! Umluvíme si poslední výlet se všemi půvaby zimní rybařiny, obstaráme návnadu, jídlo, přichystáme se na cestu, jedeme a když dojedeme, trčíme a nemůžeme se hnout. Nad R. burácí ostrý zimní vítr, voda u pumpy mrzne na trubce, jakmile se zapumpuje, led je úplně bílý, menší tůně zamrzly až do dna. Pohroma. Konec horší všeho pomyšlení. Vysekávat díry je prostě marno, poněvadž hned zamrznou. A tak sedíme ve slovácké světničce, popíjíme a povídáme si. Selka nastrkala jablek do trouby. Jablka syčí a už je cítit jejich vůni po celé chalupě. Sedlák vykládá o trampotech letošního roku. Nebylo jich tolik, kolik bylo falešných a lakotných sousedů, sudičů a kmínů, kteří nedělají rozdílu mezi mým a tvým. Jednomu kmínovi jsme dlužni ještě za pošlapanou trávu, ale hajný říká, že mu nejsme dlužni nic a hajný to jistě důkladně ví. Dobře se mu kouřilo v létě. A od „kmínů" by byl nedostal ani cigaretu.

Vítr pere do okénka, v peci to praská — eh, co! Pojedeme až ráno, nebo počkáme, snad se to zlepší. Pohromy v přírodě nejsou nikdy tak strašlivé, jak si je vybásní člověk. A nač teď chodit nějaké půl druhé hodiny na dráhu? Však se můžeme vyspat i na peci, do hospody se nepůjde a petrolej kvůli nám nikdo pálit nebude. Vyspíme se na to.

Pojíme jablka a jdeme skutečně spat. Hospodář přináší nám ještě trochu slivovice pro zahřátí, za půl hodiny při-

chází nám ještě dodatečně oznamovat, že „puténka je na síni", abychom snad v noci nemuseli ven na dvůr do té sloty z čistě lidských důvodů. Házíme si s kamarádem bačochy pod hlavu, svlékáme se, přitáhneme na sebe kabáty a povídáme si.

Nadáváme na počasí. Hubujeme. Vzdycháme. Konečně nás to omrzí a mlčíme.

Vítr se vztekle opírá do chalupy. Zdá se, že začíná sněžit. Daleko vyje pes. Taková divná nálada zmocňuje se člověka. Umíš na peci spat a přece, poněvadž's už dlouho na ní neležel, spíš na ní špatně a vlastně nespíš. Přehazuješ se, hledíš si pořádně lehnout, ale v bačochu je malá plechůvka a ta nestydatě tlačí, kdybys ji chtěl vyndat, musíš vzbudit kamaráda, který se rozvalil bohatýrsky nade vším, ale kamarád možná že už opravdu spí...

Ubohé ryby venku! Nemluvím o těch, které se zaryly do bahna a dřímou, ale o těch, které dnes úzkostlivě hledaly díru v ledě a nenašly. Zase je vraždí mráz neviňátka krutěji než Herodes děti v Betlémě. Ehe, chtěl bych být nějakým pohanským bůžkem, kráčet teď nezmaten vichřicí nade všemi tůněmi a zlatou sekyrkou prosekat led od R. až k P. Ťuk! bych jednou, už by byly u mne, ťuk! bych po druhé, už by pomohly i svými hřbety a hřbítky, ťuk! bych po třetí — jak by se rozveselily, rozšplouchaly mezi prasklým ledem!

— Už?

— Ještě ne!

Co nás čeká příští jaro? Vyleje se řeka v pravý čas? Budou se moci ryby pořádně vytřít? Budou mít chuť k žrádlu?

Nezačne cukrovar v F. pracovat? Za osm let, co v něm zarazili práci, začalo pět tůní aspoň trochu žít, ale stačí jediná kampaň a bude zase po všem. Ej, ryby, ryby — co dáte starostí a přece vás člověk musí mít rád!

A to je prostě tak:

Každý z nás je nějak připoután k věčnosti. Bez toho připoutání je si těžko představit člověka. Připoutání děje se nejrůznějším způsobem a je různé intensity. Je připoutání lanem a je připoutání nití. Je připoutání útočné, sebevědomé a je připoutání rafinované. Já visím nějak za korábem Věčnosti příliš rafinovaně a na tenoučké niti. Vím-li o tom (a uvědomuji si to čím dále tím mužněji), pak stačí nejtenčí nitka místo lana, nevím-li o tom, pak ani nejtlustší lano mne nezachrání před blouděním po oceánu, který žere lidské jedničky milionkrát nenasytněji než kukačka housenky. Jaký je v tom vyšší smysl, nevím a také po tom nepátrám. Vím jenom, že věc kouzelná je být unášen. Cítit kormidelníka, jehož kormidla nevidět.

A to je moje rybařina. Vášeň, která má jiný podklad než obyčejný afekt. Do toho dují leckdy plameny citů, které mne samotného prostě překvapují, a já nerad bych okrádal sám sebe o tenhle dar. Pravý rybář mně porozumí. Duchové vod jsou zvláštní bytosti, které vedou boj s duchy temnoty o vyšší význam věcí pod sluncem. Duchové země jsou energičtější, ale uchvacují nás velmi zřídka. Duchové vzduchu a prostoru jsou nejmocnější, ale nám nejvzdálenější. Jdu na svoje věci svým způsobem.

Nestydě se za nic, co vyvěrá přímo z mé bytosti, nestydě se za svoje vyšší přátele z jezer a luk, vytvářím si obraz

svého světa trochu po dětském způsobu, ale vím, že tato „methoda" je úplně analogická s methodou těch, kdož jdou na tyhle věci naprosto abstraktně, většími a odvážnějšími analogiemi — a tak sedím v noci beze spánku na kraji pece v příbytku dobrého otce Kostrhuna a povídám si i tuhle pohádku:

Je-li bůh, jsou jistě i tůně v nebesích. Věřím v křišťálové slapy božích řek na onom světě. Věřím v rybstvo odvěčné, věřím v jeho odvěčnou existenci i sílu. Doufám, že patříme nějak k sobě... Neurazil-li jsem nikdy smrtelně člověka v člověku a tvora v tvoru, mohu se k oněm tůním někdy podívat.

Prosil bych, aby to bylo v podobě ptáka, spokojeného ptáka rybáře na onom světě. Nebo i na tomto. Amen.

OBSAH

První výlet 10
Vraždění neviňátek 15
Jak vypadá ryba pod vodou 18
Královna 25
Jarní zpěv 28
Úžiny 30
Skleněný zámek 33
Rybařina zregulovaná 36
Pod splavem 41
Vzpomínka 47
Hledači červů 51
Apoštol 55
Delfíni a Afrodita 60
Tanec smrti 63
Hamlet 71
Rudá a zelená 76
Kapitola odborná 80
Moje vody 85
Strašné kouty 88
Pět princezen 92
Procházka se psem 95
Idyla 99
Hrdinská výprava 103
Zbytečný lov 110
Na ohnivém voze 113
Považské jezírko 118

Hlavátky 123
V peřejích 128
Zrádná voda 132
Taky rybařina 137
Ryby, ptáci a zeměkoule 140
Začarovaná voda 143
Přímá akce 148
Před soudem 151
Listopadová noc 159
Zima 162
Minulost a budoucnost 164
Poslední výlet 169

Vytiskl F. Obzina ve Vyškově.

JIRI MAHEN

RYBÁŘSKÁ KNÍŽKA

LIBRARY
MAR
12
OF TORONTO

PG
5038
M35R9
1921
c.1
ROBA